

STEPHANI

DOLETI ORATIO-
NES DVAE IN
THOLOSAM.

Eiusdem Epistolarum libri I I,
Eiusdem Carminum libri I I,
Ad eundem Epistolarum amic-
orum liber.

Joannes de Valiech I. V. Doctor,
Regius Consiliarius Sacrique
Palatii Referendarius.

in ipsius officina impr. 1538
Staller in epim. gessler. Dil. 1574. pag. 837.

Bibliotheca Præstebiana

SYMNONFI

NETIVS, CLAVDIO
COTTERAEO S.

V'NE, quod feci, crimini mihi uertendum, an in laude ponendum potius arbitrare? Rem paucis accipe, serq; quaeso, summo iure sententiam. Cum Stephano Doletto omnia mihi summæ necessitudinis iura intercessisse non ignoras. Eum ipsum cum perditu atq; scelerati nescio cuius hominis acerbae quidem minæ, sed perniciosa magis potētia, urbe Tholosæ excedere cōgisset, Lugdunum me comite se recepit, ea omnino mente atq; consilio, ut quæ in Tholosam nominatim, quæq; multa ad multos cum prosa oratione, tum carmine elegantissime scripsisset, typis politioribus excudenda curaret, atq; acceptas Tholosæ iniurias, summq; dolorem stylo ulcisceretur. Sed tantum huc ueneramus, cum ecce tibi ualetudine, ex qua non ita dudum emererat, grauius solito perturbatur, in quartanam tandem cōuersa uis est morbi. Mentis grauitate atq; altitudine quanta sit, quo animo ad casus humanos & contempnendos, & ridendos natus, quàm uiriliter ægrotet, minime omnium dubitas. Sed tamē perpetuo se fatis iniquis & aduersis conflictari queritur consilium sua euulgandi abijcit, neq; aliud curat, nisi ut quàm commodissime conualescat. Ego amici laudem & gloriam morbi incommodo in tempus longius reijci grauiissime

uissime dolui, idq; molestissime tuli, qui illum iniurijs nefarie scelesteq; uexarant, diutius impunitate superbire. Itaq; quid pro re nata consilij cepi, quamq; ratione inijs, ut amici existimationi seruirem, & illius fame studere uiderer, non inuitus cognosce, tum deniq;, quid mihi ex ea re tribuendū sit, iudica. Orationes duas, quas in tanta audientium frequentia, quanta nullus nostra memoria orator, non quaesito aut ficto, sed uero oblatoq; argumēto Tholose habuit, illi furtim surripui, furtum etiam auxi duobus epistolarū libris ad orationū argumēta apprimē quadran- tibus: mox tam opima praeda factus rei audior, carminū item libros duos compilo, omnia in lucē autore incōsulto inscioq; profero. Quid? iam tuum expecto iudiciū. Quod si secus, atq; spero, neq; secundum me ius dices, ius tamen interim ita mihi statuam, sicq; ad causam meā defendendā incumbā. Primū in officio me fuisse non negabis, qui amici nomen illustrari uoluerim. Me nunus etiā damnare poteris, quod dum amico laudem adferre contēderim, maculā pararim conflarimq; teterrimā, scriptorum indoctorū & male cultorū editione. Nimirum hoc loco conscientia appellare tuam possim. Num unum ex omnibus nostri temporis Doletū esse mecum censes, cuius commētationes & summis laudibus, & iucundissime gratissimeq; docti sint excepturi? Impedior mea cum illo cōiunctione & omnibus cognito usu, ne plura hic ad laudem eius pertinentia referam. Suspiciabuntur enim iniqui, me amici nomini plus satis fauere, atq; indulgere, non uera perspectaq; predicare. Non tacebo tamen, quod nemo paulo equior & literis instructior mihi assentiri recusabit, neq; tu ambiguum

habes, Doletum nostrum, aut arte & doctrina, aut proprietate elegantiaq; uerborum, aut sententiarū grauitate, aut inuentione & acumine, aut sonoro deniq; & numero sילו, nulli nostrae tempestatis scriptori cedere. Hic etiā libere addam, nulla cuiusquā inuidia, qui cum orationi facultate & epistolariū suauitate uarietateq;, ita promptā carminis cuiuscūq; generis artem habuisse uisus sit, cuncta hactenus caruisse secula: tametsi carminis scriptionē penē despiciat, orationis uero sublimitatem suspiciat, & illi totum se dedat, nec uersus nisi animi gratia componat, ea tamen facilitate, ut solutam orationē, non numeris astrictū carmen dicas. Adolescentē tot ornatum laudibus non tam ipse miror, quā omnem omnium admirātionem superaturum spero, uita si suppeditet. Quid enim etate prouectiore & ingrauescente non praestaturus est, qui ineunte adolescētia excitatam de se expectātionē non solum praclare sustinet & tuetur, sed supra etatem omni & eloquentiae, & uirtutis laude maiores natu excellit? Non hic illum ineptis laudibus efferam, non laudatorū conductorū more, encyclopediā percurrisse praedicabo, tantū cōfirmabo, quod ad disciplinarū bonarum cognitionē, & dicendi facultatem comparandā necessariū atq; commodū sit, nihil omnino ab illo praetermissum. Impēso & inaudito labori diligentiaq;, quam literarū studio impendit, non deest ingenij felicitas, adeūq; singularis & eximia prudētia, atq; acerrimū exactissimūq; iudicium. Pronūciationis grauitatem, cum res postulat, lenitatem, cum necesse est, uultū, gestum, uocem ad parteis omneis moderatā atq; intēsam, singula deniq;, quibus ille in dicendo floret, tibi exponere

non habeo, qui dicentē illum magno cum alijs silentio & admiratione audisti. Tam ampla & honorifica de illo scribere non uereor, cum tua fide adductus, tum doctorum multorū testimonio fretus, quorū nonnullas ad Doletum epistolas in uolumen referri non alienum uisum iri ratus sum, eorū ut autoritas obtrectatores terreat, & fidē Doleti eloquētiæ faciat. Chryfogoni Hammonij Itali epistolam addidi, quam ut cum alijs ederem, à me maiore in modum cōtendit, Doletū sibi cōciliandi studio singulari adductus. Bonus est planè adolescens, & cum eloquentia ornatus, tum animo in doctos eximio. Id quod facile intelliges, hoc si cognosces, sempiternā Italarum in Gallos inuidiā non obstitisse, quin Italus de Gallo, eoq; nulla sibi amicitia coniuncto honorificētissime & senserit, & uere recteq; iudicarit. Verum ne te lateat, quid mihi in causa potissimū fuit, ut Doleti lucubrationes aliquot in apertum proferri tantopere uellem, hoc unum me perpulit, ut quæ propediē mea cura exhibūt, illum certe incitēt, incēdantq;, ut ea quæ multa continet, sibiq; lente & fastidiose probari, multis sæpe, mihiq; sæpissime cōfirmauit, elimata tandē & perpolita emittat. Illam maxime orationē euulgari cupio, qua se in senatu defendit, in carcerem coniectus: ea facile declarabit, quàm notos omneis habeat artis rhetoricæ locos, quantaq; sit & ingenij acumine, & in dicendum subtilitate, tum copia. Iam tu colligere potes, atq; statuere, quid mihi sit adscribendū. Sed nisi parum recte coniectura auguror, furtum nostrū magnificies, nec ullo me flagitio eam ob rem adstrictum existimabis. Vtcunq; sententiam feras, ego, dum Doletus conualescēdi gratia coeli

huius grauitatem uitat, & ruri medicorum adhortatione agit, libris, quos commemorauit, excudendis operam do, non rem homini prius indicaturus, quàm accesserimus Patuuium. Illuc nos, cum se calor fregerit, cogitare iam pridem ad te scripsi. Tu interea fac, ut abs te literas accipiã, & quid agas, quamq; diligenter literis incumbas, intelligam. Vale. Lugduni, ad Calend. Sext.

CHRYSOGONVS
HAMMONIVS ARCHAGATO, CRITONI S.

VOLUNTAS tua, quæ in eloquentiam uisa mihi semper fuit propensissima, facit, ut nihil eorum prætermittam, quæ ad hanc tuam uoluntatem explendam conferre existimem. Sim enim improbus, mi Crito, nisi omnibus, quibus possum, modis, istos tuos conatus iuuem: quod sane libenter facio, neq; id tantum ut te hominẽ & gratum & memorẽ mihi obstringam atq; deuinciã, sed quia sperem non irritos hosce conatus tuos fore. Non uisum autem est id posse commodius fieri, quàm si per me tibi doctorũ iuuenum scripta legendi fieret potestas, eorũ in primis, qui non solum electissimis uerbis utantur, sed & sententiarũ pondus habeãt, & antiquorum in dicendo puritatem grauitatemq; omni studio imitentur. Inter quos Stephanus Doletus (si quid ego iudico) facile principem locum nostra etate obtinet. Neq; dubito, quin tu quoq; postquã illius elegatissimas luculentiss

culentissimasq; orationes legeris, facile in eandē sententiā descendas, simul id uehemēter mirabere, cum dicēdi facultate, & epistolae scribendi arte, tantam carminis facilitatē illi potuisse contingere. Atqui nolim credas id me nimia quadam beneuolētia adductum affirmare, hominē siquidē ne de facie quidē noui. Sed audi, quaeso, casum planē diuinum. Forte hesternō die bibliographū inuiserā, cum illic Symonem Finetium Doleti familiarissimū atq; pernecessariū reperio, quem cum primū cōspexissem uultu perturbato ac planē commoto, rogito quid apud typographum agat, ille bonarū artium neq; expers neq; rudis, thesaurū, inquit, in apertū proferri curo, simul & ostendit Doleti orationes duas, quibus, ita me dij ament, ut nihil unquā cultius aut doctius legi. Eas Doletō surripuerat, amici nomini consulens, qui quoniā tam plenum laudis opus diutius cōtinere decreuerat, Finetio furti causam praeuit. Quod insigne & multis fructuosū futurum facinus uehementer laudauī, magnopereq; autor sui, sui ut furti omneis participes esse uellet. In eam rem diligenter incūbit. Opus excusum breui ad te mittam. Non dubiū certe habeo, quin illius lectione animus tuus ad utranq; eloquentiā mirifice formatus, magis accēdatur, & ad tam eximij scriptoris imitationē totū te cōponas, aut saltē Ciceronianae locutionis diligentissimū obseruatorē agnoscas. Non possū autem uerbis cōsequi, quā aegre feret autor ipse hanc commentationū suarum editionē, quāq; graues nobiscū expositiones suscipiet. Sed feret ille quoquo modo uolet, tu interea tam insperato bono fruēris, atq; me tui studiosissimū perpetuò amabis. Vale. Lugd. Idib. Aug.

Dicolon distrophon.

G V I L I E L M V S S C A E

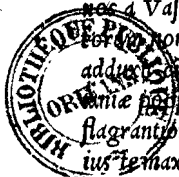
ua, ad Stephanum Doletum.

Christ. Longo-
sius, & Symon
Villanouanus
Galli in Italia
extincti.

ET litterarum, & Gallie ambo lumina
Extincta trans alpeis nimis
Præcoce flatu, literæ atq; Gallia
Luxere longis nanijs.
Nunc dum tua inspeçant Dolete opuscula
Nihil quidem spirantia
Præter Periclem, eiusq; plena seculi,
Disertus in quo Tullius
Exhausit omnem prisce honorem acuminis,
Illis uidetur, non modo
Par luminum illud, uerum & ipse Tullius
Lucere sub scriptis tuis:
Iussere longas sic ualere nanijs
Et literæ, una & Gallia.

A D L E C T O R E M.

Caue, lector, putes Stephanũ Doletum latuisse, Aquita-
nos à Vasconibus Strabonis lectione separari, sed quòd
est eorũ nomine generatim nullaq; utatur differentia, cum
adducit Scii Cornelij Taciti autoritas (qui Vascones Aui-
tanie populum uocat) tum ut nomine notiori, & inuidia
flagrantiori pleno aduersarium perstringeret. Habes, cu-
ius te maxime præmonitum uolui. Vale, & nascenti
Doleti laudi fac præsto sis, & faueas, ab eo si quicquam
posthac aut speras, aut cupis.

SIMONIS FINETII

IN VTRANQVE DOLE

orationem Argumentum.

THOLOSÆ legum ^{atq; studia,} ^{partibus} ^{cō-}
eōq; nomine ex cunctis orbis ^{partibus}
magnum illuc fieri adolescentium cō-
cursum, certum est. In qua tum linguæ
sono, tum moribus discrepantium homi-
num frequentia, suis quisq; oblectatus, cum suis coitionem
facit. Hinc mox Gallos inter sese sodalitatē inire conspi-
cias. Eodem societatis studio incensi Vascones, sodalitatē
quoq; inter sese cōstituant, & firmant. Non eam ami-
citiæ retinendæ, & opem mutuo ferendi occasionem ne-
gligunt repudiant'ue Britones, Hispani, Germani, &
quos undique excipit ad legitimas disciplinas Tholosa.
Initis in eum modum sodalitatibus, accessit diui alicuius
tutelarior ad statum diem cultus, ac uelut cōstitutæ scho-
lastica republica, repræsentatæ ue imperij cuiuspiam ima-
gine, suus cuiq; sodalitati imperator præficitur, qui sōda-
les conuocet, ad suscipienda hortetur, ab iniuria tueatur:
centuriatis etiam comitijs, & publicis suffragijs designan-
tur quæstores, qui in uerba sodalitatē iuratos ad impera-
tam pecuniam persoluendam cogant. Ad hæc, quod lau-
datissimum est, eligitur ex sodalitatē ætate eloquentior,
oratoris qui munus obeat, & ad stata festa orationem ha-
beat, morteq; absumptos sodales dicendo publice lugeat.
Isthæc ipsa dum Galli studiose colunt, & religiose obser-
uant, Tholosam Doletus accedit, ad oratoris partē con-

a tinuo

tinuo deposcitur, quod & honorificum, & splendidum. onus è fama existimationeque; sua enixe subire cupiens, Gal-
lorum primum laudes, ut moris erat, ornamentaque; prædi-

**Orationis primæ argu-
mentum.** cat. Proinde facta à senatu in omnes generatim sodalita-
tes præiudicia oratione oppugnat, & infirmat. Tholo-
sam barbariei postulat, illius edicta promulgationesque; ele-
uat, id tamen perpauca, temporis angustijs præceptis, ut
secundæ orationis argumentum tantum prima parasse ui-
deatur, uixque; alteram, sine altera, sensu integro legas.

**Orationis secundæ argu-
mentum.** Denique oratoris munere perfuncto, insurgit Aquitanus,
nescio quis, grammaticus, graciosus tamen, & popularis:
qui ut morbo procacitatis liberius uteretur, Gallisque; petu-
lanter malediceret, & Doletum conuitijs asper-
geret, Tholosæ dignitatem propugnare, immi-
nutam à Doletto senatus auctoritatē tueri,
Vasconum læsorum causam defen-
dere se fingit: cuius impuden-
tia, & procacitate, calum-
niisque; grauius com-
motus Dole-
tus, ita, ut
legere
est,
oratione
secunda respondit.

STEPHANI

DOLETI IN THOLO-
SAM, ORATIO
PRIMA.

I QVAM MAXIME

ab humanitate abhorrent, quorum
huc me barbarus animus asperi-
tasq; pertraxit, tam grauiſſime uos
cauſæ noſtræ aduerſos, & à ſua-
uiori naturæ ſenſu alienos iudica-
rem, ecquis me aut prudentem p̄

rum, aut ſtultum nimium, dicere non iure poſſet, cum in
quo nullam nec à uobis omnino gratiam initurus, & ina-
nem ſuperuacaneamq; operam poſiturus uiderer, nunc in
hoc maxime uiribus dicendi meis, & oratione paulo ad-
modum uberiore uti impotentius cuperem? At uero cum
ueſtri eam rationem conſilij eſſe ipſe arbitrer, uobisq; ita
animo conſtitutum ſciam, ut quod à ratione atque ab hu-
manitate diſſentiat, ſequi modo uelitis proſus nullo, idq;
contra non dubitem, quod cum communi uitæ ſocietate
faciat, nullis uos neq; iudicum ſententijs, neq; cuiuſquam
minis relicturos, in officio eſſe me putabo, uosq; hunc
mihi ueſtra cauſa ſuſceptum laborem haud uulgariter gra-
tulabimini, ſi quam, niſi ſenſus expers ac ſana mente ca-
rens, nemo quidem improbat, coniunctionem noſtram
non modo non damnandam iudicijs, ſed omni retinendā
atque ſeruandam cura, planum diligenter faciam. Etenim

a 2 quod

: quod in uotis mihi antea semper fuit, neque non studiose
 quaesivi, ut noster erga uos animus officij cuiusquā gratia
 perspici tandem aliquando posset, id modò præter spem
 uidemur adepti, dum, quod uestræ dignitati atq; existi-
 mationi labem non minimam allaturum est, & antiquam
 nostram sodalitatem dissoluturum, uias omneis diligenter
 persequor, id aduersarijs ne ex sentētia cadat, & nostra
 oratione accurate probetur, quàm uos ad hanc ipsam rem
 unà mecum omneis pro uirili honestum sit incumbere.
 Sed nec sanè dubium sit cuiquam, quæ me causa præter
 ceteros mouit, ut hoc onus uiribus nostris maius, & do-
 ctioris ingenio atq; eloquentiæ accommodatius, ambitiose
 forte susceperim, ad nostrum, quod ante diximus, erga
 uos studium, id si additum libenter quoque uelit, mea
 quantulacunq; est in his locis fama, atq; eruditionis opi-
 nio, uestræ sodalitatis nomine, in quam me ultrò asciumsis,
 omnem sanè profectam, atq; nunc illa maxime & flore-
 re, & augeri, sine qua iaceret turpiter. Nimirum nec
 tanta est nostra dicendi facultas, nec ea orationis copia, ut
 quam delato hoc mihi à uobis oratoris munere, insignem
 præ ceteris laudem publico honore capio, priuatus illam
 quauis diligentia, labore'ue potuisssem parte ex ulla con-
 sequi. Quòd si susceptas dicendi parteis obiens, uestras
 primum, id est, præclaras Galliæ Gallorumq; laudes in
 cœlum plena uelut manu extuli, & à uulgari illo omni-
 busq; communi orandi genere meum mihi officium ineun-
 dum censui: quid iam causæ est, quare & uestra fretus
 beneuolentia, & muneris nostri ratione adductus, cum
 grauiora attentare, tum uero rebus uestris cōsulere, modo
 ullo

ullo uerear? Id quod ut recte commodeq; coner, si nunc uobis nulla uelitis dubitatione persuasum, fiet mehercule, ut meam uobis operam diligenter à me præstitam putetis, nec me meæ ostentandæ eloquētiae occasionem aucupari, sed uestræ laudandæ probandæq; coniunctionis locum solum quærere, non obscure cerni quidem liceat. Atq; antequam de ipsa causa dicere incipiam, id etiam ab ijs (quandoquidem hic nonnullos coràm præsentibus uideo, quorum asperitas rudiorq; natura nobis huiusce orationis argumentū præbuit) omni mediisfidius obtestatione impetratū optem, ut si quam domi opinionē singulari quodā à seq; factō in nos præiudicio, altius antea mente comprehenderint, eam si iure cōuulsam, si æquitate labefactatā, si ratione extortam, ad extremū sentiant, præfractæ aut peruicacius ne repugnent, & libentibus æquisq; animis remittāt. Quare etiā si quis sit fortè, qui, quæ modo refellam, in aliā longe, ac in quā spero, & opto, partem accipiat, nisi idē erit, qui rationi perpetuo aduersari decreuerit, magna spes tenet, fore ut nostra oratione permotus facile sententiam mutet, neq; ullam hac re mecum similitatē suscipiat, putet ne hinc sibi nasci in me inuidiæ aut odij acerbioris argumentū, unde mihi gratiam ab omnibus sine controversia colligi arbitror oportere. Itaq; dum ad ea quæ sunt in causa singulatim explicanda aggredior, non abs re facturus censear, si quod huic defensionis proprium, et mihi penè necessarium, in primisq; commodū est, hoc primo à uobis deprecet, ut non quasi de re semel atq; iterum à senatu præiudicata dicturum me explodatis, sed uelut hoc primum tempore de hac re apud uos agatur, benigne me

libeat attēteq; audiri, & animos uestros ab omni alia opi-
 nione praeuertī. Vos igitur studium nostrū uestro plausta
 inflammate, uos me currentē incitate, uos secunda admir-
 muratione consiliū nostrum comprobate, deniq; ut nemo
 hęc repudiare iam audeat, assensione uestra efficitē, atq;
 id ipsum eo omnino magis, ut omnibus de uestra humani-
 tatis retinēda uolūtate animoq; liqueat, q̄ quòd magnope-
 re causę nostrę fidē nō habituros uos existimē. Nam cū
 operā diligenter dabo, ut dignitati tantū uestre inseruire
 me noscatis, tum mehercule perficiā, ut qua multorū ani-
 mos dubitatione agitari certo scio, nostrā ne equū sit di-
 rimī, an ex integro cōfirmari societātē, hęc ne postea an-
 gere quenq; possit, & illam sentētia animiq; uarietātē atq;
 fluctuationē oībus nunc prorsus eximā. Itaq; hoc primū,
 unde tota nobis huius susceptę causę ratio exoritur, qd'q;
 caput nostrę defensionis est, pluribus uidetur à nobis ex-
 ponendū. Quot locis, q̄ diuersis atq; longinquis terrarū
 undiq; partibus, iuuenū hominūq; cuiusuis etatis celebri-
 tas, literarū legitimarū nomine huc quotannis p̄peret, quis
 quæso nisi hinc ad externos ablegatus, aut tantę literatorū
 frequētia nescius, facile nō testetur? Et quoniā ex suorum
 cōplexu ad alienos, à patrijs tectis ad ignotas aedes, ab hu-
 manis ad barbaros (quid siquidē barbaros duosq; appel-
 lare dubitem, quibus est barbarie humanitas posterior?)
 quoniā ab amicis ad infestos cōmigrāt, num deorū immor-
 talū & hominū cōsensu singulari cōprobandū uideatur,
 ut Gallus Gallū, Italus Italum, Hispanus Hispanū, patrię
 studio & insita ab incunabulis charitate incensus pro se
 quisq; diligit? mutuaq; inter sese omnes ad unū amoris cō-
 iunctione

iunctione coëant, atq; implicetur? hinc senatus sollicitus, hinc Tholosa permota, hinc illæ nobis excitatæ tragœdiæ, hinc publicis decretis exercemur, hinc iudicū perfundimur sententijs, uidelicet quòd amemus, q; conuiuiamus, q; alter alteri opẽ spõte ferat. Deũ immortalẽ ubi terrarũ sumus? Vbi gentũ agimus? huc'ne Scytarũ asperitas, huc'ne Getarum barbaries immanitasq; prupit? ut sic humanitatẽ crudeliter agitari, sic odio inique haberi, sic deniq; inclementer expelli, hominũ istæ pestes tantopere uelint? Facit pudor & exosa semper à me mentis effrenatæ suspicio, ut quo hic animi cuiuspiã elatioris cõmotiorisq; impetu, nec nõ probrorũ & cõuitorũ omnium acerbitate in illos peropus esse facile quiuus unus perspicit, id tẽporis mihi abstinentiũ ducã, agamq; longe quidẽ cũ illis mitius atq; moderatius, quã nos humanius suis iudicijs excipiẽdos tractandosq; existimãt. Neq; sane cõmittam, ut eodẽ in respõdendo furore insania'ue rapiar, qua nos illi insectãdo amentia seuitiaq; frendet, atq; præter omnẽ humanæ cõditionis lenitatẽ, ferarũ crudelißimarũ immanißimarumq; more, suis sentetijs uelut unguibus misere nos opprimũt, iugulãt, dilaniãt: tametsi quantũ sint à mãsuetudine remoti, documẽtum quãlibet præbeãt, nõ idcirco protinus faciã, ut aliqua pronioris ad cõuitia ingenij suspicione, cũ Gallis cõmunis mea modestiæ fama obscure aperte'ue lædatur. Suã in illos maledicẽti licentiam petulanter exerceat, uerborũ in illos procacitate incurrat, cuius animũ nulla cohibet uerecũdia: ego pudori cedam, nec huius fines ulla animi ægritudine prætergrediar. Sed quid tandẽ, aut ubi homines ineptißimi stultißimiq; & ab omni humanitatis cultu longe remotis-

simi disputant? nempe ut qui ad humanitatē & uitæ cōiun-
 ctionem non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sunt,
 Galli scilicet ut in Gallia, quam à natura ipsa hausierunt,
 omnem humanitatis uim procul à se auersentur. An uero
 quisquā est, cui id non sit, ut quod maxime, exploratum,
 Gallos cū reliquarū uirtutū omniū laude, tum uero per-
 petui inter se amoris ac mutuae cōiunctionis fama, primas
 semper tenuisse? Quotū quenq; quæso, Gallis in hoc ge-
 nere anteferre dicam uel cōferre, temere isti ipsi audeant?
 Iam mihi locus ullus orbis ue pars aliqua nominetur, ubi
 Galli in ea ratione non bene audiāt: Vbi item de humani-
 tate uitæq; cōiunctione amati nō summe laudētur. Colligite
 animo agresstē duramq; istorū naturā: nūquid magnis illis
 uiris, quorū memoria propter uetustatē ex literarū moni-
 mētis remota est, uitio criminiq; uertere uideantur, quòd
 dispersos quondā in agris homines, & in latebris sylue-
 stribus abditos, unū in locū cōpulerūt? suaq; industria cō-
 gregarūt? quodq; bestiarū more uagātes, & uictu ferino
 uitā sibi propagātes, primū in ciuitatē cōuocarūt, deinde
 māfuetius uiuēdi ritu instruxerūt, tū amicitiae rudes, socie-
 tatis amicitiaeq; legibus inter sese cōiunxerunt? Hoc si no-
 mine præclari illi humanioris uitæ cōditores laudibus de-
 bitis cumulātur, atq; apud nos deorū immortalū uim &
 numē tenēt, quo loco uitæ societatisq; hostes haberi cōue-
 nit? quo numero eos esse par est? Tam profecto iure meri-
 toq; fieri debere puto, ut omnibus probis obruātur, quā
 æquū omnes iudicāt, amicitiae & ineunde & colēdæ stu-
 diosos, laude perpetuo ornari. Quid illud sibi tandē uelle
 existimamus? Orestem & Pyladē, Theseū & Pyrihoū,
 Achillē & Patroclū, Læliū & Scipionē, tam studiose &

ample cum à poëtis, tum ab oratoribus dilaudari ? tanto-
 pere illorum amicitiam celebrari ? In rem mortalium tot
 illis laudes ob amoris magnitudinem impertiuntur, ut tam
 honestis exemplis incensi, & earundem laudum spe soli-
 citati, amicitiae nos dedamus, societatem ineamus, amore
 assidue contendamus. Inepte ridiculeq; nec minus scele-
 rate, Marcus Tullius, Latinè eloquentiae parens, librum
 in amicitiae commendationem scripserit, hominum barba-
 rorum iudicio si astipulemur, demusq; prohibendum so-
 cietatis cultum, & amicitiam eò à nobis ablegandam atq;
 amandandam, unde ad nos fama, nuntijq; posthac nulli
 accedant. Summa quoq; cum invidia & reprehensionis
 metu ciuitates, quibus tegimur & consistimus, ciuium,
 hoc est, hominum coitiones interpretemur, societatis no-
 men iure si inuisum sit, aut odio flagrare debeat. An non
 hic manifestam istorum asperitatem improbitatemq; per-
 spicitis ? qui datos nobis à natura amicitiae igniculos, ex-
 tingui, qui praecipuum nobis inter nos charitatis studium,
 reprimi, qui à cunctis comprobatum sodalitatis ius, dissol-
 ui cupiunt ? Si mutuae inter sese peregrinorum coitiones
 è medio tollendae sunt : si uetandae, si damnandae, cur non
 eodem, quo isti, supercilio & imperio Veneti Romaniq;
 peregrinos coire, & societatem inire prohibent ? apud
 quos, Gallos, Hispanos, Britannos, Hibernos, Germa-
 nos, Pannonos, Illyricos, Dacas, Sauromatas, Scytas,
 Getas, eos item, qui de Deo & rerum natura religioneq;
 nostra longe diuersa à nobis sentiunt, Turcas, Iudaeos,
 Arabes, Indos, Aphricos, Asiae, Epidauri, Halicarnasi,
 Cypri, Rhodi, Cretae, Chij, Corcirae, Tingytanae pro-

uinciae incolae : ad haec, Gothos, Danos, Sclauos, Pome-
 sanos, Borustios, omnes deniq; nationes, sua peregrino-
 rum iura & leges habere, libere conuenire, congregariq;
 sine ulla reprehensione uideas ? Idem officij nobis, licet
 ab illarum superstitione discrepantibus, Barbarae gentes
 referunt : Turcae Christianos apud se conuenire non ue-
 tant, uim nulli adferunt, peregrinos separatis legibus uti
 facile patiuntur. Nobis uero, qui eadem cum illis religio-
 ne utimur, qui eodem iure & ditione tenemur, quibus
 idem penè est sermonis & linguae sonus, tanquam alienis,
 conuentu, congregatione, coitione, amicitia, conuictu, so-
 dalitateq; iudices Tholosani contra ius omne, atque fas
 interdiciunt. Quis haec uinolentorum somnia, non sicco-
 rum edicta, quis furiosorum intemperias, non sapientium
 promulgationes, non arbitretur ? Hic illi, qui sibi princi-
 patum in legitimis disciplinis arrogant, nobis uel ex duo-
 decim tabularum sanctionibus, legem, uel ex institutionum ciui-
 lium, uel ex quinquaginta pandectarum libris, uel ex Iustinia-
 ni Codicis uoluminibus senatusconsultum ullum proferant, aut
 plebiscitum, aut praetoris decretum, aut iurisperiti respon-
 sum, aut principale edictum ullum, quo cuiquam amica hone-
 staeq; societatis ius uetitum probant. Et dubitetis ore im-
 proba ac perfrecta gnauius fronte, in eos omni conuitio
 priuatim publice ue grassari ? qui propriam nobis atque
 perpetuam amoris conuictionisq; famam, & qua in caelo
 haecenus fuimus, humanitatis laudem nobis eripere detra-
 hereq; conentur ? Prorsus ut si ad hanc existimationis
 nostrae labem coniuuentis plus satis indormiamus, neque
 quo par est animo, relictis nobis à maioribus ornamenta

nunc diligenter tueamur, uerendum sit grauius, ne & antiquam nostram in hac re dignitatem amittamus, & ab amore (quod dii omen obruant) tandem foedissime abducamur. O pestem: O gallici nominis maculam, atque perniciem. Ecce uobis hoc imminet supra caput periculum, urget hæc uos notæ turpitudinis, instat hæc uobis labe, ac nomini uestro occasum grauisimum, tristissimūq; minatur, nisi ad sitis fortiter animis, & operam studiumq; omne sedulo nauetis, ut quo isti animosius pugnant, uestra ut disiungatur coniunctio, eò contendatis acrius, uos à uobis unquam ne distrahamini. Et quidem aliud si nihil, quo illorū diluatur argumēta, aut ab exēplis sumere, aut à disceptādi ratione ducere liberū sit, ad brutā ue diuertere nos posse iure nostro negabūt? horū ne frequēti cōcurso ad rem nostram uti nefas esse opponent? quibus si id à natura tributum est, ut sui quæq; generis iisdem ferè latibus delitescant, & per agros passim errantia, amoris tantum impulsu, gregatim sæpe misceantur, an belluis à natura datum, ab eademq; nobis cumulatiuè atq; prolixius cōcessum, præpostero suo quidam iudicio auferri eripiūq; iubebūt? an deteriori nobiscū iniquioriq; cōditione suis legibus agēt, quā à natura cū brutis actū omnes cernimus? Hic autē etiā atq; etiā facite, ut cogitatione assequamini, quā nihil cōmune cū ratione habet, qui ad quod nos incitat brutorum familiaris frequentia, hoc à nobis insolenter extorquent, homines & sibi inimici, & ab humaniorum omniū necessitudine semouēdi. Atqui ut illorū partim maleuolētiæ, partim crudelitati satisfiat, quæ perfidiose colligunt, ut nefariam suam disiungendi nos cupiditatē ut cūq;

occulent

occulent, animum, obtestor uos, omnes diligenter aduertite. Parit hic amicitia confirmatus adolescentium coetus sexcentas in urbe cædes, ruina[m] urbi incendiumq[ue] indicit, Virginum uix integra est castitas, noctu diuq[ue] configitur, nemini tuta salus, atroces ubiq[ue] murae, parata cuiq[ue] iniuria, structæ insidiæ, impetus, insultus, impressio. Quid ad hæc addent atrocius, egregij isti seduliq[ue] criminum nostrorum censors? Hic hic infestus prope signis in nos inuehuntur, impetum crudelissime faciunt, instant cominus, urgent summo cum studio, summa cum insania. Sed tamen paulum reficimur atque recreamur, Viri amplissimi dum ea iam nostræ defensionis fundamenta à me iacta, mihi in mentem uenit, quæ subsistent facile, id si ex animo uobis non excidat, quod excidere non potest, nostram hanc soliditatem, quam quoquo uersum intuemini, humanitatis amicitiaeq[ue] causa, non flagitiorū, aut uitæ sceleratoris nomine, tot ante seculis & à maioribus nostris prudenter sapienterq[ue] constitutam, & à posterioribus admissam, ad hæc usque tempora fideliter religioseq[ue] obseruatam. Quamobrem causam non quiuis dicat, quin nos & plurimis & firmissimis argumentorum exemplorumq[ue] praesidijs, uobis comprobantibus, istorum immanitati atque intolerandæ barbarici, labore nullo resistamus. Obijciunt primū, damna omnia, probra omnia, contumelias omneis, huic urbi nostra societate adferri, nullum contra ornamentum accedere. Quod si aut quantam uoluntatem ad nos exercendos habent, aut quantum ad nostram traducendam coniunctionem animum, tantum haberent, aut ad ius seruandum, studij, aut ad uitæ societatem retinendam,

curæ

curæ, uiderent profecto, neque adeo inuiti faterentur, si qua huius Urbis laus est, fama uel quædam illustrior, nostræ solum coniunctionis celebritate ali, & orbem omnem huius cætus numero longe lateq; peruadere. Quasi uero Tholosæ nomen tenebris non iaceret sepultum, nostram nisi frequentia aliquando in lucem prodisset. Quid autem huc nos tam numerosa, tam stupenda multitudine, sic omnes nuxtim ab exteris locis perduxit? Initæ amicitie societatisq; occasio. Quid huc demum perductos, omni ludorum genere, uestium luxu, triumphorum amplitudine crebritateq;, hanc ut urbem illustremus, incitat? Initæ amicitie societatisq; occasio. Quid ut huius urbis laudi tam cupide studeamus, nos quoq; admonet? Initæ amicitie societatisq; occasio: qua & plures congregati, & firmiter inter nos coniuncti id unum molimur, ut cuius ciuitatis præsidio studia nostra colimus, ea ne cuiquam ullo dignitatis ornamento cedat. Videte igitur, utrum hos insanire, an recte sentire uobis sit existimandum, qui dum sibi urbis huius existimatione antiquius nihil esse fingunt, illudq; probare omni ope conantur, qua tamen potissimum Tholosæ nomen floret, sectæ nostræ institutis aduersantur, & nobis solitudinem dissidiumq; regia quadam autoritate imperant. In quo quia ridiculos & insulsos istorum sensus aspernari uos uideo, spe quidem sum optima, quæ postea in nos adferent, eodem apud uos futura loco, quo hæc esse sentio. Agedum, quo interpretari modo nostram coniunctionem libet, nunc paucis perstringam. Hanc nimirum si profligatis animis, & scelerum omnium (quod isti perperam dicunt) impunitatis expectatione à nobis inuitam

ortatus e. u. r. o. r.
 ↳ in. m. e.

initam suo arbitratu probent, nec tanta quęquam occęcat
 amentia, ut mihi fidem dicenti habeat, nec ita admodum
 causarum huiusmodi iniquitate capior, ut defensionis hu-
 ius consilium abijcere, uel recussem diutius, uel publice ius-
 steq; rem damnatam tueri solus adnitar. At si sodalitatıs
 nostrę rationem ita perpendimus, ut hanc amore profę-
 ctam, amoris uı quotidie magis magisq; augeri atq; serua-
 ri cōstet, nec hinc damnum ullum, aut iniurias in aliquem
 emanare putemus, emota eos mēte, ac de potestate exiisse,
 nullus mehercule diffiteatur, qui nos ab amore arceri, à
 familiaritate abduci, & quasi alienos distrahi cupiant.
 Porro quid à nobis aut religione, aut morū integritate di-
 gnū, iure illi requirāt? amamus mutuo: an hoc naturę lex
 ulla uetuit? cōgregamur idētidem una: id ne paulo huma-
 nior improbandū statuat? diuum tutelare stato festo coli-
 mus, rerū inopia pressi socijs, pecunia destitutis, calamitate
 aut casu aliquo afflictis, diligēter adsumus, operā omnem
 studiose prestamus, uita functorū corpora efferimus, elata
 ad sepulchrū comitamur, funebri oratione lugemus, exe-
 quijs quā possumus ornatissimis, psequimur, num id san-
 ctum? num religiosum? num pietati ac Christianę persua-
 sioni consentaneū? Quid quòd hæc soli isti oderūt? Quid
 quòd hæc ab omnibus extra istos admittūtur? Quid quòd
 Aurelijs & probātur uehemēter, & laudātur nō medio-
 criter? Quid quòd Pictauij nō leuiori efferuntur studio,
 quā grauiori seruātur cōmēdatione? Quod nisi hic tantū
sapi, illic uero & ubiq; desipi, sex ista hominum sibi forte
induxit, an quę & nobilissimarū & grauissimarum post
homines natos ciuitatum iudicio admissa comprobataq;
 audiunt

religionij

audiūt, suis deniq; sentētijis delere nō uerebūtur? An uos illic sanos, eoq; nomine, nos ab illis tolerari, hic autē insa nos eaq; causa, à se nō iniuria infestari putēt? Num tēpus aliquid? num etas prouectior quicquā etiā adfert, quo libi dines iuuetutis deserueāt? quo uoluptati obstemus? quo uirtute tantū acquiescamus? Fingāt nos Aurelij sanos, Pictonij cōstantes modestosq; nos esse clamēt, num hic tamē saniores? num cōstantiores? num modestiores per etatē esse simile ueri uidebitur? Num illic plura primæ etatis facinora edere, iuuetutis calor intemperatiāq; stimulat? num hic singularia uirtutis documēta dare, et cōstantia et confirmati tempore mores subinde hortātur? A quo tamē, aut propter etatis leuitatē, aut propter inanē aliquā uitæ dissolutioris opinionē, nostræ sodalitatē statū illic cōuulsum, illic labefactatū, sublatū ue auditū est? Neq; hoc planē ob eam prorusus, quā isti cōminiscuntur, causam, scilicet quod illic iura negligētius, hic diligētius obseruētur, illic nefarij mores remissius, hic seuerius coërceātur, quod illic omnium flagitiorū licētia, hic nulla impunitatis pollicitatio. Nihil huiusmodi est Viri amplissimi. Nam quis illic æque seuerē uitam flagitiosam reprimi, atque hic sceleratos atrociter teneri dubio procul non asserat? Sed qua sunt Aurelij Pictonesq; ingenij suauitate, quo amore, qua in omnes beneuolentia, sodalitatē nostræ religionem intuentur: Tholose autem ut morosi sunt, et ad omnem uitæ comitatem inepti, ut humanitate uacui, ut calumniæ, quā æquitatis studiosiores, ipsam certe quidem illā, ut dirum aliquod monstrum portentūq; execrantur. Verū nūc cognoscite, quod ad orationis nostræ exitum dissoluendum mihi pro-

posui

*more ex se
estate.*

posui, memoriaq; teneo, argumenti firmissimi loco nobis ab istis obiectum. Quid? nostra, quod agunt, causa agere se confirmant: nempe, quas uidere est tot saepe inter nos rixas, tot turbas, tot tumultus moueri, quas pugnas iniri, quas fieri crudelissimas caedes, quicquid conflatur inde periculi, quicquid exitij damniq; accidit, nostra omnino societate nascitur. Gallo siquidem aut alij cuius ab hoste laeso, unde nisi à socijs subsidium, unde arma suppetant? Quae spes atque proposita ad casum omnem auxilij expectatio, non facile conijcitur, contentiones quam exitiosas acerbisq; excitet, certamina quam crebra prouocet. Hasce turbarum causas tollere dum isti student, priuatae sodalitatatis coniunctione nobis interdictum curant. Ridicula capita: iam hoc uobis in dubium uenit, ut suo cuiusq; male pacato animo, ut priuatis domesticisq; iniurijs, ut mutuis offensionibus, tot rixae oriantur? quas, ut fatear, sodalium quandoq; consilio, armis etiam et manu aliquando sedari, ita mihi fidem nullus statim faciat, qua isti disceptant parte, tumultus ullius occasionem proficisci. Dicam quidem quod res habet, neq; quod nemo nescit, palam profiteri dubitabo: cuius forte causa nonnullos interdum caedi asserunt, absque nostrae sodalitatatis praesidio, non unum certe aliquem, sed sexcentos, in annos singulos aut grauiissime uulnerandos, aut gladijs, ut plurimum, absumendos. Haec una contentionum dirimendarum occasio, haec una et conciliandae, et retinendae pacis facultas, in hanc nos coniunctionem uocauit. Quamquam non obscure nunc etiam uideo, quod isti, ne omnino uicti abeant, obijcere post cuncta conantur. Hoc tandem, inquit, animose

animose defensor telum à nobis excipe, hanc nostræ ac-
 cusationis aciem, tuæ defensionis umbone retunde. Ex
 quo inter uos excitato tumultu, aut uulnera grauißima
 quisquam non accipit, aut morte confectus misere non ca-
 dit? Hic me quàm absurdo argumento premant, nunquid
 quaeso animaduertitis? Ergo ut conflagrantes incendio
 ædes proximis nisi dirutis tectis, & plurimis abscissis ab
 imo tignis, ab incendij calamitate seruari nequeunt, sic in-
 census Gallorum, aliorum uel in hostem animis, aliquo nisi
 occiso, aut nonnullis grauius uulneratis, digladiatio com-
 ponatur? Agitur, ita uiuam, præclare nobiscum, estq;
 quare hanc nostram sodalitatem in perpetuum diligenter
 obseruemus: qua tot à nobis propulsantur incommoda,
 qua salutem nostram tam pulchre prospicitur, qua res no-
 stras ab omni damno atq; iniuria incolumes fartasq; te-
 ctas tuemur. Et audent, si dijs placet, ab illa nos auocare?
 ipsi tanto barbaris omnibus immaniores, tanto uestris ra-
 tionibus iniquiores, quanto uobis est studiosius incum-
 bendum, hanc ut eorum sententiam, & animi constantiam,
 & assiduo humanitatis cultu, animose perfringatis. Sed
 quid ego istorum ineptias pluribus persequor? perinde,
 quasi ignoretis, aliud quicquam ab ijs decerni posse, quàm
 ad quod & natura, & moribus facti atque instituti sunt.
 Dissidium uitæ solitudinemq; intelligo, ad quam uos dum
 trahere laborant, uestro amoris studio dolose insidiantur,
 & infandas barbariei sortes flagitiose intentant. Quæ
 cum ita sint, pergite quò cœpistis gradu, & coniunctim
 semper amanterq; uiuendi consilium ne deponite. Audi-
 stis, puto, quæ ab illis ad nos distrahendos allata, tem-
 poris

poris angustijs præceps, perpaucis, quoad potui, supra modo refelli, plura certe atque acriora dicturus, id nisi cum sponte uidissem, tum essem ab amicis amantissime fidelissimeq; præmonitus, quanta tempestas inuidiæ mihi, si minus in præsens tempus recenti huiusce popularis defensionis gratulatione, at ab illis in posterum impenderet: quorum amicorum adhortationem ut non omnino mihi aspernandam putavi, sic nec in hac parte gestus est prorsus uoluntati meæ mos. Nam uix iam cum hominibus mihi esse negotium suspicabar, in quos si iustæ meæ indignationi obsequens, aut stomacho & iracundia effervescentes, asperius quicquam scriberem, equidem non defuturos sciebam, qui etsi æquitatis iustitiæq; obseruantissimi & dici & haberi uolunt, à me tamen pœnas repetere, & oppressione me funditus euertere maluissent, quàm arte dicendi mecum disceptando certare. Verum si in hoc me uicerint, ut timiditate fractus, quam depellere non potui, eos uoce minus intemperanter uexarim, capiam hunc saltem ex mea modestia fructum, ut sine famæ periculo, sine capitis discrimine, & constanter pro rei uarietate dixerim, & causæ æquitatem aperte uos doceam. Sentiant modo fractam uim suam: sentiant contemptui habitas latas à se aduersum nos sententias, neglectam suam auctoritatem intelligant: Vosq; animum paulum colligite, & quod facitis, omnis in hoc à uobis ponatur opera, ut qua antea semper & amoris coniunctione, & studiorum societate uixistis, in eadem uel extremum ducatis spiritum: quæ in prosperis rebus uoluptatem, in aduersis opem, in infirma ualetudine præsens utique à sodalibus

bus subsidium pollicetur. Taceo quàm firmæ hinc concia-
 lientur amicitia, quàm illustres gratia comparentur: quas
 cum nullum unquam tempus absentia ue obterit, tum uer-
 bosius dicere necesse in presentiarum non habeo, quan-
 tis studijs hinc aliquando profecti, huius sodalitatıs me-
 moria, alij quidem alijs, aut in honorum petitione, aut in
 quaerenda bonorum accessione succurrant. Nunc ad me
 venio, uiri amplissimi, quem in hanc uelut familiam à uo-
 bis adoptatum, quæ uirtutum insignia, quàm eximius ho-
 norum splendor uestra ope ornauit? qua officiorum am-
 plitudine estis omnes certatim complexi? Qua in re si pa-
 rum cumulate uobis gratias egero, per fortunas, ne mihi
 uertatis potius crimini, quàm uestrorum erga nos merito-
 rum præstantia tribuendum putetis. Ea est siquidem offi-
 ciorum, quibus me deuinxistis, magnitudo, illa ut gratia
 assequi modo nullo possim. Quid multa? Non uos Doleti
 clarum præ cæteris nomen, non uos fama diffusior, non
 uos rarum aliquod, aut præstans Doleti eloquentiæ ge-
 nus, in eam mentem perpulit: sed uester ille singularis
 erga me animus, & amoris inaudita præstantia eò uos
 adduxit, ut uix de facie notum, nulla nominis celebritate
 cognitum, fama nulla illustrem, nulla doctrinæ insignem
 laude, atque adeo ab omni eloquentiæ & dicendi facul-
 tate male flagitiosèq; instructum & paratum, illos ad ho-
 noris gradus euehendum duxeritis, ad quos nisi & no-
 mine amplissimo, & eruditione eximia liceat prorsus ad-
 spirare nemini. Vos igitur amor, & quàm satis est, maior
 uestra de me opinio, ita tandem incendit, ut à uobis tanta
 mihi accesserit dignitatis amplitudo. Et quando meam re-

bus uestris delatam operam, studiumq; nauare meum, ut
 qui officiosissime, uolui, ijsq; quicquam denegatum no-
 lui, quorum neq; autoritatem negligere, neq; uoluntatem
 aspernari par erat. Amore uestro beneuolētiaq; adductus
 negotij plus suscepi, quā explicare me posse principio
 sentiebā: quod tamen uestro plausu parte ex aliqua suble-
 uatus, subij, ut potui, studio & diligentia, neque animo
 quoquam loco defui, & onere officij opprimi uisum est
 potius, quā quod à uobis mihi honorifice delatum est,
 aut fastidiose lenteq; prosequi, aut propter ignauum in-
 firmumq; animum imprudenter detrectare. Quapropter
 cum eximie uestre in me uoluntatis & beneficij memo-
 riam sempiterna colam præstaboq; beneuolentia, tum id
 modo uos uehementer etiam atque etiam obtestabor, ut
 hoc decurso oratorij nostri muneris tempore, uobis à
 me omnia non minus confidenter polliceamini, quā ut
 uestre existimationi addictum me antea existimarem,
 mei me officij partes ratioq; hortabatur. Sed quid à me
 finem dicendi facturo uester iste animorum oculorumq;
 contuitus postulat? quid me à discessu reuocat? Sanè hoc
 illud est, quod in more apud uos positum non meminērā,
 ut ad extremum uos orator consuetudine magis, quā
 quod opus sit, ad uirtutis studia incendat. Itaque sic uos
 omni uirtute ornatissimos ad uirtutem laudemq; horta-
 bor, incitabo, impellam, hoc uos sermone, hac uos oratio-
 ne, uirtutis cupiditate æstuantem inflammabo, sic uobis cur-
 rentibus stimulos admouebo. Animum ad maiorum imita-
 tionem excitate, uincere obnixe contendite auorum ue-
 strorum egregia facinora, ad maiorum gloriā, uirtutem,
 nomenq;

nomenq; adspirate, qui laudem, qui gloriam, qui famam
 queritis, ea ampla sunt & immortalia, ea diuina, ea fama
 perpetua celebrantur, animalium monumentis mandan-
 tur, ea tametsi tempus omnia uetustasq; conficiat, poste-
 ritati propagantur, gloriæ & famæ seruite, nominis im-
 mortalitati incumbite. Nihil humile, nihil ieiunum, nihil
abiectum, nihil angustum, nomen Gallorum sonat: Gal-
lici nominis amplitudinem, animi magnitudine præstate,
Gallici nominis splendorem, Gallici nominis celebritatē,
uirtutis ubertate exprimate. Non cadit in Gallorum mo-
res, ut relicta laudis uia, & honoris neglecto studio, ui-
tiorum se illecebris, aut uoluptatum lenocinijs dedant.
Exuite, si qua uobis est, quæ certe nulla est, abijcite animi
molliciem, uirtutem amplexemini, & maiorum gloriæ re-
spondete, omnibus documentum daturi, Gallos & animi
excelsi laude, & literarum nomine, cunctis multo ante-
celluisse semper, nuncq; longe antecellere. Multum est à
laudatis duxisse genus, multum est, tam claris uis ad ho-
minum famam existimationemq; euolasse: plus tamen ad
metas non hæsisse, plus, acceptam à maioribus gloriam,
plus, decus non minuisse, sed accessione auxisse non mini-
ma, maiorum nomini tenebras non offudisse, multum est,
splendorem attulisse, longe quidem plurimum. Iam omni-
bus & naturæ, & studiorum ornamentis instructiores,
uobis proponite, cui hominum expectationi, cogitate,
quantæ opinioni satis sit à uobis faciendum. Hanc ut
tueamini, hanc ut sustineatis, animum diligenter aduerti-
te, id uidete, id omni caute opera, ut non uideatur facul-
tas uobis, sed animi defuisse altitudo. Vos in laude poni

animalium

noty gallorum

fortes circa tunc
fortes.

percipit patria, gloria uos florere exoptat, cui dicto au-
 dientes, cuius uota non aspernati, ea uirtutis edetis exem-
 pla, eam demum gloriam, laudem, famamq; consequemini,
 quæ maiorum nomini, quæ maiorum amplissima & præ-
 stantissime existimationi modo sit nullo cessura: quàm
 posthac intuebitur æternitas, de qua nulla unquam ætas
 conticescet. Vobis hæc igitur spes, imo uero quam in ma-
 nibus habetis gloria, hæc laus uobis turpiter non ela-
 batur, negligenter non excidat. Vestrum est hoc
 munus, uestre partes, hoc à uobis, qui
 & generis uestri nobilitatē norunt,
 & gloriæ uestre fauent, non
 expectant solū, sed etiam
 postulant: hoc uos
 patria flagitat,
 hoc à uobis
 exigit,
 hoc
 precibus
 & gratia contendit.

STEPHANI

DOLETI ORATIO SE=
CVNDA IN THO=
LOSAM.

ON dolorem mihi, grauiorem ue
animi perturbationem adferret le=
uissimi hominis ineptissimiq; ora=
tio, si quem apud me locum tenent
obrectatorum istiusmodi conuitia,
eodem esse apud uos pondere mo=
mentoq; arbitrarer, ac quanto ea
magis risu, quam stomacho offensioneq;
excepi, tanta uos & animi grauitate negligere,
& constantia asper=
nari putarem: qui si uel ex hoc ipso,
quod nunc illi pluribus respondendum
duxerim, nonnihil forte commotus
uidear, defendet me cum meæ existimationis
ratio, tum patriæ suscepta causa excusationem
mihi dicenti parabit. Vos autem quid uel
ab assentationis suspitione uindicabit,
uel cum scelerata insectatoris nostri procacitate
non conuenire probabit, si ab illo temere
mihi obiecta, aut aperta protinus obscura
ue dissimulatione confirmetis, aut ea me
refellentem studiosius non amplexemini?
Ac quia res ple- rique stulte, non iudicio
æquoq; sensu perpendunt, & iniurijs
onerato maculam confestim aspergi,
non conuitiatori labem ipsam hæcere iudicant,
hac ne ue diutius opinione labantur,
ne ue hosti sit perpetua insolescendi
facultas, infirmabo, quæ nec impudenter
de me prædicare ue-

b 4 ritus

ritus est, nec planè hostili animo carent: quanquã quantã
 hic anxietate premar, quàm uarie grauitèq; afficiar, no=
 uerit facile, qui me minime omnium cupidum conuitian=
 di, laudandi uero plus cæteris studiosum intelligat. Recu=
 sat ingenij nostri mansuetudo, quod iracundia, acceptæq;
 iniuriæ acerbitas suscipere me perpellit. Detrectat animi
 mei lenitas, quod inimici asperitas mihi non libenti impo=
 nit. Quo me tandem uertere? quid me primum, aut ubi
 iam par est conqueri? Morum suauitatem cum existima=
 tionis iactura tuear? humanitatis famam cum nominis labe
 sustineam? ingenium meum cum dignitatis oppressione
 retineam? meam ne in maledictis ridendis consuetudinem,
 tam asperè oppugnatus præstem? tantam ne patientiam,
 dij boni, tantam moderationem? tantam in iniuria tran=
 quillitatem animi & modestiam? Vulgi conuitiosis uoci=
 bus passim aureis mihi personare æquo animo feram? tri=
 uialis grammatici strepitu loquacitateq; superabor? quem
 nulla cuiusquam audacia (ut suis se gregalibus inepte uen=
 ditat) quem nullus aduersarij impetus, quem uis nulla con=
 uellit? Ego imperito rudiq; declamatori literarum con=
 tentione cedam? Ego tam imbecilli obtrectatoris petulan=
 tiæ non animosè obstitam? In eam me sententiã, uel quo=
 rundã fortasse preces, uel inimici usq; adeo ignobilis abie=
 ctiq; fastidiũ, uel studiorũ communiũ societas adduceret,
 si quàm libenter literarũ causa, omnia & uolo, & priua=
 tas etiam simultates interdum depono, atq; oblitero, tam
 uehementer sibi me parcere ille expeteret. Verum quis
 placate ferre omnino queat intermortuum concionatorẽ
 (memoria enim tenere uos opinor, quàm tremula exiliq;
 uoce,

noce, quàm inani latere in nos proxime incurrit) inter=
mortuæ concionis actione tam insolenter superbiere? tanto
fastu inter plebeios, & imperitam Vasconie iuuentutem
intumescere? Quousq; iniquos de me maleulosq; sermo=
nes dissipabit? quousq; me clanculum oppugnabit? quo=
usq; abutetur patientia nostra? quàm diu hæc à me impu=
ne laturum se sperabit? Iam hic nobis excutiendi erigen=
diq; aculei, hic orationis acerbitate opus, hic intendendi
nerui, hic quicquid mihi longo labore atque exercitatione
assidua in dicendo quæsitum est, profundere non cessan=
dum. Sentiat modo ui præditum, quem ui carere putauit.
Necessariò à me sibi responsum arbitretur, qui nos ultrò
iniuria lacepsit, qui nulla nos causa in capitis iudicium
pertraxit, qui nullo probabili argumento in contentio=
nem uocauit. Quorsum hæc? quorsum? uobis ut testa=
tum principio faciam, hic me inuitum conuitori conui=
tari, hic me propellere, non inferre iniurias, hic meam me=
meorumq; existimationem defendere, nõ alienam ledere,
hic me nomen tueri meum, non cuiusquam famam labefa=
ctare. Qua in re, si, qui mihi quæ uoluit maledixit, idem
ipse à me quæ nolit, audiat, non grauitè patietur, nec
me in idem procacitatis uitium incidere ob hanc rem exi=
stimabit, sed mutuam obtrectatori, qui uiam nostræ ira=
cundiæ suis maledictis patefecit, relatam à me gratiam.
Neque uero paruam exigui temporis usuram in hac mea
defensione æquissima certe illa atque iustissima à uobis
ambitiosius postulabo, qui insectatorem nostrum tam mul=
ta tamq; absurda effutientem, non Latine candidoq; ani=
mo dicentem, uel sesquihoræ spatio exclusum noluitis.

Spem siquidem ingredior, si ad aures uestras aditum habuit, uosq; languentes & audiendi satietate defessos, falsa sua inertiq; oratione utcunq; ad extremum retinuit, uera paucis dicturum, uos me benigne attenteq; audituros. Nam quo uos ille uerborum undiq; collectorum strepitu, & inani sono obtudit, diu mehercule non tenebo, ut pauca paucis exponens, & argumentis breuissime, quoad eius fieri poterit, diligentissimeq; discussis meam uobis defensionem probem, ac in quam me accusator apud uos adducere contendit, inuidia prorsus ipse liberer. Nunc te bone uir, nunc te uoce appello, nunc te oculis requiro, nunc id ex te sciscitor: quæ tibi causa tam petulantis orationis fuit? quæ tibi tot conuitorum cum in me separatim, tum in Gallos omneis communiter occasio? Hominis si coram præsens adest? uultum intuemini, os impudens conspiciat, crimen facie agnoscat, frontis uarietate, animi perfidiam fatebitur. Quid ait? hic ne mihi (quandoquidem meam prius causam discuti decreui) quicquam uel iniuriæ, uel molesti, à me accepisse obijciat, quod suam uel à nobis uoluntatem alienare, uel leuiter offendere quomodo potuerit? Obtestor uos, uiri amplissimi hic mihi fidem uestram non grauatim præstate, hic locuples ueritati testimonium asserite, quàm diligenter à me data sit semper nuncq; detur accurate opera, ut non quenquam unum aut uerbis, aut factis ad odium inimice prouocem, sed uel maleuolentissimos quosq;, & suapte sponte gratisq; nobis insidiantes, officijs in primis leniam, & mihi omnes amantissime conciliem. Vobis etiam ante oculos ponite consuetudinem illius perpetuam in maledictis congerendis

gerendis, meam tantum in repellendis. Id quod cum ue-
rum non inficiamini, nutuq; & gestu non obscure indica-
tis, sequitur illud, ut coniectura quiuvis nullo maiore nego-
tio assequatur, quam iniquo, quam profligato, quam in-
uido deniq; sit animo, qui nulla causa odium inimicitiasq;
suscipiat. Læsum tamen illum oportuisse negaris, qui non
meam famam obterit, sed salutem opprimi euertiq; uoluit?
qui non meæ orationi respondere, sed senatum in me cõ-
mouere incendereq; studuit? At quæ isti causa tam cru-
delis in me odij? ut suos omneis in nostram perniciem co-
natus tam flagitiose pararet? ut in me tam atrociter de-
baccharetur? ut me capitalis criminis postularet? ut me
iudicio circumueniri optaret? Quòd de illo cum locus
tempusq; tulit non honorifice prædicarim? at nihil ha-
ctenus pugnaui certe magis, quam dum doctos sermone
meo priuatim publice'ue celebrarem, laude illum aliqua
non inuitus illustrarem. Quòd illius existimationem infā-
marim? at nihil à me factum est unquam minus. Quid
igitur hominem fronte philosophum, grauitate, ut præse-
fert, non uulgari, ætate quoq; affecta & penè decursa, sic
demum à sana mente abduxit, ut maledici nomen subire
maluerit, quam quæsitam diuturna morum improborum
dissimulatione, ingenij moderatioris famam, perpetuo cõ-
seruare? facile hic aliquis respondeat: quid? mala mens,
malus animus: qui quam libet dissimulationis integumen-
to, & taciturnitatis impostura comprimatur, emergit ta-
men aliquando obiecta tempore longo pestis, erumpitq;
proteruæ naturæ uirus. Colligit mehercule recte, quisquis
hæc obtrectatori nostro maledicendi argumentum præ-
buisse

buisse suspicatur. Huic primum mentis prauitas, tanti furoris autor fuit, impulit hunc animi male sani impotentia, ut me Gallosq; oratione perstringeret. Veruntamen quid hunc maxime mouit, ut me unum ex multis sibi laceſcendum proponeret, id ſi non hoc loco alienum uideatur, meq; raptim nonnulla de me ipſo interſerentem audire, uobis non moleſtum ſit, alius certe repetam, & fontes noſtræ contentionis aperiam. Ego cum ad eloquentiæ ſtudium (qua uia humiles emergunt, quo multi ſæpe noui homines & honore & gloria floruerunt, quod nos in ampliffimo gradu dignitatis locare ſolet) totum ipſum me uſque à pueris contulerim, & ad ſapientium prudentiumq; imitationem incitatus, ingenio & uirtute illuſtrari præſtantius duxerim, quàm re ulla alia mihi nomen parari, perfectum eſt à me industria, ut ab ijs uirtutum fontibus profluxerim ad hominum famam, & tam honeſta pulchreq; inſtituta uitæ ac ſtudiorum meorum ratio, ad multorum exiſtimationem paulo latius ueſtra mediufidius commendatione dimanarit. Peperit meus is labor mihi etiam laudem, qua me cum doctis, quibus licuit, diligenter adiunxi, tum cuius celebritate non omnibus ſim proſus ignotus. Huius præſidio illuſtrior, cum cauſam non ita dudum in ante diem ſeptimum, Idus Octobres, Vobis magno ſilentio audientibus, dixiſſem, partim nonnullorum gratulatione popularem, partim multis acerbam, qui ſe à me grauiter læſos fingunt: ecce uobis mihi hic ex omnibus de repente inſurgit, non tam in dicendo exercitatus, quàm conuitioſus orator; inuidiam mihi conflat, periculum ſuis ad ſenatum adhortationibus creat, nomen noſtrum

strum eleuat, in me ira cumulatur, furit atrociter, debac-
 chatur impotenter, disrumpitur insolenter, diem mihi
uelut affini rei capitalis dicit, actionem intendit, iudicio
perfundit: illi modo sordemus, eidem modo probamur:
 me modo disertum, mox item infantem politionisq; hu-
 manitatis & Latinae facundiae expertem uocat, atq; omnē
 mihi ingenuarum artium cognitionem adimit: à me mo-
 do ut à potentissimo aduersario non mediocriter timet,
 me rursus ut parum acutum & rudem argumentorum ri-
 det: nunc me in maximis & primis, postea in minimis &
 postremis ponit, ac nullo esse neque in pretio neq; in nu-
 mero putandum magno clamore iurat. Monstrum inau-
 dita mentis uarietate conflatum. At nostra redeat, unde
 digressa est oratio. Causa, quam supra commemorauī, à
 me, ut ostensum est, dicta, quanta accessio & nominis &
 famae nostrae facta sit, ignorat nemo uestrum. Porro pro-
 fessus est ille, quod ad me, quos habet in intimis & fami-
 liaribus, pertulerunt, Doletum bene antea semper, orna-
 teq; dixisse, sed tum primum à se illa oratione superatum.
 Cupijt tamen homo tam uarius, quàm recti nunquam con-
 siliij, me ipsum, à me, ut praedicabat, superatum, non dicen-
 do superare, sed maledictis frangere. Superari me posse,
 Pinachi, ab eloquentioribus, neque sanè dubitem, neque
 planè doleam. Vnum illud tantum me quidem pungit,
 quòd cum unà mecum nulla offensione dicendo certare
 posses, & me etiam contendendo retinere, contumelijs
 agere tibi fuit antiquius. Quod à me forte fuisset aequo
 animo latum (ut procacium maledicta nihili facio) si me
 tantum offendere, non Galliae laudes, quibus mihi nihil
 charius

Pinachus

charius atque iucundius, ore improbo eleuare libuisset. Multum te tuosq; qui te in oculis ferebant, qui tanto tibi risu & plausu gratulabantur, fefellit opinio. An cum me tua oratione subinde compellabas? an cum me tuo more laceſſebas? non te à me uiciſſim compellandum, non istud me tibi repositurum sperabas? An cum in Galliam tam multis uerbis inuehebare? an cum Gallos omni dignitate ſpoliabas? an cum nos iniuriarum patientiſſimos, ſtupidos, tenero animo, deniſſo, ieiuno, anguſto, molles, delicatosq; uocitabas, ſecurus nobis delicias faciabas? An me, qui Gallie nomē nō laudandū ſolū perpetuo, atq; ſcriptis poſteritati cōmendandū, ſed ab omni iniuria & labe, pro uirili mea parte defendendū ſuſcepi, ſic nullius ſenſus, aut ita animis cadere, frangiq; tua inſectatione credebas, ut ſi unquā antea in ullo genere officij, meā patriæ operā delatam optarim, nunc illi, cum oppugnatur, non omne nauare ſtudium apprime contendam? Incendit me patriæ charitas, inflammat me Gallici nominis amor, ut mihi Gallicisq; adēſſe, non officio deēſſe, nunc maxime uelim. In quo quā diſimilis ſit mea ab illo ratio, quā diuerſa utriusq; conditio, quā iuſta mea cauſa, quā illius iniqua, uel luce clariuſ perſpiciat, à me qui patriæ parteis foueri, qui patriam à me omnium nobiliſſimam laudari: ab illo contra, terram alienam prædicari, ciuitatem omni laude indignam celebrari, populum ab omni humanitate remotum, laudibus efferri audiat. Vanus uana commendat, quæ nulla officij accuſatione prætermitti licebat. Ego in laudatione uerſor, quā & humani & diuini iuris æquitas à me patriæ præſtari poſtulat. Ego patriam

ample

amplector, quæ me ipsum genuit : ille civitatem deosculatur, ex qua nec genus duxit, nec beneficium accepit unquam ullum. Ego patriæ gratiam refero. Ego, quæ me fovit, ego, quæ me aluit, patrocinium suscipio. Ille, cui nihil præter habitationis uictusq; commoditatem debet, ridicule Tholosam tuetur. Ego officio serui, ille superuacane loquacitati uacat. Nisi forte, qui barbaram civitatem defendit, eo se nomine ipsi deuinctum putet, quod barbarus natus, & ab omni ingenij suauitate alienus Tholosæ nouam hauserit barbariem, haustam seruarit, seruata protulerit, & barbarum humanioribus obstrepere, Tholosæ nemo ullus improbarit. Istud ipsum est, quod omni alia iusti in me Gallosq; odij & uituperationis causa destitutum nebulonem impulit, ut suæ audaciæ morem in hac re gereret. Non me quidem clam est, hoc porro de conuiciatore nostro iam ubique ab omnibus iactari, constantiq; fama percrebrescere, quod uos simul auditione accepistis : illum, præter animi leuitatem, & inanē gloriæ cupiditatē, uulgari aliqua mercede à suis sollicitatū, & cōductū, aut profusa, ut fit, intempestiuāq; commessatione excitatū, ut nō siccus, sed uinolētus, & ad calicem disertus, tantū facinus, nō animo solū conciperet, sed in frequētissimo doctissimorū grauißimorūq; uirorū conuētū, nullo pudore promeret. Induci ista mihi suaderiq; facile paterer, nisi quod à primo cōstitutū uolui, ut quæ obtreçtatori meo labē fœdiorē impingerēt, tacitus penē trāsire, hic me cōmonefaceret, ut remisse potius & leniter et urbane cū illo agerē, quā seuerè, & grauiter, & prisce. Quod si meo nimis stomacho indulgisse me, aut posthac indulgere cēseat, nihil facile causer, quin mihi hæc uertatur

crimini, & illū procacitatis suspicione aut cōfestim subleue-
 tis, aut omnino liberetis. Nā alterū nō recusabo, alterum
 recte à uobis factū cōfirmabo. Sed cur tamē id cū aduersa
 ria nō ex postulē? cur id nō sine reprehensione doleam? in
 quo omniū causam tueri, in quo statū uesterū penē inclinā-
 tem & labantē sustentare conabar, tanquā parte Aquita-
 norum deserta, parte Gallorum defensa, tam acerbe me à
 calumniatore agitari? hanc ne modestiam uorare sine do-
 lore possim? quo labore fructus laudis non minimos ca-
 pturum me sperabam, ob eundem existimationis meæ flo-
 res uelut tetrīs inuidiæ dentibus tam petulanter infringi?
 Quid me turbulente declamator agere tum putabas? cum
 nos Tholosæ edictis, Legibus, Senatusconsultis, seuerè
 nimium coerceri, & iniquè sæpe distringi, publica ora-
 tione querebar? An ita id temporis tuæ aures peregrina-
 bantur? an tanta occæcabaris amentia? ut me Gallorum
 magis, quàm Aquitanorum, quàm Britonum, quàm Hi-
 spanorum, quàm tuam ipsius causam defendere, aut exau-
 dires, aut sentires? Est quisquam qui flagris dignam tuam
 audaciam mihi non assentiatur, qui paulum modo in urba-
 num iniquumq; ab urbano, & æquo secernere didicerit?
 noueritq; quæ in omnium salutem & libertatem tam offi-
 ciose & amice, quàm luculente & probabiliter uerba
 ante feceram, gratia excipi debuisse, ob quæ tu odium mihi
 intendis? & negotium in grate exhibes? Hic autem uo-
 bis Aquitani semel hoc à me dictum atque confirmatum
 mūrifice cupiam, si aliquando excitata inter nos rixa, &
 graui rerum perturbatione, uobis odiosius obstare uisus
 sum, aut si mox asperius in uos quicquam ardentius ue
 prolo

proloquar, tempori me obsecutum, & me micæ modo orationis argumento cedere. Disseream si aliter loquor, ac sentio: ego Aquitani & uos unice complector, & uestræ dignitati laudiq; ut qui maxime, studeo. Non tam occultum habui meum erga tuos animum, Pinachi, non tam obscura fuit nostra in te uoluntas, quin & tui & tuorum, omniumq; generatim defensionem à me susceptam senseris: quin me etiam non Gallorum tantum rebus consulere facillime perspexeris. Sed aliena fraudulentè & scelerate detorquere inuertereq; conanti, quis calumniæ locus non pateat? Placuit tibi in oratione nostra uerborum ornatus, satisfecit sententiarum grauitas, mira fuit actionis uehementia, æquitatem solum causæ desiderasti. Quæso te, hic mihi unum hoc explica, hunc mihi scrupulum dubitationemq; exime. Tibi ne iniquam causam nostram statuis? tuis ne aduersam censes? senatus ue autoritati audacius refragari existimas? Equidem, si eam causam iniquam tibi, si tuis aduersam uocas, qua tuus tuorumq; status, qua libertas, qua tua tuorumq; dignitas, & fama defenditur, iniquam tibi tuisq; causam nostram non nego, nec quin me eam ob rem omni conuitio laceres, deprecabor. Sin autem eam iniquam diffinias, quæ maledictis afficit, quæ probris obruit, quæ agit, quæ pungit, quæ mordet, quæ ledit, haud dubie nihil istius generis causa nostra agnoscet, nec eo nomine tibi illam parte ex aliqua iniquam merito appellabis. Te siquidem, Aquitanosq; omnibus, perinde ac Gallos, nostra sum oratione tutatus, & quod te laderet, uerbum mihi excidit prorsus nullum. Fac uero, quod nolim, neglectam à me senatus auctoritatem,

c fac dec

fac decreta contempta, fac sententias à me sciente & pruden-
dente conuulsas. An idcirco mihi induxeris, datum tibi
à senatu negotium, ut tam ampli ordinis potentiam, tu
umbratilis homo, tu tam obscurus, tu tam contemptus,
& despicatus, tu tam abiectus propugnares? Quæsiisti
antea de me, quis senatus decreta infirmet? quis se rei
tantæ autorem, quis ducem offerat? His me uocibus ue-
hementer affici, his me à tergo, à fronte, à lateribus te-
neri, horum me uerborum laqueo circumretiri putasti.
Tum iam deinceps furiosissima illa tua eiulatione gra-
uius asperiusq; incensus, tanquam collectis iudicum iura-
torum sententijs, ob proditam patriam, uel factam in
eam ipsam coniurationem damnatum me, aut obtruncan-
dum, aut de saxo aliquo præcipitandum, aut culeo in-
sutum in profluentem deuoluendum, aut saltem exilio
multandum effrenate pronunciaſti. Nunc par pari re-
fero: at ita tamen refero, ut meæ modestiæ rationem ha-
beam, & abs te id solum iure uicissim percuncter. Quis
labefactatam senatus auctoritatem defendit? Quis senatus
dignitatem restituit? quis decreta uindicat? Existe noue
senatus propugnator, huc fer pedem animose senatus
decretorum uindex: tuis nos abditis horridisq; oculis,
tuo nos agrestii uultu, tua nos promissa barba, tui nos
oris impudentia, & uoce impura terre, in carcerem ra-
pi, in uincula conijci iube: tristi me illa litera iudices de-
figent, salutaris eiecta est, præsto licitor, accinctus carni-
fex, parata tormenta. Hic ne uobis risum? hic ne uobis
stomachum mouet? hominis tam elati furor? Scilicet ex-
citatus ab inferis nouus hic Fabius, non prudenter cun-
flando,

Stando , sed proterua lingua maledictisq; pugnando,
Tholosa restituet rem. Nouus hic Tullius, senatus am-
 plitudinem auctoritatemq; tuebitur. Centuriatis ob hanc
 rem comitijs , Pinachi, prærogatiuaq; classis suffragio,
 his pro tuis diuinis & immortalibus meritis consul desi-
 gnabere atque renunciabere, honores tibi exquirentur,
 atque habebuntur, gratiæ singulares publicè referentur,
 manet te triumphus , aurea statua tibi in foro struitur.
 Macæ uirtute, rem acrius urge, affecta, confice, obstupe-
 scet te posteritas, omnium admiratione in cælo eris, im-
 mortale te nomen gloriaq; excipiet, tantorum conatum
 laudem nulla obruet, inobscurabit'ue obliuio, nullus ho-
 minum interitus extinguet. Riderem tuas hic ineptias,
 nisi hoc mihi prius ridendum foret, te tam stupido atque
 hebeti ingenio, ut cum me laceffere, ac nomini meo oblo-
 qui summopere uelles, quemadmodum Catonem Cæsar,
 præter animi sententiam , non uulgariter commendaris.
 Nec profecto enim uideo qua me macula contaminaris,
 aut quam mihi notam inieceris, dum me religiosum Ci-
 ceronis imitatore[m] contumeliose exclamasti. Fuit ille, fuit
 ille mihi honestissimus dies quo à prima adolescentia,
 quam uehementer optaui, sperare tamen meus me pudor,
 & pusilli ingenij conscientia prohibuit, illustri tuo testi-
 monio fama mihi nec opinanti obuénit. Quid me per
 deum immortalem lautius? quid pulchrius? quid denique
 beatius? Næ bellus, atque supramodum benignus homo
 es. Tribuisti ultro, quod unum molior, quod studio per-
 petuo adipisci laboro : nempe ut ad Ciceronianum di-
 cendi genus mea scribendi ratio directa formataq; uidea-

tur, & aliquam illius speciem mea oratione adumbrem, non ut eius uirtutes, & laudandam magis quam emulandam eloquentiæ sublimitatem exprimere, aut assequi me posse confidam. Quòd si per omnia scriptorum genera inconsulte nostri temporis oratorum exemplo uagarer, nec aliquem unum mihi imitandum proponerem, aut si tuo Batauiq; rhetoris iudicio inexhaustam Ciceronis copiam atque ubertatem, ita tenuem contractamq; arbitrarer, ut latine loqui cupienti non omnia abunde suppeditare posse diffiderem, risu me iure proscinderes, ab ijs non dissimilem, qui eo orationis genere utuntur, quæ ex uerborum undique accersitorum corrogatorumq; congerie, & immenso historiarum, exemplorum, adagiorumq; cumulo, uelut cento undequaque consutus, consistet: quæq; nullam neque elegantiam, neque uenustatem, neque grauitatem præ se ferat, formamq; inconditam habeat, & minime æquabilem: sicq; uerbis distenta sit & exuberans, rerum pondere inanis. Nec tamen in ea sum sententia, ut nullum præter Ciceronem nobis legendum putem. Placet quisquis pure, emendate, probateq; non inquinata, aut abiecte loquitur, nec nouum loquendi genus, aut immodicum obscuritatis studium, barbariei ue sordes: nec humilem frigidam ue scriptionem, aut prouerbialem nescio quam orationis farraginem, linguæ Latinæ splendori & sublimitati anteponeat. Puram ornatamq; dicendi formam, quia facile assidua Ciceronis lectione mihi præstitum iri rebar, Cicerone plurimum sum semper usus, atque oblectatus: neque me ad alios ita ferè applicui. Hinc tuus in nos risus, hinc nostri contemptio, hinc tua conuitia,

opinio Doluere
C.

conuitia, sed ad quæ consuetudine iam obdurui, & cal-
 lum stomacho obduxi. Sequitur modo illud, quo me ride-
 re, uel etiam pungere conatus es. Miraris tantam meam
 apud Gallos autoritatem, eam ipsam inuidiose mihi in cri-
 mine ponis. Quæ profecto si autoritas est appellanda
 potius, quàm propter mea erga illos merita (absit ex-
 probrationis suspicio) mutuus illorum in me amor, aut
 propter officiosos meos in Gallicam sodalitatem labo-
 res, nonnulla apud ipsos illos gratia, eam ita appelles,
 per me sanè licet: dummodo ea utar in æquis causis pro
 libertate meorum contra barbarorum iniurias. Hanc au-
 tem potentiæ inuidiam si eo mihi excites, ut meæ apud
 Gallos autoritatis magnitudine, illos ad seditionem uo-
 cari proponas, eccubi te quisquam sceleratior? Tu ñe
 deditissimum mihi Gallorum animum, ita interpretabe-
 re, ut illos non amanti operam dare, sed meos seditionis
 stimulos adhortationesq; sequi calumniose statuas? Col-
 lige te, Pinachi, placaq; animum & mitiga: da te ad
 lenitatem, ac diutius insanire desine. Ego si quam à
 Gallis bonam gratiam officijs meis iniui, illam iisdem
 studijs retinebo, quibus ante parta est: utq; mihi hono-
 ri sit & præsidio, & eius nomine dignitati existimatio-
 niq; meæ uelificer, dabitur à me diligenter opera, non
 ut ea, aut ad seditionem commouendam, aut ad tur-
 bas faciendas abutar. Quantum proinde tuæ procacita-
 tis documentum dedisti? dum ex Gallis nonnullos di-
 scipulos nostros appellare libuit? Ieiuna sunt & frigi-
 da ista hominum tui simulum, id est, petulantissimorum
 conuicia: qui nullam aliam præposteri sui ingenij exer-

citationem norunt, quàm honestissimum quenque ore
 procaci ledere, & arreptis ex triuio iniurijs diuexare.
 Ferrent Galli non ægre nostrarum artium discipulos
 censeri, si quantum sunt ad me amandum obseruandumq;
 propensi, tanta tenerer insania, ut qui me omni liberali
 doctrina & eloquentia multo sine controuersia antecel-
 lunt, uulgari meæ disciplinae cuperem addici. Tuo me in-
 genio & natura æstimandum, tuis me moribus metien-
 dum putasti: qui quoniam ea insolentia, haud quidem
 scio, an amentia, es, ut præter te neminem doctum du-
 cas, omnesq; habeas discipulorum numero: sic me indo-
 cta arrogantia stultissimum credidisti, atque usque eò pa-
 rum intelligentem rerum existimatorem, & alienæ uir-
 tutis contemptorem, ut paulo in eloquentiæ cursu pro-
 uectior, longè me facundiores atque doctiores, præce-
 ptis meis incumbere uulgo iactitari non erubescerem. Vi-
 des, credo, quàm amplum hic mihi discipulos tuos inse-
 ctandi, sese argumentum offert: quibus ut hoc loco par-
 cam, id tamen uereor, ne eos diuidio stultiores reddas,
 quàm accepisti: & præter literarum ignorantiam, quam
 à te solam discent, illos adeo infatues, ut tuum procacita-
 tis studium, damnandamq; maledicendi consuetudinem,
 quam propè nacti sunt, te magistro imitentur. Ut opta-
 rem, uir Ampliss. ab ijs me sermonibus temperare illæsa
 mea existimatione posse, in quos me dilabi cogunt absur-
 da istius maledicta: quibus tamen ita modo respondebo, ut
 meæ me temperantiæ constare, non quemadmodum obtre-
 ctatorem nostrum, ridiculè iracundia effruescere te stifi-
 cemini. Importunitatem uero nebulonis spectate, os homi-
 nis,

nis, insignemq; impudentiã cognoscite: an mentis est com-
 pos? an non constringendus? Paupertatem, tenues opes,
 exiguas facultates, generis obscuritatẽ, humilitatemq; mihi,
 ut uitium obijcit: ob quam, & si ij estis, qui neminẽ uitu-
 perandum, nec ob diuitias quenquam extollendũ putatis,
 tamen istius maledicto hoc à me intercedet, non sordido
 me, aut infimo genere, sed honesto & splendido loco na-
 tum: bene de rebus domesticis constitutũ, ijsq; procrea-
 tum parentibus, quibus & si defuit familiæ uetustas, nomi-
 nis antiquitas, gentiliũq; fumosæ imagines, ordinis am-
 plissimi dignitas, & quæ pleraq; alia fortuna elargitur
 magis, quàm laude ulla illustria sint: propper tamen &
 æquabilis perpetuusq; status fuit, & secundus uitæ sine
 ulla offensione cursus. Atque si in potentissimorum uiro-
 rum dignationem non uenere, nec illos spectata perso-
 næ amplitudo illustrauit, ac ijs fortasse uirtute celebri-
 ori, literarumq; fama præluxi, & nominis memoriæq;
 clarioris initium dedi. Egregij certe ciues inter suos ui-
 xere, nec nobilitatis insignibus caruere. Instat iterum
 procacius maledicendi libidine ardens, & inusitata ra-
 bie in me petulanter inuadit, molestissimis uerbis inse-
 ctatur, libertatis iactura apud Italos eloquentiam didi-
 cisse me clamat, neque aliter, ac me, loqui posse, quem
 ut me educari contigit. Leuissimum me transfugam de-
 sertoremq; subinde uocat, in Gallia natum, in Italia enu-
 tritum, in Gallia nunc agentem, celeriter in Italiam
 cogitantem. Rursus morosum me, & omnia stomachan-
 tem, Symonis Villanouani consuetudine ab adolescentulo
 factum argumentatur. Quĩ enim (inquit) frontem non

ad cuncta contrahat? qui non omnia fastidiat, & improbet? cum uiro omnium maxime aspero educatus? Tam immensum est tuum maledicendi studium, Pinachi, ut uiuum me improba uoce persequi non satis habeas, sed mortuos oblatrare nihil te pudeat. Me uero, uiri Ampliſſ. Symonis Villanouani defendendi laudandiq; onere liberauit, epistolarum suarum testimonio Christophorus Longolius: quibus quam non illi & morum suauitatem, & doctrinae magnitudinem uere impenseq; tribuit? Fateor cum Villanouano maximum mihi longumq; intercessisse usum, cuius tantum abest, ut me poeniteat, illum ut mihi singulari in laude ponam. Villanouano, quicquid in eloquentiae facultate profeci, aut si quid in me est artis oratoriae, quod scio quam sit exiguum, ingenue acceptum refero, nonnullam uitae grauitatem ab illo mihi insitam adiunctamq; agnosco, morosum me illius consuetudine factum constanter mehercule nego. Quare noli mihi uiri tanti amicitiam familiaritatemq; obiectare, neque me cum eo confer, qui uita excessit, omniq; odio caret & inuidia. Ad hoc unum responde. Tu ne morosi & maledici nomine perstringendum censes? qui barbarorum barbariam, qui uitiosorum uitia, qui flagitiosorum flagitia, & odit, & oratione oppugnat? Igitur tua sententia maledicus Demosthenes, qui tam acerbis causis in Philippum dixit. Morosus & maledicus Cicero, qui tam saepe in Clodium, in Vatinius, in Pisonem, in Verrem, in Catilinam, in Antonium tam aspere inuectus est. Maledicus uocandus Horatius, maledicus appellandus Persius, maledicus existimandus Iuuenalis, satyriciq; poetae omnes:

quorum

quorum reprehensionem scelerata sceleratorum uita sensit. Ego igitur morbo procacitatis utor, ego maledictis deditus, qui Tholosæ barbaræ barbariei succenseo. Quin re uera maledici nomine notandum tuate procacitas arguit: qui sine maledicendi cupiditate dignam omni conuiciorum acerbitate urbem, leuiter obiurganti mihi furiose insultas. Maledici subire nomen non renuam, si quem laude dignum reperies, qui se à me (si quando opus, & æquum fuit) non laudatum, aut ullo maledicto offensum queratur. Sed quis urbi omnium perniciosissimæ flagitiosissimæq; parcat? Habes quibus à te sigillatim prouocato respondere mihi necesse fuit: planum feci nulla te causa ad hanc furialem rabiem adductum: ostendi nec te patriæ charitate, nec quod lesus esses, sed tua tantum inuidia atque in me odio, ad hanc actionem concitum: quæ tu in me confinxisti, exacte perpaucis dissolui. Non iam quenquam in te grauius exasperabo: quem uideo bonis omnibus, & singulari tua stultitia satis pœnarum dare, & pondus tuæ orationi indignis conuicijs detraxisse. Proinde nunc gradum ad alteram defensionis nostræ partem facio, in qua, quorum probrorum turpitudine integros Gallorū mores perfudisti, Vascones tuos scatere audias, & quæ in nos summa perfidia coniecisti, tuis recte appositeq; conuenire intelligas. Quod ipsum antequam apertius aggrediar, Galliam ipsam, quæ suorum erga te meritorum gratiam efflagitat, tecum congregi, tecum agere, ac tacitis quodammodo uerbis, te compellare permittam. Aduerte huc animum perfide: Gallia sic tecum loquitur, Gallie pro Gallia sic tecum in causam descendit. Ergo conuitijs in sopopeia.

me grassabere? Probris in me irrues? maledictis me confodies? quæ te ex diuturnis tenebris lustrorum ac stuprorum emersum, quæ te ab amicis inopem, quæ te omni præsidio orbatum, quæ te nudum, quæ te calamitosum, quæ te egentem, quæ te patrimonio naufragum, tam libenter, tam benigne, tam prolixè excepi: quæ te meis adibus texi, quæ te mea ubertate educaui? Ergo me deprimere conaberis? quæ te è tenebris in lucem eduxi? quæ tibi, artium quicquid habes, contuli: quæ te disciplina expoliuit? Atque utinam, qua te ornare humanitate, qua modestia instruere studui, illam non cum solo uertisses, nec cum in patriam redijsti, simul ad pristinam, qua modo furis, tuam ingenij asperitatem, barbariemq; redijsses. Superum fidem: sic ne à me institutus es? ut de te benemeritos iniurijs perseguare? ut à quibus summa officia percepisti, eis maledicta referas? ut quibus uitam, nedum uitæ ornamenta debes, tam acerbis uocibus laceffas? Hæc si tecum Gallia loquatur, non ne exanguis atque æstuans, repente in illam inuolabis? nõ ne cum fractis quibusdam, ac in anibus minis loquenti insurges? non ne effrenato tuo & præcipiti furore instabis? non ne sine uultus constantia, sine colore, sine uoce, tanta tibi exprobrantem opprimes? Simile nihil ages: at tuæ turpitudinis recordatione uictus, & beneficiorum, quæ in te à Gallia profecta sunt, memoria territus filebis: Gallie omnia accepta referes, Gallie, quàm naturæ longe plura debere te non negabis, quæ te diu aluit, quæ literis instruxit, quæ studijs illustrauit. Tanta beneficiorum præstantia, tanta meritorum magnitudo, non conuicia expectabat, sed grati memorisq; animi testimonium

nem postulabat. Agedum gratum immemori quantumlibet postpone : ecquid tamen usquam est , quod tuis tam uanis in Gallos mendacijs non aperte repugnet ? Pluribus hic illos in cœlum efferrem, nisi numeris nostri oratorij cursu, suas laudes, non satis ample atque copiose eas quidem, sed ut nostra tulit facultas, à me ipsi audissent, & in illa laudatione adfuisse te memoria etiam nunc tenerem. In quo, si ab exemplo nostro non abhorruisses, & tuos oratione tolerabili laudare, non Gallis impudenter maledicere uoluisses, constitisset mehercule tibi, negotij à te suscepti fructus, neque id me hoc tempore sollicitaret, ut tuis contumelijs offensos Gallos nostra hac defensione ulciscerer. Quæro igitur primum, quonam mihi pacto molles illos, quos uocas, delicatosq; probaris ? qui nullis capti illecebris, qui nullis impliciti uoluptatibus, & literarum studio nunc sese omnium maxime dedunt, & omni uirtuti diligenter incumbunt. Liberet, si liceret per orationis grauitatem, hic liberet, hominum doctissimorum more, uoces centum, guttura centum, eaq; ferrea, omni uoto cupere, ut quas primoribus tantum labris attingo, Gallorum laudes plenius copiosiusq; efferrem : oratoris summi tam dignas eloquio, quàm oratione minime dicendas mea. Quid agas ? Ego mehercule ut tantæ subeundæ moli non par sim futurus, sic diligenter cauebo, nullus si possit à me cumulus adijci, Gallorum tamen gloriam ne minuam : quæ eò radices iam pridem ubiq; egit, ut orbe toto, non aliqua orbis parte diffundatur. Hos ne mihi timidos ? hos ne uerberum patientes ? hos ne manu tardos ? qui belli gloria potentiaq; armorum nulli unquam cessere

cessere? qui genteis immanitate barbaras domuere? qui populos strauere multitudine innumerabiles? qui locis infinitos, & omni copiarum genere abundantes deleuerent? Ecquæ exteræ nationes, ecquæ terrarum oræ Gallorum imperio non cesserunt? ecquis toto orbe locus, aut tam firmum habuit præsidium, ut Gallorum congressu suorum etiam ipsorum sanguine non redundarit? aut tam fuit abditus, diuersus, deuius, longinquus, ut Gallorum industriam in obsidendo, celeritatem in expugnando, felicitatem in superando non nouerit? Ecquæ maria? ecquis sinus, quantumuis prædonum referti, instructissimas Gallorum classes non tulere? ecquis portus, uictrices Gallorum naues uel maxima gratulatione non excepere? Fuit hoc quondam proprium Gallis, atque perpetuum, quos optarent, quos sperarent, armis subigere: pacem, quibus libebat, ut uenalem, elargiri, quos uidebatur, sempiterna oppressione euertere, opem ferre petentibus, supplicibus auxilium non denegare, nomine omneis terrere, potentia frangere, deprimere, atterere. Non Bruti, non Camilli, non Halæ, non Decij, non Curij, non Fabricij, non Maximi, non Scipiones, non Lentuli, non Aemilij, non Romani omnes bellorum fulmina Gallis in hoc genere laudem præripiant: quorum impetus, quorum tumultus, quorum impressionem senserunt, quorum ui atque strenuitate, quorum diligentia atque labore, quorum uirtute atque industria, Roma prima orbis sedes, sæpe quondam tremuit: tremuit autem? at oppugnata, at expugnata, at capta, at direpta, at incensa est. Succubuit, cui obsistere non poterat, Gallorum uirtuti atque potentia, alijs terro-

ri fuit

ri fuit, alios euertit, alios imperio spoliavit, at Gallorum armis cessit, reliquis omnibus maior, Gallis multo quidem minor. Facite, uiri amplissimi, ut non orationis meae potius leuitate, quam rerum ipsarum grauitate atque pondere, Gallorum uirtutem perpendatis. Paucis complector, quae pluribus explicata, omnem omnium admirationem superent: multa praetereo consulto, quae uobis coniectura licet colligere. Etenim non clades, non praelia, non deletos non occisione occisos à Gallis exercitus, non copias, non urbes expugnatas, non incredibiles uictorias, non innumerabiles pugnas, non exuuias, non triumphos numero: ut intelligatis hac me Gallorum laude, sicuti alijs opprimi, nec ista dicendi breuitate, sed orationibus sexcentis, ac iustis spissisq; & operosis librorum uoluminibus explicari debere. Quis siquidem Gallorum uirtutes, tam breuibus abunde praedicet? quis res gestas referat? quorum nomen tam late, quorum gloria tam longe uagatur? quorum fama terras omneis peruasit? Tam praeclearae Gallorum in armis laudis luminibus obstruere, hic insigniter impudens adnuitur. Luctuosam illam, & fortuna fatali magis, quam Gallorum culpa calamitosam, ad Ticinensem agrum pugnam opponit: in qua FRANCISCUS Valesius rex Galliae, rex omnibus regiae potestatis ornamentis cum corpore, tum animo spectandus, in hostium manus uenit. Illius uulneris memoria Gallos omni strenuitatis uictoriarumq; laude spoliat. Quam impudentiam maledictumq; qui uerisimile aut ratum haberi debere sustinet, num hoc simul & impudenter, & falso asserere uideatur? Martis euentum non esse communem? ducemq;

non

non comitem consiliorum? aut idcirco Romanorum Graecorumq; gloriam, non gloriam esse, ideoq; Caesarem, Pompeium, Annibalem, Mithridatem, summa rei militaris laude continuo priuandos, quod plagas multas saepe acceperint? quod uicti aliquando ceciderint? quod manus capti dederint? Luculentam plagam, & graue fuisse Gallis illud uulnus non inficiabor: quod tamen sempiternas atq; immortales Gallorum uirtutes modo nullo obscuret, quas hic uerbosius narrandi labore supersedebo, atque prudenter tacebo, quae antiquorum monumentis, quae scriptorum omnium historijs satis superq; patent, nec in re minime dubia, probandi diligentiam affectabo. Re tecum praesenti agam, nostris exemplis contendam. Tu Gallos timidos? Tu Gallos uerberibus ferendis faciles? Tu Gallos lingua magis, quam armis, aut manu potentes & promptos? Quotumquẽq; Gallum uel leuissime à Vascone affectum? quotumquẽq; aut animi magnitudine, aut certamine uictum? quotumquẽq;, nisi scelere & dolo (qui Vasconi proprius) uel laesum, uel interfectum nomines? Num hic tibi illud in mentem uenit? quoties oblata Vasconibus à Gallis facultas, quoties facta optio, ut excitatum inter nos tumultum, ut crebras nostras turbas, Gallus cum Vascone pugna singulari sedaret? Num occurrit? quoties Gallus manum cum Vascone conferere animose expetiuit? quoties econtrario Vasco timide recusauit? Num in memoriam redigis, quam saepe Vasconem Gallus, quam raro, aut nunquam, Vasco Gallum domuit? Nec ista in eam partem à me dicta uelim, Aquitani, ut uobis factam contumeliam arbitremini, aut acceptas à Gallis plagas uulneraq;

raꝗꝗ; & obductas cicatrices refricem : sed ut aduersarij temeritati, nulloꝗ; modo tolerandis conuicijs, mutua conuiciorum acerbitate resistam. Aquitaniam strennuis uiris, & ad armorum gloriam illustribus non carere certo scio: id uero nescio, quæ mentis cæcitas, obrectatoris nostri aciem ita tandem perstrinxit, ut tetras quasdam hominum pestes, & portentosa diris omnibus digna, tam anxie ornare ista laude conetur. Nolite expectare, uiri amplissimi, ut istos nominatim recenseam : non uobis erunt obscuro, si ut recordemini, faciatis, qui armati, qui furentibus similes, qui minaces, qui toruo aspectu, uos sæpe in scholis obsident, qui terrorem formidolosus incutiunt, generosis autem risum, & non infirme animatis mouent : qui ex omni scelerum colluue nati, qui ad omne indignum facinus apti, ad uirtutem inepti, qui ad flagitia parati, ad res præclaras desides, qui egestate & scelere perditæ, nihil nisi scelestum cogitant, nihil nisi importunum indignumꝗ; moliuntur, qui uel nummo conducti, ad sicam properat, ad cædem præcipitant, atrociter comminantur, uim inermi adferunt. O rem cum auditu crudelem, tum uisu nefariam. Adderem uulgata illa, & declamatorum execrationibus usitata : O cœnum, o labem, o luctum, o feras bestias : sed tuis iam auribus morigeror, quæ suo etiam loco usurpatum istud à me exclamandi genus, indocte, ut elegantia omnia, inepteꝗ; fastidiunt. Ad rem quoꝗ; redeo. Detraxisti perpetuum Gallis decus, & à maioribus relictam nobis diuinam illam generosi animi laudem, ea ut tuos celebrares, nobisꝗ; uilem timidorum & imbecillium personam fœdissime imponeres. Illud simul subdidisti,

Gallos

Gallos quæstus causa, patienter omnia ferre, iniurias quas-
 uis perpeti, lucra quacunq; dignitatis iactura ligurire. Pri-
 mum hoc quadrare uerbum in incredibilem Gallorum
 uirtutem non potest: tum obtreccationes istas tuas asper-
 natur, qui ingenuos præ omnibus & liberaliter educatos
 Gallos, eorumq; uacuum bonorum cupiditate naturam
 perspexit. Gallis nulla dominatur quæstus auiditas, Gallis
 nullum quæstus studium, Gallis lucri spes nulla imperat.
 Eadem amentia crudeleis illos, & inhumanos uocas: qui-
 bus ut reliqua uirtutum insignia, Baptista Mantuanus,
 Sabellicus, Fulgosius, Gallici nominis insectatores, aufe-
 rant, humanitatis certè commendationem relinquunt. Pa-
 risiorum Lutetiam omnium Gallie ciuitatum facile prin-
 cipem sicarijs abundare, nemini tutam illic esse salutem
 quereris. Cogis hic à me in Vascones dici, quod ne illos
 lederem, proferre diu quidem dubitauit. Cogis hic à me
 exclamari, quod ab alio Vasconibus iratiore, in Vascones
 dictum oportuit. Sed importuna tua iniuria expugnor,
 exhauriturq; mea animi magnitudo. Veritatis ui superior,
 ueritati mihi manum iniicienti cedo, trahēti pareo. Quid?
 Num si qui Lutetie sicarij? Num si qui sunt limini Pi-
 ctonum nocturni grassatores? Num si qui sunt Genabi
 ad scelus audaciores? eos Vascones diffiteare? Quis Lute-
 tie cuiusquam fores ad latrocinia effringere? quis uitium
 uirginibus adferre dicitur? Vasco. Quis Lutetie de no-
 cte grassari? quis per urbem uolitare? quis uias obsidere
 prædicatur? Vasco. Quis Lutetie noctu spoliatum spo-
 liasse? quis scelerate uulneratum uulnerasse? quis misere
 interfectum interfecisse fertur? Vasco. Adeo iam Gallos,
 omneisq;

omneisq; ea de Vasconum improbitate peruasit opinio, ut nihil crudele, nihil scelestum, nihil nefarium à quoquã fieri posse, nisi à Vascone arbitrentur. Quid tu Italos hosti imprecari existimas? dum, ut Vascones tecto recipere cogatur, uota irati faciunt? pestem omnem uastitatemq; Vasconis nomine comprehendi indicant, Vasconis nomen scelus omne sonare declarant, et quem funditus euersum desiderant, Vasconis immanitate, furtis atq; flagitijs exerceri cupiunt. Nunc Lutetiæ nemini tutam per sicarios uitam, paratam cuique uim atq; iniuriam clama. Hoc tibi libens ita mehercule dabo, si factas omneis Lutetiæ cædes, si, quæ Lutetiæ scelera, si, quæ spoliationes commemorantur, Vasconum crudelitate fieri asseras. Vereor uehementer, Aquitani, ne me hic locum in uos inueniendi quæsisse suspicemini, non necessario hæc à me collecta. At qui se culpa carere, et nullo alligatum scelere sentiet, nihilo grauius commouebitur, quàm qui à uitijs uacuus, uitia aliena insimulari audit, magnum ex sua integritate atque innocentia non fructum solum, sed summã letitiam capit, et sceleratorum flagitia coargui incredibiliber gaudet. Non quos uita integra atque innocenti plurimos mittit Lutetiam in Italiam ue Aquitania, mea oratione appeti statuo : qui Lutetiæ grassantur, noto, qui in Italia furantur, qui diripiunt, qui aliena quouis iure, quauis iniuria corradunt, insector : frugi omnibus parco, illorum me laudatorem profiteor. Sed si mihi posthac stomachum moueris, detegam, qui bus te tam ueris quàm inuidiosis criminibus accersi audio : exponam, quæ te Lutetiæ egisse rumore non satis belle didicant : clara uoce

d nomina

nominabo, quibus ex tuorum numero erectas furcas, di-
 catam crucem, paratum laqueum, Lutetiae his uidi oculis.
 Gratiam mihi habe : uitae tuae turpitudinem praetereo,
 mores perditos taceo, non genus tuum, non aetatis er-
 rata, non educationem, non habitum, non fortunam,
 non uictum, non studia, odiosius excutio, tuae existima-
 tioni consulo : tametsi tam durus & ferus si essem, ut fa-
 ctam à te Aurelijs nostris iniuriam (nostros uoco, qui-
 buscum eadem mihi patria intercessit) asperiore animo
 ulcisci uellem, conuictijs nullis abstinerem, ut tuarum te
 ineptiarum poeniteret, & tam nobilem ciuitatem falso
 crudelitatis insinulasse dolores. Qui te annales? qui te
 fastorum historiarum ue, aut priscarum aut nouarum
 libri in eam opinionem adduxerunt? Vt aniles nescio
 quas fabulas, & plebis imperitiae nugae, ueras esse puta-
 res? magnum uidelicet quendam adolescentium nume-
 rum, legitimae disciplinae rudimentis operam impenden-
 tium, incredibili perfidia atque immanitate ab Aurelijs ci-
 uibus quondam ad unum occisum? Ex inepto uulgi ser-
 mone cupidè istud arripuisti, quo perennem crudelita-
 tis notam Aurelijs inureres. At fidem non facit quod
 uulgus in nos comminiscitur, iuxta ac tu, ad maledicen-
 dum mentiendumq; paratius, quàm ueritatis studiosius.
 Ad reliqua proficiscor, uiri Ampliis. quae à me prima
 mea oratione, Tholosa obiecta, & illius postea defen-
 sione infirmata, confirmari à me non posse creditit.
 Hoc prius tamen à uobis deprecor, perattentos uestris
 animos si antea habui, dum, quibus me Gallosq; male-
 dictijs accusator onerarat, pro uiribus respondi, nunc,
 cum

cum meae superioris orationis capita tueor, bona cum uenia non graue sit attendere, uosq; mihi faciles impertiri. Dissplicebit forte, ac minus iucunditatis uoluptatisq; habebit plus semel tractata causa: uarietate rerum carebimus, criminum nouorum deerit reprehensio: quod delectationem minuet, & uestrum attente audiendi studium retardabit: sed uestra aequitate & prudentia dignissimum est, in aadiendo diligentiam non minus defensionis nostrae accommodare, quam aurium uoluptati obsequi, idq; mihi elargiri, ut causa meae aequitas mihi audientiam apud uos faciat. Parum (inquis Pinachi) gratum animi Gallum: qui Tholosae agens, qui tectis Tholosae exceptus, barbaram Tholosam appellet. Hoc tu me conuitio sepiissime lacestisti. Mitto iam, qua laudum celebritate, quibus Versibus, Tholosae, ob istum, quem exprobras, habitationis & tectorum usum, gratiam non animo solum habuerim, sed etiam cumulate retulerim. Id quoque prorsus ignorare te nolo: quod te spectante, & incendij nostri flammæ materiam suggerente factum est, grauioribus me iniurijs molestijsq; Tholosae conflictatum, quam humanitate illustriore acceptum, aequioremq; mihi causam esse, urbis huius obruendæ uituperationibus, quam ornandæ laudibus. Nullis meis tamen priuatis inimicitijs, aut iniuria adducor, ut ad barbariem Tholosae accusandam descendam. Sed humanitatem in uita sanctissimam qui putat, potest eis non inimicus esse, qui humanitatem animis tam infestis odere? Vitæ coniunctionem & familiarem conuictum qui

colendum existimat, potest uitæ coniunctionem damnantes laudare? Qui sociorum iniurijs dolet, eis, qui socijs libertatem eripiunt, qui socios à necessitudine abstrahunt, qui iniurijs opprimunt, æquo animo assentientur? eis non plus etiam quàm inimicus esse debeat? Illa me ut Tholosam duram, agrestem, asperam, barbaramq; appellarem, mouerunt: illa, ut Tholosæ uehementius irascerer, effecerunt. Quam meam de hac urbe existimationem, eo mutabo tempore, quo mutatos Tholosæ mores, & humanitati asperitatem postpositam intelligentiam, quo Tholosæ literas charas, quo Tholosæ eloquentiam iucundam, quo Tholosæ infantiam inuisam, quo Tholosæ disciplinas inertie præferri audiam, quo Tholosam iniquis calumniandiq; cupidis carere, quo Tholosæ doctis tutis esse licere sentiam. Tu etiam ne expecta, ut leuia illa, quibus Tholosæ humanitatis laudem tribuere conatus es, pluribus refellam, contemptu non responsione digna. Quæ laus humanitatis, quæ comitatis existimatio, quæ morum suauium fama, Tholosæ debeat, indicauit proximè regis Galli tam subitus ab hac urbe discessus. Quid quæris? uenit, uidit, abiit. Fugauit hinc Gallos humanitatis lumina, Tholosæ rusticitas, asperitas, barbaries, ineptiæ. Nec tu satis commodè prætexes, regem negotiorum instantium magnitudine hinc tam celeriter euocatum. Nullis paret negotijs, qui negotia suo arbitrato extrahit, differtq; in quæ libet tempora. Excipiuntur, inquis, qui Tholosam accedunt, ab hospitibus humaniter, per urbem deducuntur, ut ui-

fenda

senda spectent, comiter uia illis indicatur, arridetur, ap=plauditur. Perinde quasi, ea officia qui præstant, non quæstui potius, quàm officio inseruiant, aut non cuiusuis ciuitatis sit commune, peregrinos humaniter excipere, abeunteis amicos uiatice prosequi, atque instruere, uiam oberrantibus demonstrare. Desine ridiculis istis inertibusq; argumentis uti: aut nullis, aut acrioribus instâ, grammaticis hæc relinque, grammaticorum leuitati apta, oratorie subtilitati non idonea. Me ne quatefecisse impulisse ue, aut de gradu deturbasse existimas? dum in hac urbe uix anno uersatum, Tholosæ, quos persequor mores, bene me nouisse iracunde negas? Animaduertuntur turpia, quàm honesta diligentius, perspiciuntur uitiosa, quàm recte constituta, attentius. Ad id me odij adduxit anno uno Tholosæ barbaries, quod nec tempus ullum extinguet, nec uitæ finis comprimet. Præsto mihi in hac uoluntate erunt, mecumq; facient, & sentient, quorum alios Tholosa ignominia indigna affecit, alios minis terroribusq; eiecit, ferre alios non potuit. Res hic postulat, uiri Ampliis. nostræq; orationis argumentum, ut Tholosæ seuitiæ & crudelitatis incredibilia exempla proferã: quod non ideo à me fieri existimabitis, ut ex omni genere facultatem dicendi aucuper, aut omneis undique inuehendi locos cupide colligam, sed ut cuius se causæ patronum defensoremq; esse Pinachius uoluerit, quidq; hominis sit Doletus, noscatis: ut me scilicet ueritas ueracem esse arguat, aduersarium contra nostrum mendacem, mendacium sine cunctatione testetur. Cedo nunc

igitur, qui Tholosæ primæ uirtute & ingenio præstabili
 erant, quàm inique oppressi sint & afflicti. Liquebit tum
 nobis, non abs re omnibus conuitijs Tholosam exagi-
 tari debere, sed nec facile genus insectationis reperiri,
 quo illam, ut par est, proscindam. Iam ad rem uenio.
 Quæ de Christianæ reip. statu noua ignotaq; Lutherus
 iam pridem adduxit, graui passim ardere inuidia, eoq;
 loci esse, ut turbulentis tantum scelesteq; curiosis qui-
 busdam ingenijs approbari putentur, neminem uestrum
 fugit. Compertum etiam & certum habetis, quo quis-
 que sensu acrior, & doctrina ornatior politiorq; cen-
 seatur, eo uehementius confestim apud praua mente ho-
 mines in Lutheranæ hæresis suspicionem uenire, & in
 illius communis erroris crimen inuidiamque uocari.
 Quam ansam infiniti sui in doctos studiosorumq; na-
 tionem odij profundundi noctæ Tholosanæ furia, quos
 eruditionis ingenijq; commendatione illustres, pessun-
 dare non omnino contenderunt? quis ab illis latum de
 salute docti cuiuspiam suffragium intellexit? Videor ad
 hanc meam uocem urbis huius calumniatores frenden-
 tes, & pernitiose iam de me cogitantes cernere: uideor
 atrocissimas illorum minas exaudire: uideor de meo exi-
 lio quæstionem decernentes intueri. Videor meum ab
 illis nomen inter Lutheranos relatum spectare. Ho-
 rum calumniæ astipulatorem & subscriptorem se futu-
 rum conuitiator noster annuit: qui ne uel puncto qui-
 dem temporis ista uoluptate fruatur, dum me tam inui-
 diosi sceleris crimine perstringendum sperat, ac ne ulla
 sectæ

sectæ Lutherianæ suspicio ad me quidem pertineat, transferrî ue possit, hoc uos loco uehementer rogo atque obsecro: sic uobis de me persuadete, nihil me minus quàm iniquam & impiam hæreticorum pertinaciam sequi, nihil me acerbius ac peius isto quorundam nouarum disciplinarum studio cupiditateq; odisse, nihil apud me omni ex parte damnatius. Nempe ita ego sum, ut multis iam seculis inductam, & quasi per manus, nobis à sanctissimis religiosissimisque *religionis* persuasionis nostræ herouibus traditam, atque iure moreq; maiorum ad hunc usque diem usurpatam, & receptam sacrorum rituum institutionem: eam unam, præterea nullam, obseruem, & colam: non nouam minimeq; necessariam temere utique probem, quæq; optima sint & plane Christiana, mihi mirandum in modum placeant. Sed quæ (malum) ista ratio est, Tholosæ pro delitijs crudelitatem esse? hancq; urbem ijs moribus imbutam, ut in hoc solo lætetur, quòd ea faciat, quæ ab omni humanitatis sensu remota sint, atque aliena, quæq; nequaquam cum equitate consentiant? Dixisset multa audacter, pleraq; esset non moderate loquutus, omni scelere coopertus esset, hæreticorum supplicio plectenda admisisset, quem uiuum comburi in hac urbe uidistis (nomen mortui prætereo, igne quidem consumpti, sed hic adhuc inuidiæ flamma flagrantis) an tamen poenitenti uia ad sanitatem salutemq; præcise intercludi debuit? Nunquid scimus cuiusuis esse hominis errare & labi, nullius nisi insipientis perseuerare? An post discussam illius caliginem, dilu-

cescere mox posse diffidendū erat? Quare ex erroris uo-
 tice uoragineq; emergenti, & se ad portum frugemq;
 bonam recipere cupienti, non omnium consensu data
 est nauem inhibendi facultas? Fuit hæc ultima illius uox,
 & à pontificis sententia, & à senatus iudicio capitali
 prouocatio: quam quis probabilem acceptamq; haberi
 debuisse iure ullo inficietur? Profuit tamen nihil post er-
 ratum in uiam redire uoluisse: nec, quæ portus pœni-
 tenti esse solet, mutatio consilij, uitam illi incolumem ab
 iniquorum immanitate seruare potuit. Immemor suo mo-
 re humanitatis, cuius nunquam particeps fuit, Tholosa,
 insatiabilem suam crudelitatem exercuit in eo lacerando
 atque uexando, & in opprimendo extinguendoq; ani-
 mum expleuit, ac oculos pauit suos: hac opinione glo-
 riaq; præpostere & absurde superba, se quidem esse in
officio, atque adeo ad religionis nostræ dignitatem ob-
nixe incumbere, dum summa iniuria pro summo iure
 utatur, ac, qui in leuem aliquam erroris suspicionem
 ceciderint, aut inuidiose criminis alicuius insimulentur,
 eos asperere crudeliterq; uexet, & Christum potius eiur-
 rare, quàm resipiscere, cruciatibus adigat: cum interim
 nemo non animis cogitationeq; prospiciat, hic, quàm
 in locis omnibus magis iura & leges filere, uim, inuidiã,
 æquitatisq; supplantationē dominari. Atq; quæ sibi sum-
 mam sinceræ germanæq; nostræ persuasione laudē inepte
 arrogat, & Christianæ religionis lumē atq; decus uideri
 & haberi cupit, quàm iuste id sibi assumat, in trãscursu di-
 spiciamus. Longe alia est omniū de Tholosa in hac re opi-
 nio,

clausione

nio, quàm qua ad amentiam usque raptâ, fide multos superare se putat. Opus hic mihi est grauisſimis ueſtris uerisſimisq; testimonijs, nec mihi non libenter aſſentimini, id ſi animo infixum tenetis, Tholoſam prope adhuc Chriſtiani cultus rudem, & ridiculis Turcarum ſuperſtitionibus addictam. Quò enim certe pertinet, ad diui Georgij feſtum, templum admiſſis equis, repetito nouies curſu in ſingulos annos obire? uotaq; ſolennia pro equorum ſalute nuncupare? Quò pertinet crucem in Garumnâ flumen ſtata die proluere? uelut Eridani, Danubij ue, aut Nili alicuius, uel patris Oceani caput demulcentes? & cum fluuij Lymphis tum de leni æquabiliq; fluxu, tum de aquarum non exuperanti incremento paciſcentes? Quò pertinet in æſtiua ſiccitate, & deficientis pluuiæ deſiderio, ſtatuarum quarundam carioſos truncos à pueris paſſim per urbem circumferri? & tanquam Orioni dijsq; quibus pluuiæ poteſtatem poëtarum fabulæ aſſignant, uerba uoce præeuntibus ſacrificulis litari? Non tot uana ridiculaq; excogitauit quondam barbaræ gentis credulitas, nec tanta eſt poëticorum commentorum aut ineptiarum copia, quot Tholoſæ cum ſuperuacanearum ſuperſtitionum, tum damnatæ religionis documenta præberi, hic ſi ſis cernas, uel abſens omniũ nuntijs ſermoneq; audias. Audet tamen, & audet urbs Chriſti fidem tam male atque perperam docta, Chriſtiani cultus leges omnibus præſcribere, omnia ad imperium nutumq; ſuum reuocare, & qui ad Chriſti mandata paulo ſè ſolutius liberiusq; componat, uti à fidei integritate ſynceritateq; deſciſcentem hæretici nomine ſuggillare: quos autem caligine &

tenebris obductos superstitiose secum uiuere uidet, sacrorum flaminum loco habere, & obseruare, uel secundum Deum reuereri. Quòd si quis existimat propter factas mihi ab ea iniurias, me aut uoluntate in eam esse iniquior, aut acerbiori animo, aut odio crudeliori, quo incensus illam quaqua uersum impetam, uehementer dubio procul errat: mihi quod potuit uis & iniuria, & sceleratae urbis furor, damni maliq; struere, struxit, adtulit, iniecit: quod uiri fortis conuelli non potest, mentis excelsæ robur, id mihi constitit hæcenus, & constabit: nec iniurijs impulsus, sed ueritatis studio adductus, uiro forti consentanea oratione utor, quanquam maiori mihi curæ est (quemadmodum ex meo ingenio consuetudineq; coniecturam ducere potestis) ut leuius agam, quàm acerbius. Non prætermittam illud tamen, quod prætermitti non debet, nec potest, quanta asperitate Tholosa Ioannem boyssonæum agitarit: at qua existimatione, qua dignitate uirum? Virum mehercule omnium confessione integerrimum, totiusq; uitæ innocentia probissimum, & cum eloquentia laude, tum iuris ciuilis peritia longe celeberrimum. Cui quid præter eruditionem, fortunarumq; amplitudinem et lamitati fuit? Dicam enim uere, & ex animo, quod de hominis sensu atque religione non nunc primum audio, sed quæ iam pridem à probatissimis accepi, & uera post hac familiari mea cum illo consuetudine cognoui. Dicam itaq; uere, nihil illi præter eruditionis commendationem, diuitiarumq; ubertatem calamitati fuit: quiq; illius fortunæ certa iam spe deuorant gratiosi quadruplatores & sectores quidam, sed nefarij tamen delatores, innocentem

neque

Ioānes boyssonæus.

neque ullo pacto læsæ religionis reum calumnijs circūue-
nerunt, circūuentum damnarunt, damnatum ingenti pe-
cunia mulctarunt. Deniq; qui propter inertiam suam &
ignauiam, eadē, quibus ille floret, uirtutum insignia ase-
qui non poterant, illius laudi & dignitati inuiderunt: alij,
quibus (ut facilis est, & humanitatis plenus) totum se
aliquando dederat, per simulationem amicitiae, illum fla-
gitiose prodiderunt, quorum sceleri falsisq; delationibus
indulsiit cupide Tholosa, neque locum innocentis inno-
centiae, integri integritati, religiosi religioni, uspiam cer-
te dedit: cuius amplitudinem laude amplificare debebat,
eius incolumitatem & salutem deseruit: qui maximis ho-
noribus augendus uidebatur, indignissimam fortunam no-
bilissima sua uirtute gloriaq; subiit. Eiusdem cum illo cri-
minis iniquissime grauissimeq; accusatus Pacus, homo in- **Matthæus**
genua animi probitate optimus, eaq; uirtutum omnium **Pacus.**
præstantia, quam complecti oratione non possim, saluti
& dignitati suæ fuga consulere coactus est. Simili consi-
lio atque prudentia se ab iniquorum calumnijs eripuit
Petrus Bunellus, adolescens non mediocris expectationis **Petrus Bu-**
& probitatis, optimarumq; artium studijs eruditissimus. **nellus.**
Neque in suos tantum grassari contenta, crudelis hæc ci-
uitas, peregrinos supra omnem iuris æquitatem inuasit:
Othonem, qui relictis Italiæ sedibus, huc ad studia commi- **Otho Italus.**
grarat, ignominia turpiter affecit, tanta morum suauitate
& innocentia hominem, quanto scelerum omnium comi-
tatu, & crudelitatis uallo septa est. Audite, quæso, quod,
ueluti accepta in uisis à Deo opt. Max. antiqui illius man-
dati formula, uideret scilicet, ne quid detrimenti Respub.
Christia

Christiana acciperet, insignem suæ calūniæ potius, quàm
 in Christi re procuranda diligentie significationem de-
 dit. Ea in Ioannis Pini periculo, quem honoris amplitu-
 dinisq; causa nomino, sic medijsfidius patuit. Ille omnium
 qui sunt, fuerunt, erunt, uirtute, sapientia, dignitate, facile
 princeps, & omni laudum genere florentissimus, literis
 ab Erasmo Roderodamo in eam rationem ad se allatis,
 ut Iosephi exemplar Græcum, quod in Philelphi biblio-
 theca fugientibus & exolescentibus literis repertum asser-
 uauerat, ei ad aliquot menses comodato mitteret: actu-
 tum hæresis postulatur, cogitur in senatu epistolam ab
 excussoribus, qui effervescente illo tumultu per uias collo-
 cati, urbem accedentes obseruabant, interceptam recitare.
 Spem optimæ prædæ penè certam atq; exploratam uultu-
 rijs togatis hiantibus iniecerat Erasmi inuidiosum nomē,
 ea Pinus causa pro conuicto est, Erasmo quòd notus sit.
 Legitur accurate epistola, barbaris barbære tantum scien-
 tibus repetitur propter Latini sermonis ignorationem
 identidem lectio, posci à Pino Iosephum deprehenditur,
 nullum pertinens ad hæresim uerbum, tutò omnia, circū-
 specte cauteq; scripta omnia. Hui quàm acerbe stomacha-
 tur falsa sua expectatione calumniatorum cohors. Eripi-
 tur è luporum faucibus præda, Pinus hæresis suspitione
 ab inuitis liberatur, noxæ eximitur, quadruplatorum co-
 natus prolixè secureq; ridet. Reliquorum, quibus sexcen-
 tis aut notam impressit, aut mulctam dixit & irrogauit,
 numerum non inibo: exitum enim orationis non repe-
 riam, si singula crudelitatis exempla publice Tholose
 edita persequi statuam. Vrget me iustus iam dolor, uiri
 amplissimi

amplissimi, ut qui aliorum naufragia recensero, quibus procellis in hac urbe iactatus sim, referam, ac meas iniurias uerbis utcunq; ulciscar. Vos quàm iniuste sim oppressus, & in uincula coniectus, non docebo: quos cum communis patriæ societas, tum causæ meæ æquitas mouit, ut hic apud barbarum immanemq; populum iudiciorum laqueis irretito, à propinquis nudo, nulla cognatione munito mihi, & multis incommodis difficultatibusq; affecto, ad deprecandam meam calamitatem adesse, ac parentes, Dei, salus deniq; meæ uitæ, fortunæ, dignitatis, nominisq; esse uolueritis, utque singulari in me beneuolentia & diuino studio meis dubijs miserisq; temporibus extiteritis. At quid causam Tholosæ præbuit, ut me in carcerem conijceret? Hoc à me explicandum est, uiri amplissimi, ne, qui me non norunt, intolerabilem Tholosæ seuitiam laudent, & me merito meo molestia affectum putent. Causa igitur ea una fuit, ut ne solus eloquentiæ laude uirtutisq; existimatione nobilis, ab hac urbe integer aut intactus abirem, & quæ singulari suo fato omnes literarum amantes ignominijs appetit, me simul ante meum hinc discessum iniuria aliqua iactaret, atque ob nominis mei celebritatem, quod in his locis multum est, & longe lateq; , si quòd aliud, patet, pœnas tandem dependerem. Ita non criminis, sed uirtutis reus, non quòd turpis, aut nocens essem, non quòd improbe aut scelerate, sed quod laudatissime uitam egissem, non odio bonorum, sed iniuria pressus inuidorum, non propter magnitudinem scelerum, non propter aliquam atatis infamiam, sed propter uirtutis famam, propter ingenij laudem, ad barbarorum pedes prouolutus

miserere

misere tacui . Verum nisi me bona spes posteritatis fallit, quorum scelere uiolatus sum, eos uocis libertate perstrictos, & iniustos uerissimis maledictorum notis, tradam hominum sempiternæ memoriæ, perficiamq; immortalibus scriptorum meorum monumentis, ut Tholosam tetram, crudelem, nefariam, barbaram, literis infensam, à musis auersam, bonorum laudi duram atque inimicam, uirtuti iniquam, inuidam, sceleratam, profligatam, nequitia officinam, breuiter, uitiorum gurgitem, flagitijsq; omnibus refertam atque abundantem, mei testimonij fide secula omnia sibi in posterum inducant, & semper prædicent. Iam' ne sentis bellua quàm non assentiatur Gallus, quàm non omnia omnium auribus dare, quàm non applaudere, quàm non uitiosis blandiri nouerit? Erupit à me aliquando uera & Gallici animi libertate digna uox : qui si hanc personam deponere uellem, aut si te adulatorem imitarer, Tholosæ barbariem, Tholosæ in doctos odium, Tholosæ in plerosq; crudelitatem, Tholosæ dolos, Tholosæ calumnias, & probarem & laudarem, sed tu isto fungeris munere, parteis istas obibis: qui ad sceleratorum flagitia ad unguem affabreq; es factus, & bene appositus, qui ad Barbarorum immanitatem pulchre conuiuere didicisti, Barbarorum studia, scelestorum animos amoremq; istis obsequijs tibi concilia, profligatos homines tibi ista ratione adiunge, flagitiosorum tibi autoritatem quære, inuidiam mihi excita, inuidiam uirtute partam, gloriam, non inuidiam puto : indignorum odia mihi in lucro pono. Pari animi altitudine Galli liberos ad barbaram ciuitatem mittere non uerentur, gnari illi quidem nullam tantam esse

esse barbarorum asperitatem, quàm constantia & prudentia facile non effugias. Nunc mihi faciendum est, uiri amplissimi, ut quæ à me audacius neglecta senatusconsulta pluribus argumentis absurde colligit, illa à me neque labefactata, neque conuulsa reuincam, & de inuidia, quam in me ea accusator traiecit, nunc quicquam deonerem. Ego senatus autoritatem contemnendam monui? qui legibus parere, qui magistratui dicto audiens esse summe semper uolui? A me senatusconsulta infirmata? qui nihil præterquam ex senatus iure autoritateq; aut auxiliij, aut spei, cuiquam expectandum uidetur? A me senatusconsulta contemptui habita? quibus semper assurgo, atque à cunctis mortalibus assurgendum censeo? In hoc ne nostra quod iste calumniatur, tota oratio laborauit? Ut senatus decreta despicienda, ut pro nihilo putanda probarem? quæ si tollas, nihil in terra constet, nihil integrum, nihil ab iniuria incolumne, nihil tutum homini ulli maneat? Non hic quærat, uiri amplissimi quàm multa uerba in eam rationem fecerim, id uero uobiscum reputate, qua fide, quo animo, singula ipse dixerim. Etenim non quid dicatur, sed quo dicatur animo accurate uidendum est. Liberius causæ inseruisse, uehementius, quàm res forte poscebat, meas me dicendi uires periclitatum fatear. Quis tamen quicquam à me dictum conuiciandi consilio, aut senatusconsulta labefactandi uoluntate, sibi continuo persuadeat? An quæ Cicero romanæ eloquentiæ & autor, & princeps, multa in iudicijs aduersus patriciorum superbiam, plura aduersus tribunorum impotentiam, nonnulla in senatorum corruptas iniquasq; sententias dixit, eo animo dixisse putes, ut

patricio

patriciorum dignitatem eleuaret? ut tribunorum auctoritatem infringeret? ut senatorum nomen labe ulla foedaret? Quis ob eam tam asperere perorandi licentiam Ciceroni periculum facesiuit? quis id Ciceroni capitale fuisse testetur? Tu'ne, Pinachi, absurdo ita ingenio? ut pro re nata, pro tempore & loco, oratores uti oratione nescias? tu'ne adeo actionum rudis? tu'ne eum in modum forensis consuetudinis oratoriæq; exercitationis ignarus? tu'ne ita in dicendo insolens? tu'ne sic penitus communis prudentiæ expers? ut causæ, quam suscipimus, omnino patrocinari necesse habere nos ignores? ut multa interdum uel fingere, uel officiose nonnunquam mentiri, ut simulare, dissimulare, arcem ex cloaca facere, sublimia deprimere, abiecta attollere, summo iure aliquando agere, de iure quandoq; decedere, omnia deniq; uariare, peruertere, transferreq;, concessum oratori, atque solutum dubites? Nouit hoc, quàm tu, melius, singularis senatorum prudentia: qui si tam leues ad multam irrogandam, aut ad supplicium sumendum fuissent, quàm tu ad nomen nostrum deferendum audax, non hic modò meam innocentiam defenderem, non poenam tam leuiter euolasssem, iniqua oppressione antea euersus, priusq; multa circumuentus, quàm innocentiae meae defendendæ facultate concessa. Hoc inter constantem & inconstantem, hoc inter prudentem, & ignarum, hoc inter equum iudicem, & calumniatorem interest, quod hic omnia detorquet, recte dicta calumniatur, innocentissimo cuiq; inuidiam periculumq; intendit. Constans autem & prudentia præditus, innocentem de reis eximit, equum se rebus æquis præbet,

imprudenter lapsis non superbe ignoscit, diligēter omnia accurateq; discutit, ut suum quisq; ius atque æquum bonum obtineat, non dolosa uerborum interpretatione in discrimen uocetur. Fecit illa senatorum æquitas, ut non tuis obrectationibus conciderim, ut tuis calumnijs non succubuerim. Perspexit me sociorū dignitati studere, non senatuscōsultis reclamare. Vidit me sociorum coniunctioni prospicere, non senatus auctoritatem despicatui ducere, cognouit me sociorum libertatem tueri, non regiam maiestatem minuere. Denique intellexit illa, illa inquam grauissimorum prudentissimorumq; senatorum diuina mens, & æquitatis obseruantissima, omnia à me amanti-
 mo fidelissimoq; erga meos animo dici, non ullo in se odio me suffusum, non ulla maleuolentia, non ullo detrahendi studio, causæ susceptæ suffragatum. Tu solus mihi pestem moliri, tu solus inuidiam anhelare, tu solus ad audendum proiectus, tu solus ad meum occasum præcursor & emissarius esse uisus es. Moderate omnes tulerunt, moderate à me dicta: qua id negotij aggressus sum uoluntate, eadem me omnes dicentem audierunt. Nunc tu me hoc ipso, in quo exultabat, & triumphabat oratio tua, uehementer persequere, nunc ignaue canis latra, uel, ut uulpes obganni, nunc me seditiones mouere, nunc me turbas facere, nunc me regiam maiestatem lædere, nunc senatus auctoritatem infringere, nunc me miscere omnia, effrenate uociferare. Me miserum: inuidiæ incendio conflagrabo, plebis concitatæ impressione opprimar. Intelligere uos opinor, uiri Ampliſſ. non hic me serio loquutum, sed subobscure cum inimico iocatum, eiq; animi
 e gratia

gratia illufisse. Etenim mihi ipfi conftare uelim, neque fuperiori meæ orationi repugnantia tueri. Quæ modo de fenatus æquitate iuftitiâq; dixi, ad primam meam orationem referte, & hic dicta illudendi confilio dixiffe me, illic à me confirmata, uere confirmata, nuncq; me denuo confirmare exiftimate. Proximum eft, ut nouum & inauditum crimen noſtri accuſatoris noſcatis. Atrox fuit facinus & immane, atque gladiatorio animo plenum, ſenatum in me mendacijs ſtimulare: atrocius multo fuit & immanius, ſupràq; omnem crudelitatem, quod in me excogitauit, uosq; audire cupio. Venditabat ſuam iſte apud Tholoſanos ciues eloquentiam, ſuam dicendi facultatem ad ulciſcendas iniurias, quas ſeſe à me accepiffe interpetrabantur, grammaticus gloriæ appetens, & laudis cupidus ultro detulerat, promiſſis ut ſtet, fidem ut datam liberet, in me ut concionetur, hominem perſepe rogant: uiribus hic diffidit, acrius illi urgent, uerbis ceſſantem calefaciunt, perfidiam obijciunt & leuitatem. Sic ad onus ſuſceptum ſubeundum coactus, & robore deſtitutus, conſilium capit, ut percuffores ſummittat, qui facta manu, & inita coitione uitam mihi ferro eripiant, ac eum de medio tollant, cuius ille oratione debilitatus refrixerat. Non uos præterit, uiri Ampliſſi, quoties conductæ ab illo operæ, & ſpe pretioq; ſollicitati bene multi graſſatores, inſidijs uitam petierint meam, quoties me obſederint, quoties me domo tenere, quoties publico carere coegerint, quoties armis uiolare, & male mulctare ſint adnixi. Effugimus tamen & iſtius, & ſuorum gregalium laniftarum inſidias,

neque

neque me ui oppressere. Enimuero scire in me quando non potuit, uerborum obscenitate perfudit, criminosis me libellis, & quæ persona mea minime suscipit, famosis dictionibus aspersit. Porcum meo inscriptum nomine, tota hac urbe rheda uehendum curauit, turpi me imagine palam spectandum præbuit, is ipse non porci solum nomine, sed porci effigie sanè quàm dignissimus, qui in omnium scelerum flagitiorumq; cœno, ut porcus in luto, assidue uoluetur. Intellego quam hinc à me uehementiam expectent, & quàm me grauius hac orationis meæ parte defungi uelint, qui me amicitia comprehendunt, & tam indigne Doletum læsum dolent: sed non committam, ut quæ modice me tangant, & in me sint absurde ab inimico congesta, aut dolorem mihi uideantur inurere, aut stomachum facere. Illa sic obscenè & turpiter facta, obscœni turpisq; hominis furorem non extinxere, concionem non ullo rhetoricæ ornatu expolitam, sed tam multis computationibus noturnis elucubratam, quàm crapulam, & stomachi cerebricq; cruditatem exhalantem, in me foede euouit, eademq; nos se contaminaturum dissipat. Tandem aliquando respisce, Pinachi, & te ad mentis sanitatem recipe: tete ipsum respice, ac, ut quidam morbi grauitate sensusq; stupore, obtuso sunt ad cibi suauitatem percipiendam palato, sic tu amentia occæcatus, adhortationem nostram ne repudia: facessant turbulenti tui conatus, conquiescat tuum arrogans importunumq; ingenium. Ego nihil iam uereor, ne quid inuidiæ mihi in posteritatem redundet: tu fac cogitatione assequare, quanta tibi im-

pendeat, quem Gallie magistratus cerdones appellare non puduit. Prætermitto quæ plura posthac in hanc rem, grauiorâq; disceptabo: Gallie magistratum dignitatem defendere id temporis non conabor, qui nullis cuiusquam obtrektionibus labefactari possint. Quod si Tholosam magistratum grauitate commédare uoluisti, quare cetarios, lanios, cocos, factores, piscatores, unguentarios, rhedarios, & istas hominum quisquillas non laudasti? qui Tholosæ magistratus obcunt, qui rebus Tholosæ præsent? Hic quod ego nondum statuo mihi esse dicendum, tu tamen id potes cum animo cogitare. Abstersum mihi metum aliquando sentiam, & quibus magistratus nostros laudare, tuosq; perstringere commentor, proloquar libere, timore nullo uera scribentem reuocante. Facit hic autem tuæ & calumniæ, & stultitiæ admiratio, ut quem missum facere decreueram, paucis te adhuc compellem. Vbi illud ingenij acumen, quod tui in te mirantur? ubi ea uehementia? ubi calliditas? ubi uersutia? qua cuiusq; sententias subuertis? Ingenij laudem quærebas? an tuæ inertie specimen præbebas? dum nostra oratione dissolutum, tuæ declamationi affinxisti hoc ipsum est. Non uetat senatus diuûm aliquem tutelam coli, non statos dies à nobis celebrari, non religionem prohibet. Causas tot inter nos turbarum tollit, sodalitates iniri uetat, unde tot dissidia, tot iurgia, tot rixæ, tot pugne, tot cædes. Hæc & his similia prima mea oratione dilui; turbas pugnasq; non sodalitatum nostrarum institutionibus exoriri, sed suo cuiusq; male pacato animo priuatisq; odijs atq; inimicitijs nasci probaui,

bavi, te solo dissentiente, præterea nemine. Huius calumniæ atque maledicta cogunt me uiri Ampliſſ. ante dicta sæpius repetere, quibus tamen, quantum in me fuit, temperate uſus ſum, uobis ut hoc tantum conſtaret, illum omnia eodem modo & calumniatum & mentitum: quod quia uobis perſpectum conſido, quid uos ut ne in alijs quidem, ſi quando reſpondebit, fidem adhibeatis, aut monebo, & rogabo? Ex animo uobis nunquam id excidat, Veritatis fines qui ſemel tranſilit, qui uerecundiæ repagula frangit, qui pudorem proſtituit, ad omnia impudentem eſſe, & audacem. Reliquum eſt, Pinachi, ut nunc te horter, quia adhortandi locum eſſe uideo, tecum etiam atque etiam reſpices, quid egeris, quò progreſſus ſis, quos læſeris, quibuſcum tibi odium interceſſit. Neque de illo quicquam tibi præſcriptum à me præſinitumq; uelim, quo minus lingua mecum certes, & ingenio, ſi quid ingenij habes, atque omni dicendi facultate, ſi qua uti potes, contendas. Cæterum ſi maledictis, quibus abundas, & procacitate pugnare, ſi tu ſerendis rumoribus atque neſtendis in me calumnijs ueterator eximius, non temperata diſceptatione, ſed dentata charta, & canina facundia contendere decreuiſti, iſti tuo ori nimio libenter ſuccumbam, maledictis pugnaturum cedam, maledictis me uinci facile patiar: ſempiternum in hoc genere ſilentium à me tibi pollicebor. À qua ſententia ſi me abduci ſentias, abs te ſponſione laceſſi poſtulariq; non grauius feram, iuſto te ſacramento mecum ob eam rem contendere, aut in rem præſentem uenire, manumq; ex iure conſerere, tabellis obſignatis me-

cum agere non prohibebo, tibi hic uadimonium promitto, quod nulla dubitatione obibo. Hac meæ factæ tibi sponſionis fiducia prædes, uelut litis uindictiarum factis te accepisse, & me nexum iniſſe putato. Appella, interpella, obſtrepe, obloquere: cui uia iſta non pateat? nihil tam uolucres, quàm maledictum, nihil facilius emittitur. Quis, quàm uelit petulanter etiam sine argumento non maledicat? Conuiſijs agere omnibus datum eſt, animum cohibere paucis: cohibebo tamen, & mihi pudor perpetuo moderabitur. Constantis famam modeſtiq; conſequar, tuumq; in me odium non ſorbebo ſolum, ſed facile etiam concoquam. Tu procacis atq; uerboſi nomen omnium opinione ſubibis: meam omnes laudabunt conſtantiam, leuitatem ridebunt tuam, ac nihilo magis te loquacitate uti, quàm picas garrulitate perſtrepere mirabuntur. Silebo, luculentis ſcriptis aliquando reſponſurus, tacebo non ſubita tecum repentinaq; oratione, ſed ui dicendi maiore, & acriore conatu acturus. Quod quiſque noſtrum de ſe ipſe interim loquatur, non ſanè requirendum eſt, uiri docti iudicent, id ipſum eſt maximi momenti & ponderis. Probris in me inuade, quorum tetram licentiam exercitationemq; intolerabili procacitate & diuturna inſolentia munuſti, mihi ne labeculam quidem tua uituperatione aſperges: in illorum numero eſſe malo, qui à te uituperari ſolent: magnam mihi lætitiã dabis, ſi, quem rebus alijs ſuperare nequeas, in me inſanis furioſiſq; pro tua conſuetudine conuiſijs irruas. Libidinem maledicendi tuam, petulantiam, audaciam, exprome, ex his tot conglutinatus es, nihilq;

nihilq; apparet in te ingenuum, nihil moderatum, nihil pudens, nihil pudicum. Age nunc impurissima illa tua uerborum procacitate, effrenato ore, illoto sermone, obscœna loquacitate, in me incurre, tuam obtrectationum sentinam in me exhausturum te comminare. Quid te iratum, & à me exulceratum, si possis, facturum dubitem? qui cum mihi antea maledicere iure nullo posses, omnibus nihilominus conuitijs obrueris? quid læsus non audebis? qui nullam nactus maledicendi occasionem totus in maledictus fueris? quo furore non rapieris repulsus, qui sponte insania efferbueris? Tu, sat scio, ne à me quidem fractus & debilitatus, minues audaciam, nec ruere demens, nec furere desines. Hisce ne quoque cuniculus, altercationis nostræ inuidiam, ex qua laboras, declinaturum te, & in me istius diffensionis odium deriuaturum speras? quòd quicquid in nos Gallosq; iniuriæ congesseris, congesisse, si quando, qua modo uxor oratione, in apertum proferam, negaturum te inter tuos dictitas? Hæc illius cautio est, uiri Ampli. eo se modo posteritatis reprehensionem uitaturum spem stulte concipit. sed uestra mihi aderit fides, testimonioq; confirmabitis, prorsus me comminisci nihil. Præsentes omnia audistis, præsentes iniurijs me ab eo affici intellexistis, præsentes ad acerba istius in uos conuitia tacitum os præbuidistis. Inani modo spe sibi adblandiatur, inani se cogitatione sustentet, conceptis uerbis peieret, præuaricatorem, si uelit, apponat, qui huius turpitudinis onus sustineat: ueram tamen æquamq; causam nostram, cum in lucem exhibit, omni asseueratione asseretis, testimonium

pro me secundum fidem & religionem uestram grauissime dicetis. Non magis ista sibi mendacij pollicitatione sese à turpitudine malediciq; fama explicat, quàm uestra à me studia abalienauit, dum uos commonefacere uisus est, in me spem ut ne poneretis, qui excitato tumultu & incensis in uos Vasconum animis, erumpentiq; Tholosanorum grammatistarum colluue, inito certamine pedem tacitus referrem, uosq; in media pugna relinquerem. Nihil hæc uos inepta aduersarij adhortatio mouit, nec uestram de me opinionem minuit, qui mea erga uos studia perspecta iampridem explorataq; habetis. Nullum tempus, uiri Ampliis. neque diurnum, neque nocturnum à me dimissum scitis, quin de uestra dignitate atque existimatione, quæ cogitanda essent, studiosè commentatus sim semper, atque meditatus: que curanda aut conficienda uiderem, ea non modo non defugerim, sed appetenda mihi atque etiam deposcenda putarim. In ea ratione procuranda usque esse uolui, dum mihi Gallici oratoris munus obeunti licuit, quicui, quoad non licuit, iam non solum licere mihi, sed oportere & necesse etiam esse arbitror, nisi, quam à uobis gratiam & bencuolentiam meis tantis laboribus officijsq; collegi, temere effundi uelim, & his uocibus à uulgo increpari. Hiccine Gallus ille, qui Gallos instanti periculo defendebat, nunc oppressos deserit? Cauebo omni opera, diligentiamq; summam adhibebo, hoc ne crimine proditionis accuser. Si enim ille ipse sum, qui id in primis deum semper penè improbe flagitauit, ut quo in uos animo essem, ostendendi facultatem occasionemq;

nanci

nanciscerer, letitia summa num efferar? aliquando tam opportune commodeq; cecidisse, ut uos meo beneficio, opera, praesidioq; utamini? Hanc tenebo occasionem, fortunam hanc mihi à summo Deo datam tuebor, meis uos uiribus utemini, pro meae erga uos uoluntatis magnitudine, admodum parum, pro conatibus, plurimum. Hæc ego diu facultatem expectaui, ad hoc tempus me uiresq; reseruaui, ut & mei in dicendo laboris laudem aliquam (cuius studio trahimur omnes) consequerer, & uobis opem tulisse dicerer. Cupij iamdiu, & uehementer cupij, concedi mihi, ut, quæ uestrorum in me singularium, & innumera bilium beneficiorum memoriam praestitisse me, non solum dum anima exupero mea, sed me etiam mortuo, indicarent, monumenta ederem. Itaq; hanc habetis orationem, & meae perpetuae in uos beneuolentiae amorisq; indicem, & pro meo dignitatis uestrae defendendae studio obfidem, uobisq; pignori praedijs & praedibus obstricto datam. Sed nec me quidem suis conuiciandi uiribus minisq; conturbabit obtrectator, quanquam nullam excellentem Latine dicendi scientiam magnopere teneam: non ut ab ijs meis institutis cogitationibusq; abducar, perficiet, facile huius conatus comprimam, facile huius furorem superabo, facile triuialibus & scurrilibus huius conuicijs respondebo, ab hac religione officij non declinabo, ab omni officij impensa in rebus uestris facienda non retardabor. Deuotam nobis & constitutam istam hostiam puto, illamq; desponsam mihi & destinatam laudem, gloriaeq; meae segetem & materiem reor, ut fortiter uestra causa labores, contentiones, inimicitias, odia periculaq; suscipiam, qui

uestra opera dignitatem, & salutem recuperavi, qui uigilias, curas, cogitationes, sollicitudines, studia, consilia, uiresq; omnes uestras, in mea existimatione & defendenda, & augenda semper collocatas cognoui: quibus nisi rationem ineam, mihiq; apprime curæ sit, quoquomodo ut respondeam, magnam perfidiæ scelerisq; infamiam mihi strui, ac ingrati immemorisq; animi macula notatissimum futurum me, & animo et oculis cerno. Non æquum est, cum uos ad promerendum officium tam fueritis expediti, me ad referendam gratiam esse tardum. Iam finem dicendi faciam Viri Amplissimi, uos quod facitis, perpetuo me amate, ego, quod facio, dignitatem uestram in perpetuum ab inimicorum ui atq; iniurijs defendā, & tuebor.

D I X I.

STEPHANI

DOLETI EPISTOLA RVM LIBER PRIMVS.

STEPHANVS DOLETVS, ARNOLDO
FERRONO S.

IN PRIMIS & tuus ad me scribendi labor gratus mihi, atque iucundus est, & tam eximiam erga nos uoluntatem uehementer amplector. Iulio Cesare Scaligero mihi tua opera cōciliato, est planè quòd tibi plurimum debere me fatear, tantoq; officio prorsus si non respondeam, tuum certe nostri tam studiosum animum gratia aliqua imitari contendam. Tu uelim hoc tibi persuadeas, apud memorem beneficium te posuisse, idq; ut intelligas, dabitur à me quibus in rebus uoles, opusq; erit, diligenter opera. Equidem tua in me studia dubia nunquam habui, tanta mehercule esse, quanta tu nuper ostendisti, nec arbitrabar, nec sperabam. Superasti meam de te expectationem, ac, quem leui solum amoris significatione antea tibi coniunxeras, summo studio in perpetuum deuinxisti. Habes tandem, quod unum benigni officiosiq; quærunt, gratum in aere tuo hominem. Ego uero ea solitudine sum, qua illos teneri facile perspicias, qui alienis meritis obstricti, memores uideri

uideri student, atque omni nexu obligationeque liberari cupiunt. Gratiā habere me certum est, id sanē laboro, cum mulate ut referam. In quo tua ut officia forte ipse assequar, hoc mea tamen ratio erit deterior, quod tua tu sponte beneuolentia me comprehenderis: ego, ne tibi cedere in amore censear, prouocatus adnitor. Vnum amantis fuit, & solutum, quo nulla reprehensione abstinuisses. Alterum obligati est, & necessarium, quod sine iusta ueraque barbari animi accusatione non pratermittam. Non ægre tamen fero, ut tu amoris atque officij plenus nos ad amandum appellaris, & ad officijs contendendum prouocaris. Huius laudis usura dum me libentissimo frui, curabo, ut, quando primas mihi in hoc genere præripuisti, postremas quidem ne teneam. Quid te adduxit, ut in tuis ad Scaligerum literis legitima quædam fuerit accessio laudis meæ, nec ea uulgaris, sed cum aliquo insigni iudicio nostræ eloquentiæ, nulla assequi coniectura mediisfidius queam: nisi amicum magis, quam uerum tuum de me testimonium tui in me amoris abundantia tribuere, non iudicij loco habere libeat. Amabo te, mi Ferrone, etiam atque etiam uide, ne, quam sustinere modo nullo possim, apud doctum uirum opinionem de me excitaris, cuique summam laudem tua prædicatione adferri putasti, dedecus pararis non minimum. Infantem literarumque rudem offendent, quibus singulari eloquentia præditum me confirmas. Prorsus, quanti me facias, satis superque testatum relinques, nec non abs te omnia accepisse me putabo, si quas tueri posse uidear, laudibus me efferas, nec mihi nomen eloquentis assignes, Budæo alicui Longolio uel proprium, mihi

mibi nihil dum idoneum : qui si quid ex huiusmodi lau-
dum cumulis fructus uoluptatis ue capiam, id ipsum est, ut
cum me ab eo, quo adornor, longe abesse sentiam, non
tam me ab amicis laudari, quàm ad præstandam illam, quæ
de me excitata est, expectationem fidelissime admoneri
existimem. De mutua mea erga Cæsarem Scaligerum uo-
luntate, hic ad te pluribus uerbis non scribam : tantum ro-
gabo, id tibi primum in animum inducas, deinde Scalige-
ro persuadere coneris, quem plus illo aut anem, aut lau-
dem, esse planè neminem. Saluere à me hominem iubebis,
et omnem illi operam meis uerbis haud dubie pollicebe-
re. Quod extrema tua epistola scribis, mirari te, Aquita-
niam uestram à me tam uehementer conuitijs laceratam,
non intelligo, cur tam acerbe uexatam esse dicas, quæ ne
uerbo quidem ullo à me oppugnata est. Nihil disputo de
priuatis meis, ijsq; honorificis de Aquitania sermonibus:
illud assero, etiam cum suscepti à me negotij rationes non
ita protinus ferrent, in oratione mea nullam me non mo-
do laudem ornamentumq; Aquitaniæ detraxisse, sed quod
potui, et licuit, omne semper addidisse. Recordare quàm
diligenter ananterq; Aquitanos præmonitos uolui, ut, si
causæ seruiens, asperius in illos quicquam ardentius ue
proloquerer, æqui boni facerent. Collige, quibus uerbis,
qua honoris præfatione identidem molliui, quæ Aquitanis
duriora uisum iri noscebam. Factibi in mentem ueniat,
quanta uos religione subinde obtestabar, ut à me flagitio
fos perstringi existimaretis, probis contra labem aspergi
nullam. Iam hoc non potest tibi fidem non facere, Aquita-
nianæ nomini, Aquitanorumq; dignitati atque existima-
tioni

tioni tam fauere me, quàm qui maxime. Quod si parum ex animo scriptum suspicaris, iurabo uerissimum pulcherrimumq; iusiurandum. Ne uiuam, si plus Gallia mihi iucunda est, quàm Aquitania chara. Ac ne ignores, quid me maxime mouit, ut oratione tam acerba uterer, dicā aperte, sicut & nostra iam amicitia & meus simplex animus naturaq; postulat. Contumeliam tam grauius fero, quàm diligenter caueo, iniuriam ne cui faciam. Sed scito ea, quæ Pinachius cum oraret, in Gallos præter rem congesit, mihi molesta fuisse, & in eam me accepisse partem, ut mirabiliter offenderer. Auxit dolorem nostrum hostilis animi significatio, ac ridicula gloriæ cupiditas. Nimirum quæ illi causa fuit, ut Doletum lacefferet? ut cum Doletto congrederetur? ut Doleti argumenta, dialectica sua garrulitate calumniaq; petulanter conuelleret? Hic te doctosq; omnes appello. Num ut Doleti existimationem labefacteret? Num ut Doletum uel fregisse, uel uicisse uideretur? Quo pertinuit subobscura illa exclamationum nostrarum reprehensio? Locum subijciam. O Gallici nominis labem. Nosti cætera. Hæc & his similia rite atque ordine à nobis usurpata, notanda censuit, uel ridenda potius, suorum tantum admirator, alienorum reprehensor contemptorq; nimius. Hac tam graui accepta iniuria, non inuitus etiam constantiæ cessissem: at institit paulò mox acrius, perfecitq; , ut nisi de uetere mea diuturna q; in conuitijs ferendis sententiâ depelli maluissem, quàm inimico urgente quiescere, meæ existimationis non solum oblitus, sed omnem salutis rationem abiicisse crederer. Fuit illi deliberatius me utcunq; euertere, quàm amice mecum & ex æquo agere

agere, dum in me senatum commouere incendereq; decreuit. Itaq; saluti meæ consului, probauiq; nec me senatusconsultis reclamasse, nec, ut ea quisquam contemneret, autorem fuisse. Inclusum illud odium multarum eius in me iniuriarum omne simul effudi: missus est inuidiæ sanguis, nihil postea residuum apparebit. Pinachium unice diligo, & illius ingenium non aspernor, neque usque adeo me ab eo abalienauit literaria nostra altercatio, ut illum uel pilo minus amem: tametsi de multis audiam, quibus me passim maledictis oneret, quamq; in id incumbat, ut suæ orationi ego ieiune frigideq; respondisse iudicer. Veruntamen obtrektoris procacitatem negligere, & delatorum sermones repudiare multo duco antiquius, quam perpetua rixa atque ineptis iurgijs mea studia interpellari. Disrumpatur, clamet, exclamet, inclamet, luculentam illam, quam in nos meditatur, orationem proferat, suorum in me conuitiorum sentinam exhauriat, collectis ex Poggio Vallâq; execrationibus, suo me iure figat, confodiat: tranquilla mente nihilominus ero, & me interim literis inuoluam, commentabor, quibus aliquando illustrer, sentiantq;, qui me pungent, quod eos uicissim mordeat. At nunc redeo ad id, unde cœpi. Suauissimū tuum in me animū

pergrate perinquam grate deosculor, tibiq;
 spondeo, in meq; recipio, nullum tibi
 à nobis defuturum studium,
 quod ab amico proficisci
 par sit, et amicū ex=
 optare liceat.

Vale.

Tholose sexto cal. Febr.

STEPHANVS DOLETVS, ARNOLDO
FERRONO S.

Igitur dupliciter te affecerunt nostræ literæ: iucun-
disimæ tibi fuerunt, & morbi, quo tenebaris, mole-
stiam commodissime depulerunt. Hoc tam optato casu,
cum omnium fortunas longe superasse, tum quod in elo-
quentiæ facultate positum est, multo maximis partibus ex-
hausisse mihi ipse uideor. Assumat id sibi oratorum uul-
gus, ut sua ui dicendi coronam audientem oblectet, ipso
illo sese ambitiose uenditet. Ego autem cur id mihi laudi
gloriæq; dandum non arbitrer, unis me literis oblectatio-
nem amico attulisse mirabilem, & medicinam languenti fe-
cisse præsentissimam? Non hoc facile præstat humilis ab-
iectaq; literarum scriptio, sed qua sumus amoris erga te
magnitudine, idem fuit epistolæ nostræ euentus: ut, cui
scilicet gratum facere summe omnium uelim, & quem
perpetuo incolumem optem, tibi à me gratum tandem ali-
quid utileq; acciderit. Quòd in meis laudibus tam multus
iterum, & penè totus es, nouum nullum beneuolentiæ do-
cumentum præbes, tuam mei commendandi consuetudi-
nem seruas. Verum nihil istiusmodi agnosco, quod tu ni-
mio quodam nostri studio & amore prolapsus, mihi su-
pra modum tribuis. Quid nobis spei iniicis, ad quam me
laudem uocas, perfacile uideo, currentem mea sponte me
uehementer tuo iudicio incitari sentio. Quapropter ope-
ra quidem certe, diligētia, labore, assiduitateq; perficiam,
ut si ad summum eloquentiæ gradum adspirare nequeam,
omnia saltem de me falsò prædicasse ne te iniqui iactitent.
Te uero mirari nolim, nihil à me ad hunc diem in lucem
editum

editum. Consilio nostro moderatur, scite dictum illud, nemine dignum nisi prudente SAT CITO, SI SAT BENE. Premuntur in nonum annum, longoq; tempore maturescunt, quæ non præcocia, aut cruda, sed bene coacta, mox publicè gustanda proferam. Limam ferunt, & latent, quæ exactè elimata perpolitaq; exhibunt. Id quando ita est, Lucubrationum nostrarum desiderium perferto, & amici existimationi prospici patere. Probarentur forte in uulgus, quæ apud doctos iacerent, male culta & horrida illa. At quæ in manibus habeo inchoata adhuc & rudia, diligentia curaq; perfecta, quam adhibere speramus, neq; rudibus displicebunt, neque eruditis non placebunt. Non queo locum illum tuæ epistolæ prætermittere, & summopere uellem silentio à me præteriri, in quo Aquitanie tuæ ades: tamen scribo, uoluntatem mihi istam tuam uehementer probari, & plenum humanitatis pietatisq; erga patriam animum. Meus me sensus admonet quanta uis patriæ sit charitatis. Breui quoq; sic habeto: quanquã nihil unquam Aquitanie oblocutus sum, illamq; semper cupide laudauì, nihilominus malo, mihi bonam mentem iracundiæ tumore ablatam fuisse dicas, quàm pluribus tecum de hac re disceptare. Cupis me, nisi fallor, pro ea, quæ inter nos constituta est, amicitia, omni non modo culpa, uerum omni etiam criminis suspitione carere: sed quia culpa scelereq; grauissimo coarguar necesse est, si Aquitanie prouinciæ tam nobili maledixisse conuincar, per fortunas, ac omnem tuum amorem, quo me prosequeris, tanti me criminis accusatione liberari absoluiq; permitte. Erectus conscientie meæ recordatione, tibi sacra-

f mento

mento confirmaui, nullo me odio in Aquitaniam suffu-
 sum, & illius tam esse studiosum, quàm qui cupidissimus
 est. Quòd si iusiurandi religione, excusationeq; tam an-
 xia parum forte profeci, iam precibus & gratia conten-
 do, hoc tibi persuadeas, nulla me iniuria Aquitaniæ nomen
 infamasse, de Aquitania bene hactenus sensisse, nuncq;
 etiam amantiſſime honorificentissimèq; & sentire & lo-
 qui. Quibus stomachum mea oratione mouerim, multos
 esse non dubito, neq; eos ignoro, qui mihi partim dissimu-
 lanter irati, partim obscure infesti clanculum me exulce-
 rant, & tempus locumq; nacti idoneum, nomini nostro
 detrahunt. Noui qui coràm præſentes, mirum est, quibus
 me laudibus sine exceptione in cœlũ efferant, quantopere
 epistolâ nostras mirentur, quantum deniq; ad carminum
 nostrorum facilitatem suauitatemq; obstupescant. Deinde
 uel lato digito auersi, non dici possit, quibus me uerbis è
 cœlo detrahant, quàm conuitiose famã nostrã deprimant,
 quàm asperere furiosèq; obterant. Horum interea fruor in-
 eptijs, & quod ab adulatoribus sperare cauti est, id solum
 ab illis expecto, tam ad maledicendum promptis, quàm ad
 stulte ridiculèq; laudandum leuibus. Credas hoc mihi ue-
 lim, Doletio uix uerba dabunt, Doletio uix uultu & dissim-
 ulatione imponent, doli dissimulationisq; eximio artifi-
 ci, uel si mauis, architecto, atq; redemptori in hac re pri-
 mario. Pergratũ mihi est, in nostræ existimationis propu-
 gnatione præstitisse te eum, quem sperabam, & decebat,
 hoc est, fide & animo singulari uirum. A me autẽ summa
 in te studia officiaq; & in casu simili, & in rebus omni-
 bus alijs expecta, non fallam opinionem tuam. De legẽdis
 nostris

nostris literis Pinachio, res tota tui sit consilij. Mea quidem nō magni interesse existimo: tu de hoc tuo arbitratu, statue. Excusationem tuā, quatenus me rogas, ut tuas nugas boni ipse consulam, in eam partem accipio, ut eadem me apud te uti putes, continuoq; existimes, quo numero apud te nostra esse confido, eo esse apud nos tua. Suavis noster familiarisq; sermo ne in alienas manus deueniat, me monere, tum uero uereri desine, utranq; epistolā tuam, si uoles, inscindam, aut ita certe, ne quādo usquam emanet, asseruabo & recondā. Vale. Tholosæ quarto Cal. Feb.

STEPH. DOLETVS, FERRONO S.

E Pistolæ tuæ breuiter respondebo. Tanta ualetudinis tuæ perturbatione uehemēter commotus sum: Nunc uero te planè confirmatū gaudio maximo efferor, & literis nostris gratulor: siquidem, ut scribis, totius corporis doloribus oppressum te recrearunt. De eo autem, quod te mihi purgas, morbum in causa fuisse, quo minus antea ad me scripseris, equidem excusationem tuam accipio, at eam omnino solam. Alteram, qua literarū tuarum rusticitatem traducis, tibi ut hoc loco usui sit, non aliter accipio, quàm eum accipere decet, qui tuum ingenium atq; scribendi elegantia ternis iam literis non obscure nouerit. Vtraq; epistolæ tuæ parte uarie me affecisti, & qua me in dies singulos magis magisq; laudas, & qua una mecū facis, ut quæ edere aliquando constitui, de Horatij sententia in nonum annum comprimā. Hoc meum tibi consilium probari declaras: illa tuum in me amorē retinere te ostendis. Voluntatis erga me tuæ significatio & si mihi iucundior accidit, certior tamen, quàm hactenus fuit, esse nullomodo potest.

Sed consilio meo te assentiri, ut summe optabam, ita sane magnopere lator. Vtinam eius essent generis nostra scripta, ut quam mihi laudē allatura prædicas, illam mihi sponderent. Verum exhibit suo tempore parturientis foetus, & parentem, si non fecunditatis laude ornabit, à sterilitatis accusatione tuebitur. Quod ad Aquitaniam tuam attinet, gratiã tibi habeo, plus apud te ualuisse meum unius testimonium, quàm uarios nebulonũ sermones potuisse. Ego animo excelso fortiq; sum, ut mea modestia & grauitas conuicatorũ superet iniuriam, Prorsus eum apud me locum tenent obtrektorũ maledicta, quem apud Democritum quondã tenuisse admones. Nec illud quidē moleste fero, ut qui nuper puppim nobis clauumq; sua spõte tribuebat, nũc in sentina uix sedere patiãtur. Spem quoq; ingredior, leueis istorum conatus & imbecilleis, ab animo nostro firmo & graui, tanquam fluctum à saxo, frangi facile posse. Extremũ sit, ut me omnia tui causa uelle credas, putesq; te à me tantum coli & obseruari, quantũ me abs te amari sentio. Tua in me beneuolẽtia sic incensus sum, ea me tibi sic cõiunxit, sic deuinxit, ut nihil unquam in amore fuisse ardentius existimem. Diligũt me multi, & amplexãtur, id etiam pridem & constanter faciunt, quæ res tibi est cõmunis cũ illis, sed quòd tu ipse tam amandus es propter summum tuum ingenium, tamq; mihi dulcis & charius propter suauissimos mores, id esse proprie tuũ tu tibi persuadeto. Atq; hoc nolim me iocari arbitrere. Male mihi sit, si præter te quenquã reliquum habeam, in cuius amore libetius acquiescam, aut cui plus in omni genere operam dare, gratificariq; studeã. Quare quid est, cur me tam anxie roges

ut mei

ut meis te carminibus monumentisq; illustrem? Hoc ipsum pro mutuo nostro amore, aut proxime atq; tu, aut etiam æque cupio. Non erat opus rogatus tuus; amicus amico imperare poteras, gnarus tu mehercule, omnia ab amico & posse & debere uel nutu obtineri. Itaq; optatis tuis nõ deero, quodq; tanto studio petis, à me nullo negotio auferes. Enitar profecto enim & contendã, ut Ferronũ Doletto pernecessariũ singulariq; amicitia coniunctũ fuisse posteritas intelligat. Polliceor deferoq; prolixè & libenter, quod in me est, meã omnẽ tibi operã & laborẽ. Tu caue magnum quicquã, aut te dignum à rudi & Latini sermonis inopia plus ceteris laborãte expectes. Præstare ea tantum possum, quæ pinguis minerva suggerit. Poëticam huc uocem transtuli, & minus orationi aptam, ut me iam carmen cogitare uideas. Extra iocum, mi Ferrone, inertiam à te meã rideri longè certe malim, quàm in me requiri officium, aut quicquam tibi à nobis denegari. Versus igitur propediem ad te mittam, & tibi roganti obsequar. Cura te diligenter, & ualeitudini tuæ inserui atque indulge. Vale. Tholosæ duodecimo Cal. Mart.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
PINO EPISCOPO S.

MEum erga te animum quantũ semper uolui, studio tui dum desiderium nostrum subleuare, & tecũ uelut corã loqui, hoc scribendi officio licet. Atqui quo accidit certe quidem nobis istud optatius, eo quoq; uidendum est magis, ne, dum gratum facere tibi ipse putem, tuas, quibus te, ut quem maxime, distentũ certo scio, occupationes interpel-

f 3 lem,

lem, & grauis tibi potius molestusq; quam gratus aut tui studiosus uidear. Ac ne forte ignores, quo tibi me coniumctum nomine tantopere uelim, cū ea, qua nemini iam penè homini nō cognitus es, eruditionis fama impulit me nō leuiter, tum tui, qua omneis excipis, ingenij suauitas uehementer etiā mouit : ut mihi neq; animo imperare integrū sit, neq; pudore ita admodū terrear, quin tibi literis obstrepan, inepti nomen planè subiturus, atq; adeo insolentia nota arrogātisq; animi suspitione uacuus apud te non futurus. Quod ipsum adscribi mihi iure ut optimo possit, ita mehercule pudorē cessisse malim, quàm tibi me cognitū nolim, & hoc literarū munere familiarem. Omnino, quoquo id interpretere modo, equidē non laboro, tantū postulo, ut cuius tuæ nascētis laudis Longoliū testem laudatorēq; habuisti, eandē illam latius iam radices agentem, admirari me non grauiter feras. Rem tua ipsius dignitate non indignā, & mihi tam optatā, quàm quæ optatissima. Ecquis nimirum ex nostris extra te, quem, uelut suum ille Bembū, studiorum meorum adiutorē honestius, aut meæ laudis, si qua est, quæ certe nulla est, defensorē uindicemq; commo dius confidētius uel deprecā? tametsi ditiores, aut fortune copijs splendoreq; longe cumulationes sequi possim, probatos nō item. Quæ mea spes, atq; non præcipiti animi leuitate orta, sed certo contrā, exactoq; sensu confirmata de te opinio, eo demū progressura est, quo tu in primis pro tua in omnes cōmuniter magna quidē illa, sed doctis separatim amoris argumento certiore cognita atq; perspecta humanitate, modum tandē aliquando statues. Itaq; Doletū tuum amore tanto complecteris, quāto te non pœnitebit, id est,

id est, quantum eloquentiæ studiosos amari abs te dubitavi nunquam, dubitoq; nunc sanè minus. Hæc autem eò ad te scripsi, ut æque magni te à me fieri existimes, atq; me doctus probari cupio, & à te omni studio amicitiaq; comprehendere. Vale. Tholosæ ad Cal. Sext.

STEPH. DOL. IO. PINO EPISC. S.

NOli putare, mi Pine, tuis mihi literis quicquã unquã accidisse iucundius. Ama me: tam suaues, amoris tam eximij plenas, tantæ etiam eloquentiæ elicuisse me una epistola? Sanè cum eam mihi fortunã omnes uehementer gratulantur, tum uero immortaliter gaudeo, nobis amicitiam comparatam, atq; animum erga nos perspectũ tuum. Reliqua coràm hodie præsens: ad te enim sub cœnam cogito. Vale. Tholosæ quarto nonas Aug.

STEPH. DOL. IO. PINO EPISC. S.

TV fortasse, pro eo quantũ me amas, & studiosorum conatibus faues, nostris te ineptijs interpellari gaudebis. Ego impudētis nomen non uitabo, qui tua primũ facilitate abutar, tum infantia ostentare meam apud te non uerear. Quod huiuscemodi est: Habiturus in frequēti Gallorũ Aquitanorumq; conuētū orationē, quam paucis ante diebus fudi certe potius, quàm cōscripsi, tuo unius iudicio uti in id demũ statuo, nullius ut posthac metuã, aut si quid forte me, ut meum, fallit, uerũ ex te audiam. Nam ut à te discessi, cuius in hoc genere iudiciũ sequi potissimũ uelim, habeo cum prorsus neminẽ, tum reliquos tanti ipse facio, quãti & hominũ istiusmodi quisquillas, & inuidiæ, quàm laudi cuiusquã addictiores, par est à doctis fieri. Scio mihi quãtopere studeas, tuum erga me animum non ignoro id

f 4 quocq;

quoq; uideo, in me quot sese emissarios, quot obtrectatores intēdent, noui hominis noua laude commoti: quorū leuitatē rīsi ut semper magis, quān mihi timendā censui, sic omnem omnīū inuidiā tutius cautiusq; negligāstui si acuti atq; exacti iudicij ratio nostris scriptis accedat. Si quādo, nunc prācipue nobis hoc ipsum opus est. Obsecro te, mi Pine, ne patere illū inertiae famā inscitiae ue subire, quē tua non indignū amicitia, quem tua dignū familiaritate duxisti, qui tua, uiri certe doctissimi eloquētissimiq; cōiunctione bene iam ubiq; audiat, & magnopere ab omnibus effretatur. Id abs te mihi concessum, id prolixē prāstitū putabo, leuia si detrahi, numerosa si reponi, frigida intermortuāq; si ad uiuū rescari, omnia deniq; si retexi iubebis, & amici nomini prospectum, non amorī indulgere, nec quicquam dare nostris auribus uoles. Non parū in hac re posse te, exploratū habeo. Diem igitur ad te adeundi constitue, & animū diligenter obfirma, audiendis nostris non uulgare uoraturus molestiā, & amici à te cōfossi gemitu nullo fletendus. Vi siquidē & ferro secāda, non parcentis medici manu curāda spectabis: quae leuiter tractata saniem, depurata formā nouam cōtrahent. Nihil attinet, hic etiā me pluribus scribere, amici notas, lituras, disputationes, non stomacho mihi, sed deliciarum futuras loco, quas ab alio acceptas, grauius quān essem laturus, equidem nescio: id certo scio, modeste me non esse laturum. In summa censoris partis, non conuiuentis, aut causae nostrae indormientis, obiturum te speramus: idq; rogamus etiam atque etiam uehementer, critici ne desis officio, sacrum tua autoritate efficies, imperitiae alioqui multitudinis iaculis obruend

obruendum. Quam rem quoniam suspicor tibi magno dolori fore, fac queso, ut nostræ existimationi consulas. Magna tua in me studia & incredibilia officia cumulo magno auxeris, mihi gratius commodiusue nihil unquam feceris, & te semper sic colam & obseruabo, ut quem diligentissime. Vale. Tholose.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
à BOYSSONE S.

NVlla neque mei erga te amoris immutatione, neque tui obliuione commissum arbitraberis, te ut aut nihil dum inuiserim, aut tuis ad me uersibus longiore interuallo respondendum duxerim. Sanè de me sic existimes, ac tibi persuadeas, uelim, mihi te tuiq; ingenij ornamentis prorsus nihil esse charius atque iucundius, & amicitie nostræ, quam inter nos uirtus, studiorumq; similitudo constituit, memoriam à me sanctissime diligentissimeq; seruari. Addam illud etiam, quod silentio præteritum nolim, facile me in tui sermonis suauitate acquiescere. Sed quæ mea est in scribendo pigritia, & in amicus uisendis tarditas, nullas à me adhuc diem literas accepisti, nec nostrum in te uisendo officium, ut par erat, constitit. Quamobrem tu quantum culpæ nobis sit in hac re & subeundum, & purgandum, statues ipse, & ut sperare uideor, statues ex tua facilitate ac singularis humanitatis fama. Ego, quod ad me pertinet, culpæ quicquid est, id omne bona fide redimam, & tibi hoc in primis profitebor atque pollicebor, in omni genere officij nullum te posthac à me studium desideraturum. Carminibus tuis carmina reddidi, eoq; nomine ab his literis seiuncta nisi, ut nihil carminis seruitus cum ora-

f 5 tionis

tionis libertate, ne chartæ quidem societatem, commune habeat. Hoc me tecum ad extremum iocari non moleste ferēs, & nos, ut soles, amabis: diligendo enim solum, nostræ de tua in nos beneuolentia opinioni uix satisfacies. Vale. Tholosæ.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
à BOYSSONE S.

ITaque singulare est istud literatorum fatum, ut inuidia plus ceteris flagrent, ac molestijs iniquè preman-
tur. Styli adhuc pœnam do, nocetq; mihi ea res inepte, ex qua laudem sperabam. Sed nulla separatim perturbatione afficior. Communis mihi est cum multis ista fortunæ acerbitas. Quare nec iam ualde mirer, nec grauius parte ex aliqua feram, quod literarum studiosis perpetuum esse scio, mihi tandem accidisse. Dolorem nostrum leuat communis quasi legis & humanæ conditionis recordatio. Reficit quoq; me & recreat multarum erga me amicitiarum significatio. Nam cum antea sua sponte multi mihi occulte fauerent, tum uero tristissimo meo hoc tempore dederunt omnes non obscure documentum, Doletum quantopere uellent ab omni iniuria & incommodo sartum tectum atque incolumem. Quanto uero mihi solatio sit conscientia mei facti, quantamq; alleuationem in rebus miseris musæ suauiores asserant, tu etiam tacente me facile assequi possis. Hoc unum habeo confirmare. Si esset in ijs eloquentiæ amor equitatisq; studium, in quibus summum esse debebat, non laboraremus. Eximiam tuam erga me uoluntatem & probo, & laudo, teq; uehementer rogo, eam ipsam ne tempore ullo mutes. Ego idem in te sum uin-

ctus, qui solutus eram, tui uidelicet amantissimus & obseruantissimus. Fortem quoq; animum habeo & constantem, atque ad omnes casus ferendos paratum. Vale. Tholose datum in carcere.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
à BOYSSONE.

PArum fecundi ingenij, parum ue gratum me uisum iri putauit, nisi, quæ mihi & arguta & concinna carmina heri dono misisti, carminibus alijs augerem. Ea si minus forte elegantia & suauitate, numero certe tibi satisfactura spero. Teq; rogo, ne, quæ in eandem rationem scribere cœpisti, Accursij ineptiæ remorentur. Vulgari lingua superioribus literis me apud te usum nec mirabere, nec mihi eam ob rem negligentis nomen adscribes, totus enim adhuc de uia langueo, quæq; me curæ atque calamitatatum concursus perturbatum habet, Latine scribendi alicritatem omnem mihi iamdudum ademit. Vale. Tholose.

STEPHANVS DOLETVS, MINVTIO
PRAESIDI S.

VNum iam atque alterum diem hic occludor, nulli neque culpæ affinis, neque criminis cuiuspiam grauioris accusatus. Me miserum. Existimationi meæ dum animose seruiro, literis dum contendo, ad obtrektorum maledicta dum respondeo, ecce tibi, in carcerem cōijcior. Fraudi mihi est, quod cum ornamento, tum præsidio esse debuerat, immodicum uirtutis studium. At uero tu quando literatis omnium cupidissimè hætenus adfuisse usus es, obtestor te, Doletio ne desis, & hoc nomine tibi me obligari uelis. Ipsum illud quæ abs te suo iure postulent, nulla
sunt

sunt mea in te officia: obseruantia certe ea est, cui non id protinus negandum censcas. Prohibeor animi perturbatione ne plura hoc tempore scribam. Ad extremum, obsecro te etiam atque etiam uehementer, hanc nobis molestiam dele, siquidem tanta tua est in eloquentiæ studiosos beneuolentia, quantam esse arbitror, prædicantq; passim ad unum omnes. Hoc si à te impetrem, studijs nostris non parum consules, & tuæ humanitatis laudem augebis plurimum. Ego tanti beneficij tui memoriam sempiternam præstabo, tibiq; me mancipio & nexu proprium esse perpetuo profitebor. Vale. Datum Tholosæ in carcere regio, sexto cal. April.

STEPHANVS DOLETVS, MINVTIO
PRAESIDI S.

OMnino neque negligentia, neque parum gratus meus erga te animus in causa certe fuit, ne carcere emissus tibi gratiam cum libentissimè, tum officiosissimè retulerim. Negligentem me negant, quibus perspectus est meus in literis labor. Grati quoq; nomen non inuiti tribuunt, qui certum id habent, nihil me moliri studiosius, quàm ut gratus memorq; beneficiorum tum sim, tum uidear. Veruntamen negligentia nomine tibi me suspectum esse sustinebo, ingrati animi famam ne modò apud te subeam. Accipe quæ pro tuis in me officijs cumulate refero. Te literarum præsidium, te literatorum defensorem propugnatoresq; te diuina quadam, insigni, inaudita, noua, magnitudine animi, grauitate fideq; præditum, te mei causa summos labores, grauissimas contentiones in senatu suscepisse, te meæ libertatis uindicem, te autorem, duccm, custodemq;

custodemq; salutis meae, clara uoce profiteor, atque agnosco. Quid queris? Te Deum ac parentem statuo fortunae & nominis mei. Hunc laudis fructum tibi praesens impertire decreueram, sed obstitit pudor, uel, cuius me insimulas, negligentia, uel quod uerebar, ne te grauioribus negotijs implicatum, superuacaneo meo congressu interturbarem. Nunc culpae quicquid est, deprecanti condonabis, & me semper diliges. Vale. Tholosa cal. April.

STEPHANVS DOLETVS, IACOBO

BORDINGVO S.

TIV quidem officiose atque peramanter, qui meum in te offensioem animum, tibi recolligi tantopere uelis. In eam rationem accepisse à te literas, nuper mihi, cum in sermonem de te incidissemus, Pinus noster significauit, mecumq; penè precibus egit, quod nec illius apud me autoritas & gratia, nec nostra erga illum obseruantia, amorq; singularis pati debuisse uidetur, ut quicquid inter nos similitatis susceptum aliquando esset, id, si minus fortè ex animo, neque uoluntaria obliuione contererem atque obliterarem, sui certe causa, literarumq; nomine nõ inuitus deponerem. Profecto nec uiri tanti precibus, nec admonitionibus mihi non relinquendum locum putauit & quia nulla, ut interpretabatur, grauior suberat offensionis causa, cum in officio, tum in eius potestate esse me malui, quàm amici auctoritatem à me modo ullo negletam. Sic tamen habeto: dissipatos à te iniquos quosdam de me sermones principio grauius me tulisse, doluisseq; uehementer, quem nascentis meae laudis non fautorem solum, sed uel acerrimum defensorem fore sperabam, nomen à te

à te uerbis labefactatum meum. Sed ubi hæc falso ad me
 perlata, aut suspicari libuit, aut negligere mihi tandem ui-
 sum est, resedit, qui prius iracundia efferuescebat, stoma-
 chus, & inclusum illud tuæ in me iniuriæ odium omne
 prorsus effudi. Itaque ut quasi testata omnibus sit nostra
 gratia, & me tibi reconciliatum, teq; mihi restitutum ap-
 pareat, id ad te literarum dedimus. Tu quoq; fac, ut tuam
 in re eadem operam iure ne posthac requiram, & quem,
 à te diutius antea abalienatum, nunc tibi coniunctum ui-
 des, illum literarum officio studiose retineas. Amorem no-
 strum augebit ista amoris redintegratio, quemq; apertum
 meum ac simplicem animum, credulum forte etiam inter-
 dum nimis, abs te paulum modo disiunxit iniecta quædam
 conuitij suspitio, firmiter tibi coniunget noster hic in gra-
 tiam reditus. Verum iam familiarius, quod amicorum est,
 colloquamur. Quæ hic gerantur, accipe. Idem Tholose,
 quod semper antea, literarum odium, idem infantie stu-
 dium. Ne longus sim: Idem stultorum numerus, eadem
 quoq; natio: sed finē maledicendi faciam, uel uera dicendi
 potius, ne uera dicenti sit fraudi ueritas. Nos & literis dili-
 genter incumbimus, & bene ualemus. Oratoris munere
 (quod mihi scis datum à Gallis negotium) iam dudum
 sum perfunctus, quàm ex sententia, quanta item nominis
 & laudis acceptione malo tibi ab alijs, quàm à me decla-
 rari. Illud interim habeo confirmare, qui liberius, quæ sen-
 tiret, palam sit Tholose professus, ante me fuisse nemi-
 nem. Præiudicia à senatu aduersus Gallorum sodalitatem
 facta, oratione non minus luculenta, quàm acerba dissolui-
 mus: illam, dum licebit, describam, & ad te primo quoq;
 tempore

tempore mittam. Hoc ab amico munus nulla dubitatione expectato. Id etiam ne nescias, decurso oratorij nostri muneris tempore, successit nobis Thomassinus, cuius & scribendi, & dicendi genus notum tibi esse arbitror: is quæ præstare possit, facile coniectura assequeris. Pinus non ster magnos articulorum dolores habet, nec iam quicquã cum hoc morbo constituit, ut uel biduo illi respirare quiescere ue liceat. Reliqua proximis literis. Nunc tuum est, rerum tuarum omnium, & quàm familiarissime, & quàm sæpiissime certiore me facere, idq; diligenter perscribere, quos isthic tibi coniunxeris, ad quorum te familiaritatem applicaris, in quorum te necessitudinem immerferis, ut colantur Lutetiae Parisiorum studia, ut Græcæ literæ celebrentur, quos suspicias, quos despicias, quos mirere, quos negligas, quos in cursu adhuc eloquentiæ esse, quos ad culmen adspirasse censeas: ad summam, hoc si familiari literarum genere me explebis, tam mihi gratum erit, quàm quod gratissimum, & tibi me summo beneficio in perpetuum deuinctum existimabo. Budeo te ualde uti, hic auditum est: gratulor tibi non mediocriter de uiri tam docti consuetudine, teq; maiorem in modum etiam atque etiam rogo, illius mihi beneuolentiam amoremq; concilies. Vale & me ama, & tibi in animum inducito te à me unice amari. Tholose sexto Cal. Decemb.

STEPHANVS DOLETVS, FRANCI=

SCO LANGIACO S.

T Ametsi mihi nihil minus unquã in mentẽ uenit, quàm te non respondere in amore ijs, à quibus prouocatũ te non dubitas, negare potes etiam minus: tamen afficior summo

summo dolore, nemini iam non datum suspicandi locum,
 aut abs te me nihili omnino fieri, aut eius generis nostras
 esse literas, ut fastidium tibi potius attulisse uideantur,
 quàm scribendi præbuisse argumentū. Equidem ut planè
 sim ineptus, aut grauius accusandus insolentiæ, qui nullius
 ponderis homo, homo grauisimum te uirum, & autori-
 tate non minima, literis laceffere audeam: quis tamen te
 omni protinus superbiæ suspitione liberet, apud quem nõ
 eo sim loco, ut quarum ineptijs perpetuo files, meas tibi
 literas graueis esse non scribas? Id uero tu si negotijs
 implicatus, aut studijs abditus facis, quod te facere cõiicio,
 non quidem ferendus sim, qui te literis indoctis certe illis,
 sed nostri in te studij plenissimis tam sæpe prouocem. At si
 eò files, ne, dum mutæ abs te literæ uenient, mea te sem-
 per barbarie infantiaq; obtundam, prudenter egisse te iu-
 dico, & meam insolentiam nunc primum rideo. Sed qua
 in me sis uoluntate, ne diutius animu pendeam, carmen ad
 te mitto, cuius commotus asperitate, aut perpetuum mihi
 silentium imperes, aut tuæ tam diuturnæ cessationis excu-
 sationem aliquam scribas, minime omnium cessator. Argu-
 mentum autem huiusmodi est: Nouus apud nos eloquen-
 tiæ parens ab orco prodijt: imo ab Italia erupit quidam
 ad nos & linguæ Latinæ ignarus, & artium omnium in-
 doctus nebulo, cui cum alia nulla impostura succederet,
 hanc tandem pecuniæ quærendæ rationem iniijt, ut tum
 linguæ Latinæ usum, tum orationis facultatem, & uersus
 faciendi artem minus mense promittat: rem in omni me-
 moria inauditam, & risu perpetuo dignam, cuius ratio-
 nem tibi si constare optes, perinde facias, atque si operam

des, ut cum ratione insanias. Regem tamen (ut gallis facile uerba dantur) nummis pulchre emunxit, commentarios illos pollicitus, quibus nos uel inuitos aut stertentes, omni eruditione imbuat. Hic mihi deesse doleo, qui cum hæc prolixè rideam. Quid de ijs sentias, à te uehementer expecto. multos quidem in Gallia noui, quorum ingenio & labore perfectum iri spero, ut quam sibi eloquentiam, & literarum decus, Itali suo uelut iure assumunt, Gallis quoque commune intelligant, & nos infantes appellare aliquando desinant, qui neglecto literarum studio mollitia plus cæteris fluunt, atque liquefcunt. Tu quæcunque ipse loca in carmine nostro animaduersione digna iudicaris, ea ad me cum tuis literis notata descriptaq; si quàm celerrime mittes, rem gratam mihi facies, & te posthac scriptorum meorum omnium, quod absque tua molestia fiat, Aristarchum habebò. De fratre quid scribam ad te, nisi idem quod semper? illo nihil magis incolume, & insanis extructionibus addictior planè nemo: ut de eo dici iam possit. Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis. Quorum consuetudine, hoc etiam tempore utatur, ex illius literis intelliges. Cuius porrò animum à te alieniorem fecerat, bonorum cupiditas & indigna homine ambitio, eadem ille inconstantia furit, qua tecum odium, ut iniquum, ita quoq; omnium risu conscindendum iam pridem suscepit. Vale, & literas ad me scribe, quotiescunq; habebis, cui des: ego neminè ad te euntè prætermittam. Ex urbe Tholosa
Calend. Maijs.

STEPHANVS DOLETVS, IACOBO
BORDINGVO S.

Perlata est ad me utraque tua, & Budæi epistola. Bu
dæi quanta me lætitia cumularit, non dubium habes,
cui antea scripseram, literas ab eo me uehementer deside
rare. Utraque tua uarie sum affectus, & quòd nos in gra
tiam rediisse perspicio, & quòd te mihi aut amore, aut
ullo officij genere non cessurum significas. Gratus maxi
me fuit ille mihi epistolæ tuæ locus, ut debuit, tibiq; omni
asseueratione confirmare non dubitem, amicitia non stram
nullo neq; dissidio, neq; falso cuiusquã sermone dissoluen
dam. Sed ad epistolam tuam redeo: cætera belle, illud mi
ror, & stomachor, Bedam tam immanem atque pernicio
sam bestiam, pestemq; nefariam, ab exilio reuocatum. Eum
dem iterum scelerate quædam molitum rumor hic percre
buit, & in uincula eam ob rem coniectum. Hoc cum ue
rum cupio, tum mehercule uota studiose facio, suis ut det
dignas flagitijs, & præpostero ingenio pœnas. Ioannem
Copum restitutum tantopere lætor, quantopere Bedæ ca
piti, uel Gibbo & strumæ dira omnia perniciosaq; præ
cor. Reliquis humaniorum literarum studiosis tam misero
turbulentoq; nostro hoc tempore eam mentem esse uellem,
ut maiorem salutis commodiq; sui, quàm nominis & exi
tiosæ nescio cuius famæ rationem ducerent, aut caute cir
cumspecteq; loqui mallent, quàm omnia tanto discrimine
propalam fundere. Hac prudentia & cautione usi, quos
singularis doctrina illustrat, non stultorum ineptorumq;
quorundam ferociam uel subirent uel perferrent, nec care
cere, quod ferè fit, premerentur. De illo, qui homini rudi,
& gram

& grammaticorum elementorum ignaro, trimestri spa-
 tio, linguae aut Graecae, aut Latinae cognitionem sua in-
 dustria operaq; , uelut uirgula diuina dari pollicetur,
 promptamq; & expeditam de re quauis dicēdi ac scriben-
 di facultatem spondet, Italici ingenij portentosam osten-
 tationem agnosco, tum illius Horatij uersus mihi in men-
 tem uenit, Parturient montes, nascetur ridiculus mus. To-
 lerabilis utcunq; tamen hominis impostura uideretur, ea
 nisi regi illusurum se speraret, & quas omnes nouit pecu-
 niae uias, ijs apud nos uti uellet. Scilicet artis oratoriae fa-
 cultate, uel dormientē beabit, qua, ut huius disciplinae mo-
 rosi disceptatores praescribunt, abunde instructum, nulla
 post hominum memoriā aetas adhuc tulit. Amphitheatrum
 ad designanda memoriae loca aedificet, commentarijs Cice-
 roniana locutionis à Mario Nizolio Veneto adiuuetur,
 ecquid sentiam, queris? uersum Horatij repete. Non mihi
 probabit triuialis rhetor, rem intra trimestre comparari
 à rudi posse, cuius partem toto uitae cursu, assiduo labore,
 cura, diligentia, uix quisquam assequatur. Sed eum sua frui
 insania per nos quidem liceat, temereq; promittat, cuius
 nec difficultatem norit, nec explicatam exploratam ue ra-
 tionem habeat. Est tamen, quod permoleste feramus, Gal-
 los ita barbarorum, & rerum externarum cupidos atque
 studiosos, ut sua etiam laudatissima negligant, aliena stultē
 ridiculeq; mirentur, & sumptu magno emant. Nam quid
 ego de illo dicam? quem nullo modo mihi persuadebo,
 aut ad praestantissimam & à nemine satis laudandam Bu-
 daei doctrinam, aut ad raram & stupendam Beraldi elo-
 quentiam, atque uolubilem linguam, aut Danesij Bunelliq;

puritatem & facilitatem, aut ad Thufani & Guilielmi
 Mayni reconditam atque eximiam eruditionem, aut ad
 Salmonij Macrini in uersu scribendo uenustatem, aut ad
 Borbonij iucunditatem accedere. Budæum tamen, & Gal
 los omneis, qui literis liberalioribus politissimi sunt, in or
 dinem redigi spectes, fortunis nullis augeri: cum interim
 ad Italorum uetos, nugas, & pulmone distento, buccisq;
 intumescantibus facta uerba conticescimus omnes, inten
 tiq; ora tenemus, nostra patefacimus, elargimur, pro
 fundimus, & ab astuta fraudulentâq; gente dolis circum
 ueniri pulchrum sanè ducimus. Sed de his hæcenus. Su
 periores nostras ad te literas, quæ mox secuta sunt, cõse
 ctor. Sublata prorsus est senatusconsulto cum Aquitano
 rum, tum Gallorum sodalitas. Huic promulgationi ue
 hementer ab omnibus reclamatum est, erat enim iniqua
 & noua. Sed res teneri à nobis non potuit, plusq; ualuit
 barbarorum imperium & autoritas, quàm nostrum am
 citiæ colendæ studium. Cum Pinachio quædam mihi de
 tercatio intercessit, publicè in illum causam dixi: qua
 oratione fractus, literis ut se minorem sensit, fraude fla
 gitiose usus est, & me falsis quibusdam perstricti me
 oratione senatus, urbisq; Tholosæ dignitatis à me immi
 nutæ accusationibus, in carcerem rapiendum curauit, fac
 iendæq; mihi contumeliæ non solum interfuit, sed etiam
 præfuit. Laborauit dies aliquot communi meorum in
 iudiâ, quæ facile tamen Pini nostri autoritate, & Minutij
 Præsidis ope compressa sit. Magnum ex inimicorum
 meorum conatibus atque perfidia fructum gloriamq;
 percepi, criminis nullius conuictus, & in senatu, ut in
 nocens,

nocens, iudicio absolutus. Quam tibi dudum orationem promiseram, quâq; proxime in Pinachium inuectus sum, nihil est, quod expectes, neutram enim antea leges, quam typis excusam, cum nostris carminum epistolarumq; libris, nec tu me ideo parum seruatae fidei infimulabis. Pollicitis certe stetissem, nisi me nimia temporis iactura terrisset, quam in illis describendis mihi faciendam uidebam: at facile unum aut item alterum mensem in nostrorum expectatione eris, qui iam plus tribus fuisti. *Budaei* Literis respondi: epistolam meam ut illi reddas, & eum ad scribendum, quod commode faciat, incites, te uehementer rogo, idq; tantum rogo. Nam ut me tuarum rerum, & omnium, quae *Lutetiae* gesta sunt, certiozem diligenter accurateq; facias, moneri te debere, nedum rogari, amicitia nostra negat. *Ioanni Pino* recte est, & te à se plurimum saluere iubet. Vale. Ex urbe *Tholosa*, decimo Calend. *Maias*.

STEPH. DOLETVS, GVILIELMO
BVDAEO S.

CRebro mihi scribendi ad te argumentum obtulit, incredibilis meus erga te amor: auxit hanc nostram conciliandi te nobis cupiditatem, singularis humanitatis tuae fama, & inaudita doctrinae, quae omnem iam pene orbem peruagata est, opinio. Vnum illud saepe me scribere uolentem terruit, ne te literis inepte laceffere tuam mihi amicitiam adiungere uiderer. At uero, si dignum, uel ex hoc ipso, quod tam uehementer tui diosus, existimare quiuis possit, si hunc quoque scribendi laborem

Laborem non omnino asperneris, à te peto, ut & me
 complectare, & mecum in te animum probes. Caput hoc
 meæ epistolæ est: cui id adijci facile patiere, omnia mea
 studia, omnem operam, cogitationem, mentem denique
 omnem, tuæ laudi dicatam. Ac mi Budæe, quibus semper
 maxime uel à prima adolescentia delectari uisus sum, nunc
 me literæ humaniores hortantur, ut quoniam uehementi-
 tius illis excoli cupio, & te in hac re ducem autoremq;
 intueor, literarum me duci libenter adiungam. Quòd si
 me uel tuorum numero haberi sentiam, uel ad hæc non
 grauatim respondebis, constabit, ita mehercule uiuam,
 mihi, & studiorum meorum ratio, & ex ijs non solum
 quem hætenus & optui, & speraui, cepisse me fructum
 putabo, sed summam etiam laudem consecutum arbitra-
 bor. Verum aliter atque decreueram facio, qui tibi plu-
 ribus obstrepam. Nimirum ad te dum scribere constitui,
 simul id constitutum uolui, ut si à te gratiam alio forte
 nomine nullo, literarum certe breuitate inirem, & tua-
 rum me aurium, quæ nihil rude ferunt, occupatio-
 numq;, quibus distineris, rationem habuisse perspice-
 res. Scribam plura aliàs, cum nostra grata tibi incun-
 daq; accidere ostenderis. Atqui usu mihi fortasse ueniet,
 quod uerecundis proprium, sæpe quidem uidere est.
 Hi à primo aut prorsus muti, aut nisi longo interual-
 lo, idq; modice, loquentes, liberiolem postea sermonis
 facultatem nacti, quo quenque strepitu, qua loquacitate,
 insolenter non abundant? Facile fiet ita certe, ut quem
 nunc cohibet uerecundia, si uel paulo illustriori gratia
 abs te modo excipiar, uel uberius literarum argumen-
 tum

tum mihi ipse præbeas, non minus inani molestoq̄,
quàm frequenti sermone subinde te interpellem, & in
me silentium obstrependiq̄; modum requiras, non scri-
bendi officium desideres. At nihil nunc illiusmodi com-
mittam, tantum faciam, ut me & tuæ existimationis om-
nium maxime cupidum cognoscas, & te ad me aman-
dum prouocem. Vale. Tholosæ, prid. Cal. Decemb.

STEPH. DOLETVS, GVILIELMO obiit Budæus 29 aug.
BVDAEO S. 1540.

TAm longum mearum ad te literarum interuallum
eò certe fuit, quòd cum nihil haberem, cuius te
præcipue certiore à me fieri oportere arbitrarer, &
cum te esse scirem, qui inani superuacaneoq̄; sermone
minime omnium oblecteris, scribendi labore supersedi,
nec te parum necessaria legendi tædio affectum uolui.
Attamen ut, quarum desiderio æstuarè me antea signi-
ficaram, tuas mihi literas iucundissimas gratissimasq̄;
fuisse ostendam, scribendum id ad te hoc tempore du-
xi. Itaque unum sic habere te uelim, quæ mihi magnam
omnino letitiam adferant, multas sepe me ex multis
accipere epistolas, sed quæ plus tua suauis aut optata
acciderit, redditam mihi hæctenus quidem nullam. Hoc
mecum perfacile confirmarint, qui quanto scriptorum
tuorum studio tenear, non ignorant: quiq̄; id perspe-
xere, Budæi ingenium atque doctrinam à me summe
semper & amatam, & laudatam. Fuere igitur mihi gratæ
tuæ literæ, qua ad me scribere non grauatus es, qua uero

mihi te in amore respondere significasti, gaudio mehercule triumphavi, id demum assecutus, quod iampridem mihi in uotis erat. Amplector tam propensum tuum erga me animum, ac uellem ita fortuna ferret, uti quanti te facio, tanti te à me fieri existimares: meq; eadem beneuolentia comprehenderes, qua te obseruantia colo: quod tamen ipsum prorsus non despero, eximie meae ac prope singularis in te uoluntatis conscientia motus, & tuo in eloquentiae studiosos amore incredibili fretus. Sed hoc nihil ad te, cui id potius opus est, ut ex amicorum cohorte unus aliquis eximatur, quam nouo aditus pateat. Nostrum est hoc planè onus, qui nisi tua aut tui simulum amicitia coniunctioneq; illustremur, spem nullam nominis gloriae ue concipimus. Quare & si id tantum ex amore nostro percipies, ut nescio quem Doleatum in tuis habuisse dicaris, & ego id contra consequar, ut me Budæo illi: magno, Budæo inquam illi Galiliè lumini coniunctum fuisse posteritas prædicet: tamen tui sensus nisi sim plane expers atque ignarus, amicitiae tuae nomine leuem aliquam gloriae hereditatem cernere me libentissimus fines, neque hanc ad me laudem transferri dolebis, ut doctorum gregalibus admixtus aliquando uidear. Nunc ad extremam epistolæ tuae partem uenio. Ac quoniam ex literis nostris doctrinam meam suspicari & iudicare potuisse te scribis, institutum uitæ & conditionem non item, facio ut & uitæ & conditionis meae rationem tibi pluribus explicem. In quo si quid à me lasciuie nimis, exultans tamē meū scribēdi genus æqui boni facies, ut quæ scire te uelle, præ te fers, à me uerbosissime certiss

certissimeq; audias. Principio Genabi, nobili & multis laudibus illustri Galliae nostrae oppido natus sum: quam honesto, quam splendido inter meos loco, uocibus huiusmodi superbiant, quibus uirtus genere est posterior. Genabi duodecim annos liberaliter educatum excepit Parisiorum Lutetia, ubi primarum literarum rudimenta posui, tum artibus omnibus, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, operam diligenter dedi, politioribusq; disciplinis memetipsum quinquennio excolui, Ciceronis lectioni interim semper deditus. Mox maiori eloquentiae cupiditate ardens, in Italiam excurri, illic magno mihi cum Symone Villanouano usu consuetudineq; familiari constituta, triennium Patauij traduxi, quo tam charo amico & studiorum meorum adiutore mortis inuidia priuatus, in Galliam mature cogito. Sed me in Italia diutius retinent, Ioannis Langiaci, qui id temporis legati munus apud Venetos obibat, cum preces, tum autoritas, ut nostra opera in literis aut ad summum Pontificem, aut ad alium quemuis scribendis, uteretur. Huic dum mos à me geritur, annum alterum triennio additum sentio, nec redire mihi uolenti licet, legatione functum praestolari cogimur, cuius in comitatu tandem in Galliam rorum minus rudes & eloquentiae amantiores cupidioresq; redimus. Iam tibi prope partem uitae meae constare opinor, reliquam breuibus accipe. Galliae restitutus eundem, quem ab ineunte aetate coeperam cursum, recta constanter teneo, ingrauescit meum in dies studium, literis me inuoluo, & quia ex omni scriptorum Latinorum genere unum mihi Ciceronem in primis imitandum proposui, Ciceronianae

dictionis commentarios mihi ipse conscribo, adiuncta ad
 hanc rem puriore, Sallustij, Cæsaris, Terentij, & Titi
 Liuij locutione. Luculentum hoc uolumen cum alijs no-
 stris lucubrationibus exhibit suo tempore. Secundum per-
 strinximus nostræ uelut fabulæ actum. Ad ultimum pro-
 gredior. Autoribus mihi magnopere amicis plerisq; , qui
 suis fidelissimis amantissimisq; consilijs nunquam me non
 iuuant, & honoribus cumulari, atque ad gloriam sum-
 mam adspirare cupiunt, Ius ciuile mihi discendum statui,
 id quoq; ratus à studiorum meorum rationibus non ita
 admodum abhorrere. Profecto enim artem nostram ora-
 toriam legitimis disciplinis uel multum ornari, uel pluri-
 mum adiuuari constat. In eas ut liberius incumberem, eo-
 rumq; sententiam sequerer, qui nullam artem sine inter-
 prete & sine aliqua exercitatione percipi posse ferunt,
 Iusq; ciuile doctorem & lumen desiderare affirmant,
 Tholosam accessi, urbem maiori celebritate & fama,
 quam iuris ciuilis peritia probatiore: ad hæc plus Getis
 Scytisq; barbaram. Verum illud esto: nulla me urbis tam
 barbaræ asperitas ab instituto reuocat. Iuri ciuili iam non
 multo minus duos annos continuos impendimus, & ita
 impendimus, ut aliquot horas uel matutinas, uel uespertie-
 nas Ciceronis lectioni tribuamus. Reliquas diei partes aut
 priuata, aut publica studij mei primarij exercitatione con-
 sumo. Sic, legum doctrina utor, quantum amici uolunt, &
 rogant, quantumq; me uti non pœnitet. Nempe ut ad ho-
 norum petitionem mihi præsidio sint atque suffragentur,
 & facultatem dicendi meam ueri æquiq; cognitione au-
 geant. Neque uero Tholosæ nostrum iuris studium ad

extremum

extremum persequi mihi quidem certum est. Patavium aut Ticinum proficisci in animo habeo, Alciatum, & Italos legum interpretes sua sesquipedalia uerba solenni fastu crepantes, aut in Accursij Bartholiq; caput (ne parum multa scire uideantur) furiose inuolantes spectaturus. In cuiuspiam familiaritatem apud illos me insinuabo, qui mecum hæc docte familiariterq; rideat. Lutetia iter me facturum spero, tecumq; istic coram congressurum. Tu si quid ad me obuiam ante scribes, quod me de ualetudine tua certiorẽ faciãt, & de rebus omnibus, quæ Lutetiæ gerantur, erudiat, nostri te memoriam seruare putabo, ac ista molestia liberabere, ne ad te adeunti singula mihi narrare necesse habeas. Vale. Tholosæ x. Cal. Ma.

STEPHANVS DOLETVS, THOMAE
CASSANDRO S.

DE meo erga fratrem tuum studio & uoluntate, cum illo sepe te locutum puto: quo in me sit amore ex te scire cupio. Fuit enim, cum unã essemus, noster is sermo atque consilium, ut tu mihi illius beneuolentiam colligeres. Hoc si feceris, uerbis nihil opus est ad te excitandum, aut rogandum. Sed si obliuione nostri in eam rem antea minus forte incubueris, meas literas in id scriptas arbitrare, ut de me cogites. Iam pro tua singulari prudentia & ingenio facile conijcis, uel superiore nostro colloquio tibi à me explicatum recordaris potius, quod nunc abs te postulo, id ipsum est, ut à nobis omnia fratri tuo deferas, ac quoniam in humanioribus literis ætatem ita consumpsi, ut in ijs nauasse aliquid uidear, ea disciplina si capiatur, perpoliriq; uelit, illum meis uerbis moneas
ad se

ad se me accerſi iubeat , noſtra opera ad omnia ſuo iure uſurus. Habes quod familiariter, ſicut noſtra iam amicitia poſcit, & patitur, tibi onus impono , ſic modo, ut quam tu mihi charus es, te mihi rebusq; meis tam ſtudere ſentiam. Ad fratrem eò mihi ſcribendum duxi, ut tibi maior eſſet cum illo de me loquendi agendiq; occaſio. Epiſtolam noſtram illi reddendam curabis , ſimul odorabere, atque elicies, quo nos loco habeat, ut complectatur, ut diligat, tum dabis diligenter operam, ut me rerum omnium certioſorem quam celerrime facias. Vale. Tholoſæ quarto Cal. Febr.

STEPHANVS^o DOLETVS, IOANNI
MOMONTIO S.

Vide mi Ioannes quò tuo me rogatu , quò precibus tuis perpuliſti, ut quem in oculus ſero, quem, ita me dii ament, plus cæteris amo , notas tibi aſpergere cogar. Id quod ita demum interpretari te uelim, ut tibi me obſecutum, non te lædendi cauſam quaſiſſe putes. Facile id tu conieceriſ, ſi & meum in te amorem noſcas , & animum erga te meum non ignores, quem neque te ignorare uolo, & omni officio cognitum tibi atque perſpectum cupio. Porro amuce ſeres, quæ ab amico proficiſcuntur, amice ſcripta, non amici offendendi animo. Tu hanc ex integro deſcribe, & ad me uel alia epiſtola auctioſorem mitte. Vale. Tholoſæ.

STEPHANVS DOLETVS, EVSTACHIO
PRAEVOTIO S.

TE de tuis literis ſic amo, ut debeo , tuum officium beneuolentiamq; erga me facio omnino plurimi, quanti

quanti & amici munus, & amoris tam eximij significatio fieri ab amico debet. Istud etiam præterire, neque si uelim possim, neque si possim uelim, ad nostra in te studia eam accessionem factam, ut te antea dilexerim, nunc planè amare statuam. Nec me quicquam tam probare scito, laudare nihil etiam magis, quàm tuos huiusmodi conatus, & tuam discendi cupiditatem. Macste uirtute: fuit quidem mihi optatissimum semper, neque nunc id ipsum minus, omni te eruditionis laude, eloquentiæ, omni deniq; uirtutis gloria dignitateq; augeri: sed currentem non urgebo, monebo tantum, animo ne desis, & quem tu ultro pridem, nunc rogatus Doletum tuum ames. Vale. Tholose quarto Cal. Ian.

STEPHANVS DOLETVS, VIDO
BRELLAEO S.

EXpectabam tuas ad me literas, cum ecce mihi in mentem uenit & tuorum maximorū negotiorū, quibus implicitum te respirare uix liceat, tantum abest ut scribere, & meæ ridendæ temeritatis, qui tuum in eo genere officium desiderem, diligentiamq; uelim, & tuum erga nos amorem accusari. Quasi uero uel in hoc tibi sim coniunctus, ac eum protinus locum apud te teneam, omiſſis ut grauioribus tuis negotijs, curisq; omnibus posthabitis, scribendo me expleas, uel ea præscribatur lex conditioq; amicitiae, aut is sit amoris finis, ut amicum abs re, nulloq; penè argumento literis subinde obruas: præsertim cum ad quem scripseris, nullum ab eo fructum, neque laboris, neque amicitiae speres, nisi id forte uis, ut certe uis, omneis omnium amicitias uel tenuissimorum abiectissimorumq;

timorumq; quorumq; tibi quouis studio & officio quaeritas. In quo quando humanitatis tuae specimen non obscure praebes, & singularis cuiusdam uirtutis exempla aperte statuis, opera quidem à nobis diligenter danda est, ut ne, quod mihi penè accidit, dum nunc tacitus tuum scribendi officium requirebam, tua in nos beneuolentia ambitiose abutamur, ingrati alioqui non iniuria habendi, & tantæ tuæ comitatis immemores : cuius ego uitij, cum cura omni diligentiaq; providebo, famam ne consequarum uero efficiam, gratum ut tibi hominem deuinxisse, non modo tu sentias, sed ut omnes gentes (absit uerbo inuidia) etiam ut posteritas omnis intelligat : si modo is certe sum, quem esse me ut non temere confirmem, sic planè futurum non desperem, qui posteris nomen commendare meum, aut memoriæ perpetuæ consecrare, studiorum meorum laude aliqua possim. Ego hic tibi quantum potius risum stomachumq; moueam, quàm mei expectationem concitem, nisi qui iudicio omnino careat, aut existimationi nostræ nimium sit amicus, dubitabit sanè nemo. Adeo & artium omnium rudis, & ab omni eloquentiæ facultate inops, rem laboris plenam, atque ab ingenij nostri tenuitate modo nullo præstandam, insolenter polliceor : quid quisq; tamen cura, industria, assiduo denique labore possit assequi, exploratum omnium optime habes, qui si nihil aliud studeat, nisi id quod agit, nauet aliquid necesse est, & efficiat. Caue autem putes, id me gloria adductum, aut meæ alicuius artis opinione dixisse, sed in ea re tantum excellendi animo : quo quidem tentabo omnia, assequar, quæ tandem potero. Quòd si tu qui &

me meo

me meo, & alios, omnium iudicio, eloquentia longe ipse uincis, operam nostram non aspernabere, causa nulla est, cur te obsecrare obtestariq; uerear, ut quod Villanouano tuo, imo nostro communi amico, autore uelle cœpi, adiutore te, mei mihi studij ratio fructusq; aliquando constet, & ad quem amici fidelissimo atque amantissimo consilio sum aggressus, amici quoq; præsidio cursum conficiam. Nam quam mihi spem tua sententia ostenderis, eam unam constanter sequar, aliam præterea nullam. Sed hæc iam satis multa. Tu, tametsi nihil abs te illiusmodi iure expectandum ducebam, quas tamen mihi scribere uelle uisus es, literas ad nos dabis. Eas cum per se libenter legam, tum etiam libentius, tuo si cōmodo missas intelligam, & in ijs tuum te otium oblectasse, non tuis quicquam detraxisse negotijs. Vale. Tholosæ, Cal. sextil.

STEPHANVS DOLETVS, VIDO

BRELLAEO S.

Quid multa? Silentij tui causam mihi ita demum probabis, si semper silebis: nimirum si foro seruias, & Reipub. totum te dicabis. Reliquum sit, ut qui mihi, si quando silebo, non grauem te præbiturum spondes, eum nunc præbeas, iam enim fileo. Vale.

STEPHANVS DOLETVS, VIDO

BRELLAEO S.

Albertum pium Carporum principem, puto, aliquando nosti: cuius obitu cum grauissimum damnum fecit, uulnusq; accepit maximum res literaria, tum quem doctis ex animo excidere, neque ulla obliuione par sit, & ab omni humanitate uideatur alienum. Illum epitaphio lugemus

lugemus, quod tamen à te nisi probetur, ut nostrorum es scriptorum censor, nihil est, quare non statim conscindam. Hoc de tua unius sententia uel certe exhibit, uel ita comprimam, ut nunquam emanet: Sed aliter, atque proximis nostris ad te literis eram pollicitus, facio, qui te etià nunc scribendo laceffam. Quare à me ne literam quidem postea, & tuis negotijs incumbas, per me, quantum uoles, licebit. Vale. Tholosæ.

STEPHANVS DOLETVS, VIDO
BRELLAEO S.

DOletum tuum scito eloquentiæ remisisse nuntium, suauioribusq; literis salutem dixisse: quo luctu, quibus lachrymis, qua doloris acerbitate, tu pro eo, quantum illam à me cultam semper uolui, longe quidem facillime optimeq; omnium iudicare possis. Eodem nos demum mœrore ab illa distractos puta, qua amantes molestia doloreq; disiungi cernas. Atque id abs te peto, uel si patearis, oro, cogitatione animoq; conijce, quam ægre eam reliqui, cui me ab incunabulis ipsis dedideram, tum inde magis magisq; incubueram, adultus sic etiam nunc heretbam, nihil ut esset mihi iucundius, nec ab illius latere me putarem uel lato quidem ungue discessurum. Ipsa illa inchoatus, ipsa inquam illa iam informatus leuiter, nunc dicendi studium cogor abijcere, primoribus tantum labris, artis oratoriæ suauitate degustata, nihil dum expleto stomacho. Attamen ne mirere, aut rei forte huiusce causam requiras, potentium splendor, qui nulli fortunas uel uberimas non uidetur allaturus, qui doctos rerum inopia pressos spe & promissis tenet, is me nec opinantem se-

fellit

fellit. Nam dum uolunt hominum quædam pestes (quod inter nos dictum liceat) sua quosuis insolentia, dementia, audacia, insania, uelut seruos perpetuo imperio agitari, doctos non asperere tractandos quidem illos, sed omni retinendos lenitate, à se prorsus repellunt, & maximum omnibus documentum animi importuni præbent. In eos cum incidissem, quanta tuli seruitutis incommoda? quas non (si dijs placet) molestias, quæ conuitia non pertulisti hodie ut mihi primum manumissus uidear, antea pistrino alligatus. Itaque quoniam ea iam plerosque omnes peruasit opinio, ut legum studijs dignitatem quæri, opesq; comparari iudicent, & si ab eo semper ipse absit, quo nemo non ardet, honorum studio, & diuitiarum cupiditate carui, tamen id sequi certum est, quod & gloriam fructumq; non uulgarem adferat, & institutis studiorum nostrorum rationibus sit planè coniunctum. Nunc, mi Brellæ, per animum illum tuum, quo me es hætenus peramanter complexus, confer te ad eam curam, ut de me cogites, & amici absentis memoriam diligenter retine. Autoritate tua nobis opus est, & consilio, & etiam gratia. Quod eo scriptum tibi persuadeas, uelut, ut quos hic habes amicitia tibi familiaritateq; coniunctos plurimos, ijs me de meliore nota commendes. Non minus mehercule posse te, quàm uelle arbitror, ac tantum uelle te spero, quantum & tuus erga me amor, & singularis beneuolentia humanitasq; postulat. Amabo te, noli patiem premi aut amicorum, aut rei cuiusquam inopia, cui animus, ut cui minime, facultas, ut cui maxime, deest. Sed iam uerecundia impediatur, ne plura scribam. Tu literis tuis

h

spem

spem nobis aliquam ostendito, aut omnem tollito quæcunque
lerrime expectationem. Vale. Tholosa, ad Calend.
Sext.

STEPHANVS DOLETVS, VIDO
BRELLAEO S.

PVtet ne, cui nota sit nostra, non instituta hoc tem-
pore, neque uulgari suscepta causa amicitia, te adeo
lautum, ad amicum ut literas, tanto præsertim expecta-
tas desiderio, non sæpius mittas? At alijs occupatus curis,
officio seruire non potes, impediunt te grãuiora nego-
tia, & quas unice amplecti antea solebas, minimum, ut
nunc est tempus, literis tribuis, fori turbis auscultandum
est. Id quod sic accipio, ut idem sim tamen moleste latu-
rus, aliquod nisi scribendi argumentum ducas, dum
isthæc excuses, omnemq; aut occupationum magnitudi-
ni, aut tabellariorum inopiæ, silentij culpam causamq;
tribuas. Hoc tu si facias, quod te facturum confido, be-
neuolentior mihi, quàm semper fuisti, nihilo eris factus,
diligentior ad scribendum multò. Nam ut proprius mihi
atque perpetuus, rusticus forte etiam pudor, hætenus
uetuit, tibi ne literarum crebritate ostreperem, sic sin-
gulare nostrum erga te studium nouam curam mihi af-
fert canendi, ut ne diuturnum meum, aut tuum longius,
quàm par est, silentium, mutua nostram coniunctio-
nem extinguat. Quamobrem ne ue tui animi semper sim
nescius, ne ue tu perpetuo fileas, aliud si nihil, quod scri-
bas, habes, id certe scribito. Mihi quoquomodo cumulate
satisfeceris, & animo tibi effluxisse me, existimare ali-
quando desinam. Nostræ uero breuitati, est planè, quod
ipse

ipse ignoscas. Sempiterno siquidem silentio te magistro
 uti possim, nec literam, si uelim, mittere. Tu quoque,
 quod tibi tantopere gratum esse uideo, & tuis forte
 rebus omne tribui necesse est, otio perpetuo hære.
 Vale. Tholosa.

STEPH. DOLETVS, ARNOLDO
 FABRICIO S.

BReue est, quod tibi me respondere, & mea existi=
 mationis ratio postulat, & tuorum conuictorum
 acerbitas cogit. Quod tibi, ut sui nimium amantibus, ne
 usu ueniret uehementer timebam, & à quo ipso ut absti=
 neres, amice te diligenterq; admonebam, animosius reti=
 nes, tuam infantiam tueris, ea superbis, displicet, cui pla=
 cere non potest, latini sermonis rudi, latini sermonis puri=
 tas. Verum ut te tui semper similem ridere magis, quàm
 insectari libeat, moderate ferre tamen nequeam, qua tibi
 me mirum in modum rem gratam facturum sperabam, er=
 ratorum tuorum animaduersione inimicum te mihi uebe=
 mentius factum. Falleris, mi Fabrici, neque obreftationis
 suspitione cares, qui mea mihi plus satis probari scribas.
 Doctorũ, quibus me iunxit studiorũ similitudo, sententiã
 elicitis, quæ mihi labor diligentiãq; attulit, probari forte
 senties, & mihi mea iacere cognosces. Sed inepto
 homini libèter ignosco, qui, quicquid in men=
 tem uenit, quicquid in buccam cadit,
 nullo pudore efferat, & suo
 maleuolentia ieiuno ani=
 mo morem inso=
 lenter gerat. Vale. Tholosa.

STEPH. DOLETVS, PETRO CA=
STELLANO S.

Accedet id ad illa, quæ tibi à me semper imposta uo=
lui, onera, hodie ut nos, si per otium licet, uisas, aut
Plutarchum mihi, quod tuo non incommodo fiat, ad dies
aliquot mittas. Vale.

STEPH. DOLETVS, PETRO CA=
STELLANO S.

ET tuum in me officium memoria etiam nunc teneo,
et occasionem mihi oblatam letor, animum erga te
testificandi meum. Budæi dialogos ad te mittendos cura=
ui, quibus, quantum uoles, utere, ac omnem meam tibi
delatam operam studiumq; putabis. Id quoque ipsum ad=
moneri te æquo animo feres ne me à te alieniorem, aut
ulla temporis immutatione, aut rerum perturbatione, tibi
posthac inducas. Ego dum tempori assentior, constitutam
mihi cum doctis amicitiam nulla priuati odij suspitione la=
befactatam uolo. Vale. Tholosæ.

STEPH. DOLETVS, PETRO CA=
STELLANO S.

Qua tu solitudine sis, ut susceptæ mihi cum Pinda=
chio inimicitia leniantur, equidem ex literis tuis
perspexi, et illud uehementer risi, uitæ discriminis nescio
qua denunciatione, ab oratione in illum mea, à te me tam
anxie reuocari. Ne te cura inani confice: ab hac senten=
tia deducet me certe nemo, orationiq; tragœdiam addam,
publicis illam ludis acturis, Nihil me terret obtrectatoris
loquacitas. Frangam nullo negotio imbecillum, qui ualen=
tiores subegi. Aquitanos tuos ne conuitijs lacerem, uereri
desine.

desine. Non is sum, Castellane, qui mei, ut scribis, tam amantes ulla iniuria à me alienari uelim, atq; ut conuicti-
tori meo conuictiari tantum uidear, diligentiam adhibebo.
Plura postea scribam otij plus paulo nactus, ac, quæ de-
fensionis nostræ dies constituta sit, certiozem te ad tempus
faciam. Vale. Tholosæ, Idib. Decemb.

STEPH. DOLETVS, SYMONI
FINETIO S.

AMari me abs te tantum, quantum tuis tu literis nu-
per, cum suauissime, tum copiosissime significasti,
equidem perspectum pridem multisq; tuis in me officijs
exploratum habui, nec sanè commissum uolui, ut in ea re
tibi aut concedere, aut quicquam debere uiderer. Mutuo
te amore aut proxime, aut æque potius, atq; tu me, chare
sum semper complexus. Itaq; iam prope, ut arbitror, ui-
des non minori me molestia doloreq; ob discessum tuum
adficiendum, quàm te iniquiore animo nostræ consuetu-
dinis fructu cariturum scribis. Neque enim nescis, quàm
amanter & familiariter multas sæpe tecum horas tradu-
cebam, id quoq; te recordari, & memoriæ mandare ue-
lim, unum tecum diem libentius iucundiusq; à me poni
solitum, quàm reliquum omne uitæ meæ tempus cum ple-
risque eorum mihi ponendum crit, quibuscum posthac
uel uiuam necessario, uel quædam me copulabit familiari-
tas. Simul illud occurrat, quàm tu mihi ad omnia operam,
curam, officium studiosè nauares tuum, quàm te fidei &
consiliorum meorum moderatore, & adiutore uterer,
quàm tu mihi suauiter contractum dolorem tua consola-
tione aut leuares, aut abstergeres, quàm anice molestias
h 3 mihi

mibi deleres, quàm lete tranquilla mecum, quàm moderate etiam & constanter turbulenta atq; aduersa ferres. Planè nullum unquam fuisse tempus, neq; honorum, neq; difficultatū mearum esse scio, in quo studium in me tuum non extiterit singulare. Quæ omnia idcirco pluribus persequor, ut intelligas non solum me grauius affici, quòd te celeriter priuandus sim, quanquàm ea potissimum causa doleo, sed quòd non facile reperiam, cui me eadem & morum similitudo, & studiorum societas conciliet, quæ nos antea quidem iunxit. At uero in tanta amoris necessitudinisq; magnitudine longe à me proficisci cogitas. In quo & si ullam aliquam molestiæ nostræ alleuationem afferre possit, quem mihi proponis, proximus meus in Galliam reditus, ubi uelut tempore aliquo disiuncti, in gratiam redibimus, & nostra necessitudine ex integro fruemur, negare id tamen nequeas, grauißimum nos amoris nostri damnum, uel breui interuallo facturos, quòd omni iacturæ incommodoq; anteponendum duco. Verum quia diutius unà nos agere, neque fortuna nostra sinit, neq; tuæ rationes ferunt, fortunæ assentire cogimur, & tuis rebus maxime consultum uelim, h.æc una spe fretus amicitiam nostram nulla neque locorum intercapedine, neq; temporis longinquitate, neq; diuturna nostra absentia labefactatum iri. Tholose quid me tandiu teneat, quòd te coniectura ducat, habere te arbitror. Non nostræ hic moræ ilicium est, urbis huius barbaries, asperitas, calūnia, sempiternumq; in doctos odium. Memoria, puto, tenes, qua hic pressus sim inuidia, quàm crudeliter acceptus, quàm inique in carcerem coniectus: quæ mihi ab urbe acci-

cidisse non demiror, ut æqui boniq; ignara, ita mèhercule ad omnem iniuriam prompta. In ijs meis tam acerbis casibus culpam à me solam præstandam censui: qua quoniã carui, & carere me sua senatus sententia testatus est, forti me animo, magnoq; semper fuisse scito, nec minus alto futurum sperato. Tantum faciam, ut qui nulla iniuria laces-
 siti periculum mihi facessere contenderūt, iamboꝝ nostros sentiant, ac ea saltem fama illustrentur, ut iniqui, quàm æqui & esse, & haberi maluisse, à posteritate dicantur. Ausugiã tamen & me mature in Galliam recipiam, nullo illic metu periculoꝝue in istiusmodi hominum pestes, quæ libebit, scripturus, atq; in illis uitam acturus locis, ubi aliquo numero sim, non, ut hic, solus sapere uidear. Officiũ tuum istud, quod mihi tam propense defers, gratum sane-
 quam mihi est, & ueterem tuum erga me animum bene- uolentiamq; agnosco, sicq; uoluntatẽ tuam interpretor, ut te amore acrius incendi suspicer, non noua animi indu-
 ctione ad me amandum incitari putem, quem mei amantis-
 simum cupidissimumq; in omni re cognoui. De me autem sic habebis, quos plurimos generatim uulgariterq; diligo, non ea omneis amicitia à me comprehen-
 di, qua te unice prosequor. Quare du-
 bitare minime omnium debes, quin
 amoris nostri memoriã studio-
 sissime seruem, & tu mihi
 in medullis perpe-
 tuo hæreas.

Vale.

Tholosa, Idib. Maijs.

h 4

STEP

S T E P H A N I

D O L E T I E P I S T O L A
R V M L I B E R
S E C V N D V S.STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
A BOYSSONE S.

L R G O non crininis, sed uirtutis reus, non quòd turpis aut nocens essem, non quòd improbe aut scelerate, sed quòd laudatissime uitam egissem, non odio bonorum, sed inuidia oppressus inuidorù, non propter magnitudinem scelerum, non propter aliquam ætatis infamiam, sed propter præstablem uirtutis famam, propter ingenij laudem, urbis uestre & minis & furori cessi. Verum nisi me bona spes posteritatis fallit, qui mihi periculum crearunt, iniustos uerissimis maledictorum notis tradam hominum sempiternæ memoriæ, perficiamq; immortalibus scriptorum meorum monimentis, ut Tholosam tetram, crudelem, nefariam, barbaram, literis infensam, à musis auersam, bonorum laudi duram, atque inimicam, uirtuti iniquam, inuidam, sceleratam, profugatam, uitiorum gurgitem, nequitie officinam, flagitijsq; omnibus refertam atq; abundantem, mei testimonij fide secula omnia sibi in posterum inducant, & semper prædicent. Facile mihi ignosces, hic si stomacho plus satis forte indulgeo, nimirum iniuria lacesitus. Ego, ut
cum

cum maxime, & ualeo, & literis operam do: utraq; meam orationem augeo, & perpolio, ut quàm celerrime lucubrationes meas in apertum proferam. Locum quo te à me illustratum purgatumq; uolui, cum his accipies, & tui memoriam retinere me cognosces. Incredibili literarum tuarum cupiditate teneor. Quare rerum tuarum, & urbanarum, si me certiolem facies, ad innumerabilia & immortalia tua erga nos merita cumulus magnus accedet, omniaq; ex te habebò. Quòd si perpetuo fileas aut diutius cesses, te in hac etiam calorù magnitudine & uehementia, ocio congelasse existimabo. Vale. Ruri, sex. Idus Iunij.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
A' BOYSSONE S.

Voletudinis acerbitas, quæ me hætenus torsit, literis tuis ne antea responderim, sola mehercule prohibuit, ex qua etsi paulisper emerfi, morbumq; parte ex aliqua depuli, nihil dum me tamen refeci, neque uires, corpusq; omnino recuperavi, mihi quod ægrotatio absumpsit. Sed me curo diligenter, speq; sum optima, deum mihi aliquem medicinam facturum, si forte tardius nature ope reliquias morbi abijciam. Me siquidem febris tertio quoq; die, sex, minimum, horis sæuisime excruciat, non perpetuo, ut cœperat, urit. Silëtij tui excusationem accipio, neq; enim mihi facile persuadeam, quem mei causa omnia & uelle, & cupere certò scio, literarum officio mihi gratificari nolle. Quòd ad me literas uberrimas dedisti, fecisti mihi gratum, uix enim credas, quantæ mihi uoluptati sint in hoc meo secessu amicorum literæ, eorum præsertim, qui

h s cum

cum amoris significatione non uulgarem sermonis puritatem elegantiamq; habent: qua unus omnium maxime, quidem flores, spemq; mihi certam iniicis, inter eloquentes aliquo te futurum numero, nisi ad eam laudis expectationem iter tibi intercludant, Bartoli Accursijq; nugæ. Etiam illud uehementer metuo, ne urbem eloquentiæ inimicam incolens, eloquentiæ minus iam studeas, & literas humaniores lentius fastidiosiusq; complectare. Gratiarum actio aduersum me, nomen quod tuum scriptis meis illustraui, nihil planè opus erat, præstiti, quod amici fuit, idem posthac, cum & decere, & oportere existimabo, libentissime factururus, mirabiliter enim laudum tuarum immortalitati satisfacere cupio. Veritus es quoq; frustra, ut non digna sit facultate & copia nostra materies. Dignus est uel Ciceronis conatu locus. Nimirum id si oratori optandum atque expetendum est, ut bonorum innocentiumq; causam atq; defensionem suscipiat, non mea solù dicendi facultate dignam materiem, sed proprium eloquentissimo facundissimoq; oratori alicui argumentum nactus haud dubie uidear, tuæ dignitati existimationiq; dum suffrager, & tua te uirtute, non uitio ullo afflictum apertissime uerissimeq; probem. Epistolæ tuæ parte, qua nullum esse nostra etate scribis, qui me in dicendo superet, paucos item admodum, qui æquare possint, equidem sic afficio, ut singulare tuum nominis nostri studium agnoscam, amicumq; magis quàm uerum tuum illud iudicium putem: atque adeo ad eam gloriam, quam mihi animi gratia tribuis, abs te incendi, nondum adspirasse me arbitrer. Veruntamen quantum uiribus eniti, studio progredi, diligentia, labore,

industriaq; assequi potero, enitar, contendam, efficiam, ut qua iam inde à pueris unice oblectatus sum, in eloquentiæ studio oleum & operam prorsus ne perdidisse uideri certe possim. Quo meo fato, quo ue suo consilio deus, tot me tamq; indignis iniurijs Tholose uexari, tot incommodis difficultatibusq; affici uoluit, suo ille arbitrato uiderit, ego omnia mihi in laude pono, quæ mihi sine culpa crimineq; accidunt. Magnum esse nostri apud bonos desiderium, iucundamq; mei memoriam relictam, mirifice gaudeo, id enim improbis solum odio nos fuisse, argumeto est. Drusacum in dies asperius me senatus decretis insectari audio. Immanem & tetram belluam, cuius effrenatum furorem, ne inimici quidem fuga sedet. Vnum est ad extremum, quod tibi à me confirmatum uelim, non minori me dolore à te digredi, quam grauiore te molestia discessum meum ferre: sed quia diutius unà esse nō possumus, meque aliò rationes meæ uocant, absentiam nostram literarum crebritate sarciamus. Omphalium de nomine tantum noui. Tu quid hominis sit, aut qua eruditionis magnitudinē, exploratum si habes, fac, rogo te, ut quamprimum sciam, literasq; à te de rebus omnibus accipiam, quarum ardeo desiderio. Vale. Datum Ruri, decimo Cal. quintiles. Obsignata iam mea ad te epistola, multorum & nuntijs, & literis ad me perlatum est, Drusaci postulatu, mihi urbe Tholosa interdictum. Hominis tam profligati insectatione nihil commoueor, nec me minus in his meis miseris & luctuosis temporibus colligo, doloriq; fortiter ac fortunæ resisto, quam tranquillis & optatis, ad uoluntatemq; meam fluentibus rebus, constans uideri studeo.

Non

Non hinc meæ duplicãtur sollicitudines, quas firmitudine grauitateq; mentis, & iucunda conscientie meæ recordatione subleuo. Totum me ad literas transfero, in ijsq; tempus omne consumo, quæ animum meum à molestijs angoribusq; abducunt, nec exiguam doloris ægritudinisq; obliuionem adferunt, & me tandem commune faciunt, hominem me esse, omnibus fortunæ telis propositum, sed tamen turpitudine tantum & delicto affici debere, non casu, aut improborum iniuria. Itaque non ex fortuna, sed ex uirtute pendi uolo. Tu quid ea de re aut audieris, aut uideris, ad me si perscribes, molestiam meam uniuersam exhauries, & amici cupiditati obsequere. Iterum Vale.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
A' BOYSSONE S.

Illud solum ad te scribendi argumentum habeo, ut abs te plus satis cessante literas uel importuna efflagitatione extorqueã. Ego breui tempore Lugdunum cogito. Quare antequã me in uiam dem, nos de rebus tuis doce, & si quid ad Gryphium uis, recte mihi committere ne dubita, tuas enim literas diligenter perferam, & tua, si quibus me oneres, mandata studiose exhauriam. Valetudine ita sum leuatus, ut Deus ille mihi, à quo medicinam sperare me ad te antea scripseram, eam ipsam fecisse uideatur. Vale. Datum Ruri, quarto Cal. Sextiles.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
A' BOYSSONE S.

Cupiebam certe celerius atque sæpius, sed per tabellariorum inopiam non licuit, literas ad te antea quidem mittere. Nunc, tametsi graui diurnoq; morbo penè

penè contabescam, & pristina mea scribendi alacritate priuatus sim, tamen ne quid rerum mearum ignores, & me etiam non omnino ualitudine fractum, aut usque eò debilitatum putes, ut amicitiae nostrae memoriam abiecerim, literas ad te, cui recte darem, nactus, inanem à me dimittere non potui, nec tibi profectionis meae rationem explicare alienum uisum est. Me cum nondum planè confirmatum & ualentem, uia temere inconsultoq; commisisssem, neque à ualitudinis perturbatione, neque ab iniuria temporis absui. Sæuissima me febris, quam à me discessisse existimabam, de integro arripuit, & uia puluerulenta aestatisq; calore grauissimo atque uehementissimo iter feci, Lugdunumq; tandem ueni, non tam ulla salutis spe, quam certa uitæ desperatione. Itaque quo huc me receperam consilio, illud prorsus mutauit, nec quas typis mandare decreueram, meae in Tholosam orationes prius in lucem exhibunt, quam explorata mihi spes conualescendi ostendetur. Sebastianum Gryphium conueni, & tuo nomine salutauit, uirum certe cum humanitatis & officij plenissimum, tum doctorum omnium amicitia dignissimum. Is mihi tuae felicitatis & dignitatis recuperatae nuntio oculos & manus peramanter tollere uisus est, nobis quoq; de habitatione accommodare uoluit, sed hominis tantum suauitatem atque benignitatem amplexus sum, & laudauit, gratiamq; tam officiose sua mihi offerenti & patefacienti habui, molestiae esse nolui. Plura scriberem, nisi me manus tremor imbecillitasq; impediret, id tamen ut cunq; addam: Literas tuas auide expecto, earumq; desiderio oblâqueo. Quamobrem & si totius corporis doloribus uexer, &
summo

summo meo diei proximum esse me sentiam, tamen quã cupiditate sum, ea si me leues, non dici possit, mihi quã gratum iucundumq; facies. Istud ipsum huiusmodi est, ut ad me diligenter perscribas, qui meum à uobis discessum sermones secuti sint, quæ in me inimicorum minæ, quæ capta de mea pernicie consilia, quid de mea relegatione promulgatum, quid decretum, confectumq;, quis porci nostri grunnitus, quis furor, quæ petulantia. Ego si id abs te impetrem, ut ea me uoluptate expleas, & facias cupiditati nostræ satis, magnum mihi beneficiũ dabis, & meam de tua erga me beneuolentia opinionem confirmabis, tibiq; me plus plusq; in dies deuincies, ac quam ad conualescendum diligentiam adhibeo, ubi mihi rectius erit, omnem in eo ponam, ut ponderosam aliquam epistolam plenam non modò rerum mearum, sed omnium & actorum & rumorum, qui hic uarij dissipantur, à me accipias. Vale. Lugduni, Cal. Sext.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
CLAVSANO S.

Mirifice sollicitus eram, quòd iam diu nihil neque de te, neque abs te accepissem: sed quas mihi puer tuus hodie bene mane reddidit, magna me anxietate liberarunt, & letitia affecerunt incredibili, tum quòd apud te esse, ut uolebam, intellexi, tum quòd etiã tuum de nostra in Italiam profectioe consilium non immutatum cognoui. Hanc epistolam, pulueris & festinationis plenam, in ipso itinere perscripsi, cum tribus ante horis Anicio discessissem, ubi morbo grauissimo implicitus dies aliquot subsedi. Nunc bidui à Lugduno abssum, quo, nisi me iustum iter
facere

facere ualetudo impediatur, ad Cal. sextiles ueniam. Illinè
 & uberiores & subtiliores literas à me accipies, nec te
 pusilla aliqua epistola, sed uoluminibus laceffam: eo enim
 me seruo, ut te rerum mearum omnium quàm plenissimè
 certiore faciam. Sed longè sane malle scribendi labore
 leuari, & nos unà quàm primum esse, ut sermone nostro
 familiari & iucundo frueremur, ac de consilijs nostris
 nos inter nos communicaremus. Quare rebus tuis è re
 tua compositis atque constitutis, fac, huc propediem ad-
 uoles, nec longiorem tui expectationem nobis commo-
 ueas. Vale. Lugduni, prid. Cal. sext.

STEPHANVS DOLETVS, CLAUDIO
 COTTERAEO S.

Quo pluribus iam sæpe literis confirmatum à me tibi
 uolui, si quando in Italian proficisceris, facturum
 me, ut ad tempus scires, eo nunc ad te scribo libentius,
 meam primum ut fidem liberem, tum ut tuæ epistolæ cele-
 riter respondeam. Itaque scito Lugduni me modo esse,
 infirma & ægra ualetudine. Sed spem magnam habeo,
 diligentia, quam ad conualescendum adhibere institui,
 cito me firmum fore, mox idoneam iter faciendi nactus
 tempestatem, uia me committam. Quamobrem si idem te
 tenet Italiae uisendæ studium, quo teneri te mihi coràm
 aliquando confirmasti, ac si me uti comite non te ma-
 gnopere poeniteat, fac huc mature uenias. Tota mehercu-
 le cogitatione uidere te cupio, & nos una esse uehemen-
 ter opto. Extrema epistolæ tuæ parte quod me multis uer-
 bis rogas, ut meum de legum doctrina, ad quam incum-
 bo, iudicium sententiamq; feram, eamq; ad te scribam,
 rem

rem inuidiæ plenam petis. Atque quanquam omnia tuæ causa & cupiam, & debeam, nihilq; à me tibi negatum uelim, tamen pro singulari tua in me beneuolentia temere commissum nolis, ut leui meo minimeq; necessario iudicio loquacem iuris interpretum turbam, & abiectam legum leiorum fecem, in me abs re concitem. Dicam nihilominus, quod uerum nemo neget, nec legitimæ disciplinæ propugnatores modo ullo possit offendere. Non habent satis magnum campum illa tot laudibus cumulata legum studia, in quo cursum teneant, aut liberius euagentur, celfo nati ingenio, & mente diuina præditi. Quæstus studiosis forte satisfaciunt: at altis studentium, industriæ & commentationibus optatam, aut dignam præclaris conatibus materiem non suppeditant. Sed ijs tamen operam do, tuq; ut des, te & hortor, & rogo: ut quoniam ab humanioribus nostris literis & eloquentiæ facultate non omnino abhorrent, ea quoq; degustemus, & degustatis nostro arbitratu utamur. Facit hoc ipsum meum consilium, ut in Italiam me conferam, quod si probabis, ad nos quam primum accurre, ut quo proficisci nobis constitutum est, sine ulla hyemis frigorisq; molestia iter ad ineuntem aut autumnum faciamus, Matri tuæ meis uerbis salutem. Vale. Lugduni, quarto Non. sext.

STEPHANVS DOLETVS, IACOBO
BORDINGVO S.

HAs scripsi in eam partem, ne me immemorem polliciti putares, aut fidem minus etiam probe ingenuèq; præstare. Tu quid respondeas, quid ducas argumenti, meditabere: atque diligenter uidebis, quod meo rogatu,
& tua

ciam, & te hac molestia leuabo, ne te literæ, ex quibus fructus nihil percipias, postea obturbent. Agerem cum alio acerbius, & quos retusos uides, sentiret alius excusos orationis nostræ aculeos. Sed cum te etiam inimico modice, uel intra modum potius, agere decreui. Tardius scripsisse me non mirabere, & quid excusare possim, facile per te conijcies. Vale. Tholosa.

STEPHANVS DOLETVS, IACOBO
BORDINGVO S.

Commuturam te epistolam meam equidem suspicabar: tam ualde turbaturam, quàm scribis, non putabam, hominem à stomachandi consuetudine alienissimum, & animi constantia prorsus cedentem nemini. Is siquidem uideri cupis, quàm tu tamen sis, tu ipse uideris, qui id dum pugnas, & unum utique studes, ne re ulla moueare, ac animi grauitatem altitudinemq; retineas, credibile non est, quàm exulceratum, quàm stomachari, quàm te grauiter affectum ostendas. Nam quòd totus in te purgando es, uel in me potius accusando (quanquam id parum aperte facis) ita demum interpretari lubet, ut cum te affinem culpæ, & stomacho, quàm satis est, acerbiori intelligas, id apud me probe dissimules, & rem uerbis pulchre etiam tegas. Non prætermittam ne illud quidem, me à te grauiter pungi, à quo epistolam tuam simpliciter quodam, germanoq; candore conscriptam (tua tibi refero) tam sinistre detorqueri iudices, inimico uidelicet animo lectam, neque acceptam amico. Nihil quicquam ab ullo mihi turpius unquam foedius ue obiectum est, nec à me minus moleste latum. Quid enim amico non condonēt
tametsi

tametsi humanitatem abs te modestiamq; desiderare pos-
sim: neq; id non facile cernis, hoc si planè cernis, scèdis-
sima me labe à te turpitudineq; aspersum, quem scripta
detorquere tua tam aspere quereris. Sed de his non plu-
ra, ne in quo te reprehensum uelim, in eo te uidear imi-
ri, & stomacho uix iam imperare, à quo cum hactenus
uehementer abhorruì, tum illud semper uolui maxime, ne
me cuiusquam morsus impune laderet. Nunc facio, ut
quod à me postrema tua epistola quæris, meum de te iu-
dicium scribam. Tu mihi secundum me ita es, ut sis penè
par, nec quenquam plus te uno anem: ingenium tuum,
mores, literas, singularem denique doctrinam, quàm admi-
rer, quàm prædicem, (sine ulla ironia loquor) quàm ple-
na manu, quàm ingenue, quàm ornate tuas laudes in cœ-
lum effèram, ab alijs malo te, quàm à me cognoscere.
Restat, ut te quodammodo molli brachio de animi leuita-
te obiurgare me non grauitè feras, nihil enim ultra mo-
dum, & argumento magis, quàm stomacho libuit inserui-
re. Verum ut ne te de eo non præmonitum dicas, literis
me obruas, licet, à me posthac ne tu quidem literam, otij
nisi plus nactò, aut nostris intermissis aliquando studijs.
Vale. Tholosa.

STEPH. DOLETVS, IACOBO CA-
LANCONIO S.

MOuet me cum amoris erga te mei magnitudo, tum
studium prope etiam singulare, ut nostram longo
antea temporum interuallo penè dissolutam amicitiam,
nunc mutuo, eodemq; familiari sermone reconciliatam,
& mihi in primis gaudeã, & tantopere me gaudere, tibi
i 2 signific

significatum uelim. Tu modò fac, ut ad te quo scribimus animo, eodem hæc accipias, nec mihi præter rem questum epistolæ argumentum, sed oblatum putes, nimia tecum, si minus forte coram, per literas saltem colloquendi cupiditate. Qua in re nihilo mihi erit molestius, meum abs te pudorem requiri, quàm iucundius meæ uoluntati morem parte ex aliqua gestum. Sic habeto tamen, iusta hæc à me causa necessarioq; scribi, ut, de quo te & amamus multum, & prædicamus ubique plurimum, muneris tui nomine tibi nunc gratiam si cumulate referam, tanti certe officij memoriam seruare me perspicias. Hanc scribendi causam dum sponte probabis, id adiungi non grauius feres, quanta exultem letitia, ea te tandem doctrina politum, ea uirtute instructum, quam egregia tua indole fretus sperare uisus sum semper, nuncq; uehementer opto, ijs aliquando fortunis honoribusq; augeri, quibus tui te generis splendor, doctrinæq; præstantia iure ornari postulat. Quod ipsum, omniaq; nullo negotio cum maxima dignitate consequere, si quam expectationem tui concitasti, illam sustinere ac tueri perpetuo memineris. Crede mihi, mi Calanconi, hoc, quem tenes, cursu, tibi accessiones fient, & fortunæ & nominis, quas non quibus unus sua se diligentia labore ue consecuturum speret, tibi profecto certæ sunt. Quare hoc te admoneri non alienum putabis, ut, quæ à summa uirtute summoq; ingenio præstari posse uidentur, ipsa illa à te abunde præstanda sit tuas. Ego in tuis rebus, meis optatis fortunam respondisse maxime letabor, tuq; meum in te animum obseruantia & amoris plenum atq; eximium non aspernabere. Vale.

Tholosaë, sexto Cal. Decemb.

STEPH. DOLETVS, EVSTACHIO
PRAEVOTIO S.

NOsti'ne eos, qui & eloquentiæ studiosis inimici, & huius ætatis scriptorum leuissimorum quorundam ineptijs hærentes, linguæ Latinæ lumina de cælo detrabere, æqualium contra nostrorum nescio quas tricas, laudibus efferre conantur? In istos heri cum incidissem, neque tu coniecturam facile ducas, neque uerbis assequar, quantas mihi tragœdias suscepta literarum humaniorum causa, antiquorumq; laudati dicendi uis excitarit. Deum immortalem, quo impetu, qua amentia, barbaros homines ad Ciceronis nomen frendere, quàm grauius ad Germanæ ueræq; eloquentiæ informatam à me effigiem, commotos spectasses: id autem insano clamore sæpius audisses repetitum (quæ uox est uictis frequēs) tu ne quod nostris adimis, tuo tu uulgari studio, tua tu infantia præstes? Quasi uero quos tantopere laudatos isti uolunt, aut eo sint inter doctos numero, nemini ut cessuri uideantur, aut dum pro se quisq; eloquentiæ tuetur dignitatem, omnibus certamen indicat. Risisi iam, puto, multum, ridebis paulo etiam amplius, id si prius tibi induxeris, noscendo ut istorum ingenio, molestiam omnem absorbere non renuas. Equidem cum illos gymnasijs præfuisse significo, id simul designo, qua tu eruditione censere debeas, illinc profectos, unde uel nemo, uel pauci eloquentes prodeunt. Accedit huc, hominum istiusmodi studium omnemq; penè operam in arteis abiectas, easdemq; non necessarias collatam. Sibi nihilominus nomen docto-

rum sumere, laudem sibi in literis præcipuam arrogare audent. Ad hæc, quanta gloriæ cupiditate ardeant, nisi cui cum illis consuetudo intercessit nunquam, aut qui sensu prorsus ipse careat, non dubie iudicare possit. Hæbes ineptos barbarorum conatus, quibus ridendis expleas te, licet, risu tamen ne disrumparis in tanta occasione ridendi diligenter uidebis: ego istorum ineptias nō ridebo, odio plus Vatiniano, conuicijsq; perpetuis insectabor. Vale. Tholosæ, prid. Idus Octob.

STEPH. DOLETVS, IO. LANGIACO
EPISCOPO S.

CONSTITUERAM iampridem, tuarum quod laudum magnitudini responderet, meumq; in te studium testaretur, quicquam aliquando scribere. Quod meum consilium cum plurimis ijsq; maximis & grauisimis negotijs abijcitur, institutum persequi dum nequeo, à ceptis dum inuitus abstrahor, quam grauius istud sit à me latum, facile potes conijcere. Nam quin tibi memoriam, officium, obseruantiamq;, quam debeo libenter præstare semper uouerim, non ambiguum habes. Atqui dum me aliud ex alio impediit, & animo obsequendi, & nostrum tibi nauandi studium defuit prorsus facultas. Sed quando nunc animum relaxasse uideor, atque ab illis, quæ me distringebant, curis negotijsq; paulum modo respiro, meam illam laudandi tui sententiam mutasse censear, id nisi, quod per otium licet, at concessum mihi summè semper cupij, diligenter prosequar. Itaque ad te scribendi hic mihi in eo prora (ut aiunt) & puppis est, ut qua te oratione lau-

dandum

dandum suscepi, ipsa te illa ne lateat. Obstitit diu tamen pudor, uetuitq; metus, hæc ne ad te mitterem. Pudor scilicet, ut inertiae infantiaeq; mihi meae conscius, id mihi ne sumendum arbitraret. Metus sanè, ut uiro omni dignitate, omni splendore, omni laude præstantissimo, meis ineptijs ne ducerem obstrependum. Sed tamen tuæ humanitatis magnitudo, & meum perpetuum de te iudicium fecit, ut mea magni interesse putarem, nostram tibi operam, laborem, omne denique officium in hac re non deferri. Causa ea una fuit, quæ me ad id suscipiendum perpulit: tua uero ne te fallat expectatio, à me dignum te quicquam, aut, quibus flores, uirtutibus par scribendi genus caue omnino speres, mihi tam minime notum, quam tibi maxime debitum. Tantum mea oratione consequere, ut, quam in te omnes suspiciunt, raram quandam & diuinam uirtutum omnium præstantiam, unà cum alijs efferram. Atque quicquid est, quod uel insolens interpretari, uel impudens existimare libeat, sic demum statuas, idq; tibi inducas, uelim, ingenij tui suauitati, quæ huc me pertraxit, & tuorum in me beneficiorum amplitudini, omnem adscribendam culpam, studium nostrum non aspernandum, quo si id mihi suscipiendum censui, eò certe censui, ut tibi potius animum erga te ostenderem meum, quam scribendi uenditarem facultatem. Id si putabis & credes, pudorem in me minime requires, & animum nostrum deosculabere: quod te facturum perinde spero & opto, ac istud ipsum à te uehementer peto.

Vale. Tholose, Cal. Ian.

STEPH. DOLETVS, IO. LANGIAE
CO EPISCOPO S.

AD septimum Idus nouembres literas tuas accepi, Aquas ad me Masilia XIII. Calend. Nouembres dedisti. Sexto idus octobres datas à te alias, nec mihi reddidit tabellarius, & ad quem in eandem rationem cum meis scripsisse te significas, quicquam se accepisse Clauanus tuus negat. Afficimur magno uterq; dolore, uixq; dici possit, quàm molestum istud nobis accidat, quæ nuper ad nos scripseras, non esse perlata, & mandatorum tuorum ignoratione, tibi nos, ut uolumus, & optamus, in tam amplo tuo negotio, operam præstare non potuisse. Sed si quid est ex tua sententia minus forte sedulo curatum, id omne in pueros tuos conferes, nec me negligentiae accusabis, qui ut nostram tibi operam cupide semper detuli, ita quæcunque à me summa officia expectare uoles, tibi confirmatum uelim, non falsurum me opinionem tuam. Studia uerò nostra, quæ haftenus opum tuarum copijs sustentanda duxisti, ne committe, ea ut ipsa à te neglecta desertaq; iaceant: Ne sim saluus, si unquam quicquam tam enixe conabor, quàm ut beneficiorum tuorum in me non sustinere solum gratiam uidear, uerumetiam illa ut scriptis nostris aliquando illustrem, necnon tibi me ornamento esse ita sentias, ut tu præsidio mihi, studiorumq; nostrorum rationibus fueris: si modo in ijs aliquid literis, labore assiduo, diligentiaq; proficitur, ad quas à pueritia inflammatus studendi tempus prætermisi nullum, ut aliquo haberer eximie doctorum numero, & nunc datur à nobis opera, ut ne tuæ de me opin

me opinioni desim, uoratumq; spe decus tandem ipse consequar. Quòd si tu ne in hac quidem ratione animum nostrum negligis, me non fortunarum tuarum amplitudine iuuari tantum, sed augeri etiam atque ornari cupies, tibiq; me accepta referre omnia & libenter palam testabor, & ubique studiose prædicabo. Vale. Tholosa 7j. Idus Nouembres.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
LANGIACO S.

NVmerati mihi sunt à fratre tuo numi, quos ad me miseras. Hi cum mihi usui maximo fuerunt, tum uero singularem tuam erga me munificentiam multo quidem testatiorem illustrioremq; reddiderunt. Quod abs te ambitiosius postulare me non patitur tua in me uoluntas: te tamen orabo, quæ hæcenus benignissime liberalissimeq; fouisti, studia ut nostra perpetuo sustentas, atque tueare. Plura in hanc rem non scribam, ne currenti instare, ac de humanissimo diffidere uidear: addam hoc solum, in animo mihi esse, Patavium ad ineuntem autumnum proficisci, illic ut studiorum meorum legitimorum rudimenta ponam, & cursum in literis susceptum conficiam. Mihi in hac re, ut in omnibus, præsidio opus est tuò, sed tamen antea uehementius te non rogabo, quam tuam sententiam elicuero. Itaque tu quando consiliorum meorum moderator es, & studiorum fautor, ex te totus pendeo, & quid fieri uelis, propediem audire cupio, ut mearum cogitationum summam aliquando faciam. Tholosa suum nuper præfulem excepit, grauiore affectum morbo, quam uitæ spe longioris: cui dum fortuna plus satis adblandita

i s est

est, simul cum honorum splendore opumq; profusarum
 copijs, morbum exitiosum iniecit. Sic nobiscum ludit dea
 seua, neminemq; diu felicem, aut ex omni parte beatum
 patitur. Sed pauca de re: praesertim cum uideam ad quem
 scribam, uirum grauissimum, & ridenda rerum humana-
 rum imbecillitate constantissimum. Utinam uita functi
 exuijs ornarere, tibi cum ob uirtutis tuae magnitudinem,
 tum ob datam à te negotijs regijs operam iure quidem
 debitis. At deus haec uiderit. Nos interea tibi summa
 omnia optabimus, & tuae incolumitati bene feliciterq; pra-
 cabimur. Vale. Tholose, Cal. Mart.

STEPHANVS DOLETVS, IACOBO
 ROSTANO S.

Tibi quid debeam, facile uideo, qui doctissimi huma-
 nißimiq; uiri amicitiam mihi conciliaris: quo istud
 exoluam, prorsus non habere me, grauius quidem fero.
 Sed me in tuis etiam iacere nominibus facile patieris, at pu-
 tabis inter idonea, pugnabo enim, id omne quicquid est, à
 me ut expunctum bona fide aliquando intelligas, & ne
 me ulla reliquorum ratio in posterum angat, omni solu-
 tum nexu, & hoc uelut aere alieno liberatum. Ego tamen
 dum omni studio atque opera conabor, ne tui huiusce offi-
 cij immemor, & nihil quoq; minus, quam tibi debere ui-
 dear, perficiam, me ut in aere tuo esse semper, & proprie-
 tuum modo nullo dubites. Vale. Tholose.

STEPHANVS DOLETVS, CLAUDIO
 BARRO S.

Quod tibi isthinc discedens promisi fore, ut crebro
 te literis appellarem, nihil hic iam magnopere
 cesso

cesso, tibiq; spondeo minus me postea cessaturum, ac tuæ cumulatæ responsurum expectationi. Id quoq; à te mihi diligenter præstitum uelim, ut quem tu sponte quidem antea nobis tua opera retinuisti, Langiaci nostri erga nos uoluntatem lentius ne moueas, atque hoc studiose perficias, nostri ut memoria apud illum tua sæpe commendatione renouetur. Quod ipsum ut studiorum meorum rationibus maxime commodum necessariumq; cognoscis, sic operam ipse dabo, istud si à te mihi curatum sentiam, gratum ut tibi hominem memoremq; in perpetuum deuinxisse intelligas, & id apud me posuisse collocasseq; officij, te non pœniteat. Vale. Tholosæ.

STEPHANVS DOLETVS, IACOBO

BORDINGO S.

Quod te scire magnopere uellem, post meas ad te literas, nihil hic planè gestū est. Sed proficiscēti ad te Symoni Finetio communi amico nostro non potui nihil dare, ut in re etiam parum necessaria diligentiam affectare me cognosceres, & te sic demum obligarem, binis ut à me acceptis literis, unus tuis mihi ad omnia respondendum tua magni referre existimares. Budæus quæ admodum uitæ nostræ institutum rationemq; probet, quàm ei proxime explicatam uolui, certiozem me quàm primum facies, idq; addes, Lutetiæ quanta sit aut doctorum, aut infantium autoritas. Quod si isthic ut Tholosæ literati odio sunt, & opprimuntur, ab eo deduci non possim, quin fortunam uel fortunæ stultitiæq; mancipia, in nos perfidiose & scelerate coniurasse arbitrer: id quod eo minus miror, ijs quòd temporibus calumnia atque iniquitate

iniquitate pro sapientia & iustitia quibusdam licet uti.
Vale.

STEPHANVS DOLETVS, SYMONI
FINETIO S.

ETiam nunc uideo iniuriæ memoriam quàm diligenter serues, amicitia quàm negligenter custodias: qui meis literis tot sæpe obrutus, unas uix tandem mihi eademq; breuissimas aliquando miseris, ac re tam leui iam pridem offensus, uelut capitis causam in me dici uelis. Equidem cuius me accusas, sceleris crimen nullum agnosco. Tu modò operam da, ut quo tibi nomine insimulandus uideor, mihi accurate perscribas. Nec enim dubitas, quanti te semper cum ipse sponte, tum uel maxime tui & ingenij & morum facilitate adductus fecerim, id quoq; recordari te puto, uias ut omneis sim hactenus persecutus, ne, quam tua singularis humanitas & eximium erga doctos studium beneuolentiãq; postulat, fama perpetuo careres. In quo tuas si forte literas doctis communeis uolui, à culpa tantum ipse absum, quanta & elegantia scriptæ uisæ sunt, & admiratione lectæ. Apud te uero meas si manere ueritus sum, timori nostro ignosces, & mihi tam honeste prospectum non dolebis, damno in hac re ut affectus nullo, ita quoq; ad elegantiorum lectionem promptior. Plura non scribam in eam rationem, ne, quem ueteri offensa à me adhuc alieniorem sentio, rursus tibi stomachum faciam. Sed quia nulla grauis causa subest, magnopere confido, his te mihi literis si non restitutum planè, at certe placatum. De quo certiosem me ut facias, sic te uehementer rogo, ut nihil uehementius: aut enim te amare pergam,

aut

aut me igni grauiſſimo liberabis, mea in te beneuolentia,
qua quid ardentius? Vale. Tholoſæ, ad x. Cal. April.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI

LEPIDO S.

Silentij noſtri tam diuturni cauſa fuit, quòd, ad te li-
teras cui recte darem, antea non habui. Adhuc equi-
dem cum incertus ſim ubi ſis, propter hanc quoq; dubita-
tionem breuior hæc mea epiſtola eſt. Tu quid rerum, atq;
ubi loci agas, ut ſciam, curabis, meq; certioſorem facies,
ecquid de Antonij noſtri reditu, proximo ne illo, an nobis
prorſus deſperando; hoc ut credam, non adduci certe
poſſim, illud ut optem, facit noſter erga illum ſummus
atque incredibilis amor. Nam quo maiora eius in me offi-
cia ſtudiaq; illuſtriora ſemper extiterunt, eo nunc illum
quidem uehementius expecto, & ad nos breui redire cu-
pio ſtudioſius; idq; cum multis de cauſis, tum uel maxi-
me, ut familiari noſtro eodemq; iucundiſſimo colloquio
perfruamur. Illi, ſi uenerit, literas noſtras reddes, & ſa-
lutem imperties meis uerbis plurimam. Aulæ rumores,
quorum uentos omneis à te ſtudioſe colligi certò ſcio,
cognitos autem tibi non dubito, ad me ſi quàm cupioſiſſi-
me ſcribes, gratum mihi facies, & magnopere iucundum.
Ruri enim literis abditi inuolutiq; agimus, quo noui non
modo aſſertur nihil, ſed nobis uerendum eſt etiam uehe-
menter, ne ruſtici ex urbanis facti riſum tibi aliquando
moueamus, & tu nos aulica ueſtra dicacitate perſtrin-
gas. Ad ſummam, genus hoc eſt uoluptatis meæ, ut in re-
bus undiq; audiendis, & nuntijs uarijs accipiendis, paulo
ſim curioſior. Qua in re mihi ſi operam naues tuam, offi-
cio

cio satisfacies, ac uoluptati indulgebis meæ, teq; diligentem, quem negligentem nunquam putavi, perpetuo existimabo. Vale. Datum Ruri, Cal. Sext.

STEPHANVS DOLETVS, IOANNI
PINO EPISCOPO S.

NVnc ego literis tuis oppressus, id præsto, quod me prius præstare par erat, & cum unà essemus, tibi spondideram atque receperam, nullam me ad te scribendi occasionem prætermisurum. Id quo minus à me cumulate præstitum sit, non mea factum est negligentia: in causa fuit certe morbus, quo hæctenus grauissime laboraui. Iam cum salutem in perditis & desperatis non omnino habeam, & me morbo expeditum breui fore sperem, ad pristinam meam scribendi alacritatem redeo, ac meum ad te literarum interuallum, scribendi diligentia sarcire cogito. Initio hoc scribo potissimum: Nisi te ita esse, pro certo haberem, ut tua in omneis beneficia studio sius cumules, quàm gratias ab obligatis referri cupidius audias, referrem & libenter, & abunde, eaq; apud te oratione uterer, qua ij uti solent, qui & gratissimi, & beneficiorum memores maxime uideri haberiq; student. Sed qua expectatione teneri te certo scio, eam potius explebo, quis meus ad hunc diem status fuerit, perscribam, & quò res nostræ loci sint, ut intelligas, faciam, quando eo te desiderio flagrare suspicor. Igitur de urbe Tholosa cedens, propter ridiculorum hominum in me odia, & profligatorum inimicitias rus me amicorum adhortatione abdididi, inuidorum conspectum fugi, solitudinem amaui, locumq; delegi & amoenissimum, & studiosorum habitationi ac-

commo

commodatissimum: quam mihi felicitatem inuidit fortuna,
& inimicorum impotentia eripuit. Etenim illinc mature
aufugi, ne mea calamitas immanissimā istorū mentem ocu-
losq; satiaret, ac nefariam saturaret crudelitatem. Præsens
quoq; loci amoenitate frui non potui, infirma ualitudine
perturbatus. Sic hostium insectatione coactus, & morbo
affectus accerbissimo, Lugdunū, quo antea cogitabam, me
cōtuli, qua mente quo'ue cōsilio, indicassent meæ in Tho-
losam orationes & epigrāmata, ea nisi in lucem exire ue-
tuisset ualitudinis meæ perturbatio. Itaq; quā sibi diligen-
tiam studia nostra ante hoc tēpus uendicabāt, ad cōuale-
scendū omnē adhibeo. Ruri etiā nūc ego de medicorū sen-
tentia, ubi morbi nostri reliquias facilius citiusq; propter
cœli lenitatē depulsum iri sperāt, nec spes eos frustra qui-
dem habet, à febre iam dies octo relictus sum, corpusq;
quod egrotās amiserā, recuperavi, & nunc conduplicari
sentio. Nostræ solum requiro cōsuetudinis iucūditatē, ex
qua nō tantā aut uoluptatē, aut fructū capiebā, dum fruc-
bar, quanta nunc molestia afficio, ea dum careo. Illum
intueri, illum coram obseruare & colere, non dari mihi
mirum in modum doleo, cuius perpetua fuit constansq;
& inuicta defensio salutis meæ, apud quem nemo me fue-
rit unquam honoratior qui de me diuinitus meritus sit, in
cuius beneficijs prædicandis atque recolendis omnem meā
esse ætatem cupio. Ac uix credas, mi Pine, beneuolentiæ
erga me tuæ memoriam quā religiose seruem. Mihi sæpe
occurrit grate quidem & iucunde, quā me suauiter
complectebaris, quā amanter deosculabaris, quā huma-
niter consolabaris molestijs conflictatum. In mentem sæpe
uentunt

ueniunt fortia illa tua, & mirifice tuis cogitationibus euigilata consilia, quibus existimationi meæ, quibus dignitati, quibus saluti prospiciebas. Illa, me omnia tibi, uel uitam debere, commonefaciunt. Ad studia uero literarum, tua tam suauis, tam liberalis, tam paterna inuitatio atque adhortatio, quo apud me locus crit? Omnem superat reliquorum tuorum in me officiorum magnitudinem, neque committam, ut ea apud me frustra usus uidearis: ea à te sic me incensum inflammatumq; cognosces, ut nullo debiliter frangar ue labore, quin uel extremum in literis spiritum ipse ducam, & præclaris istis conatibus immoriar. Etiam quam ex meis studijs laudem & gloriam adipiscar, tibi uni dicabo, illius ipsius auctori, & duci. Quid? literarum nostrarum intermissionem, & longum meum silentium dum hac uerbosa epistola compensare adnitor, hoc forte efficio, ut me in perpetuum silere malis, quàm isto inani sermone, & meis plebeis uerbis obtundi. Quare finem scribendi fecero, hoc si modò addidero, rumores qui Lugduni serpant & caleant. Ad me minima etiam quæq; curiose perscribunt, quos illic habeo mei amantissimos plurimos, & consuetudine familiari implicatos. Itaque ea scribam, quæ, non dubito, quin ante ab alijs multis audieris, sed nostrum in hac re officium tibi nihilominus gratum erit. Clementem summum Pontificem ueneno è medio sublato hic dissipatum est, eo huc nomine Gallorum Cardinaliũ natio concurret, ut Romam maturè aduentet, deum deo sed mortali tamen, suffectura, & enucleata illa sua suffragia in Pontifice designando latura. Gallum sperant multi, merum inde bellum loquuntur omnes, & tunc

multum

multuum occasionem subodorantur, atque animo prouident. Regis aduentus expectatio crebra est hic multorum sermonibus commota, sed hoc optatum magis, quàm certum, refrixitq; ille iam rumor, & pene extinctus est. Habes Lugduni audita & peruulgata. Tu suam ne semper immanitatem & crudelitatem Tholosa retineat, fac, quaeso, ut sciam. Nam & si præcipuè animo excubo, ut atroces illius in me iniurias ulciscar, tamen me satis superq; ultus, mihi ipse uidebor, illam si mores suos retinere, & crudelitatis fama inustam semper audiam. Lugdunum ubi rediero, illinc me nisi planè confirmatum & ualentem non commouebo. Quapropter id abs te singulari studio contendo, uel potius precibus omnibus oro, & obtestor, literas ad me mittas, nec tibi nostri memoriam, ullum aut tempus, aut absentiae longinquitas abstergeat. Vale. Datum ruri, ad Sext. Id. Aug.

STEPHANVS DOLETVS, CLAUDIO
SONNETIO S.

EAdem te seuitia & crudelitate Tholosæ uexatum, qua docti omnes, literarumq; studiosi & iniquissimè & immanissimè conflictati atque oppressi sunt, modo nullo miror, qui in eodem casu fuerim, ac hominum barbarorum perditorumq; calumnias aut ulla uirtutis celebritate, aut ingenij fama, aut uitæ innocentia, non effugerim. Quamobrem nihil me ea parte literæ tuæ offenderunt, qua cum urbe atrocissima de iniurijs, quas ab illa accepisti, exposulas, calamitatemq; tuam tam acerbe quereris, id unum stomachor, Tholosam omni exitio
k atque

atque pernicio dignam, in tanta rerum omnium licentia, & tam diuturna iniquitatis impunitate uersari. Sed iam stomachari desino, teq; meo exemplo admoneo, & hor-
tor, equo ut animo simus & forti, nosq; ab omni mole-
stia & angore abducamus. Nam quoniam maximo illo
& aeterno peccati dolore non urgemur, culpaq; nos ca-
rere constat, prorsus nihil adest, quin omnes omnium
fortunas superemus, & felicissimi uideamur. Hanc meam
consolationem tenuem aut uulgarem non putabis, qua
omnem iam demptam tibi sollicitudinem spero, neque ani-
mum quidem ita contrahes aut despondebis, ut, quo flo-
res ingenio & singularem de te expectationem concita-
sti, illud iacere, aut torpore labefactari sinas. Recipe te
ad pristinam tuam mentis tranquillitatem & altitudinem,
literasq; studiose amplectere, quae uniuersam tibi mole-
stiam delebunt, docebuntq; ridendam humani status im-
becillitatem, non aegreferendo huius uitae casus. Quod si
eo pacto philosophiae consilio uti libet, animumq; mole-
stij aliquando relaxare, urbis nefariae conspectum uita,
& ad nos fac quamprimum aduoles. Garribimus quic-
quid in buccam ueniet, & iniurias nostras scripto aliquo
ulciscemur. Hoc literularum exaravi ante lucem somno
adhuc sepultus, cumq; manuum & dentium tremor, fe-
bris mihi recursum denunciaret, in quam me iampridem
incidisse non ignoras. Sed tu effice, ut animi aegritudi-
nem, qua te tabescere scribis, tam fortiter feras, quam
agrote uiriliter. Dolorem molestiamq; tibi leniet & adi-
met dies: in quo etiam constantia & mentis celsitudine
medicinam tibi ante diem representare possis. Ego animo
semper

semper ualebo, & inedia morbum attenuabo, tandemq;
 depellam. Plura à me posthac : amicis nostris interea sa-
 lutem communiter meis uerbis annuncia. Dionysio tamen
 Iunco separatim salutem à me dices, eum longo & gra-
 ui morbo penè extinctum esse ad me allatum est,
 quo nuncio pro eximia & singulari mea erga
 illum beneuolentia uehementer percul-
 sus sum. Rem igitur mihi pergratam
 facies; ab eo si literas elicias,
 illasq; aut ad me mittas,
 aut, cum huc ue-
 nies, tecum po-
 tius adse-
 ras.

Vale. Lugdu-
 ni, tertio nonas August.

k 2

A M I

AMICORVM

EPISTOLARVM LIBER.

IOANNES PINVS, STEPHANO
DOLETO S.

TSI literæ tuæ mihi gratissimæ fuerunt, quibus te mirifice mei cupidum intellexi, tamen hoc multo mihi fuere iucundiores, quòd & doctissimi hominis ingenium uiderentur exprimere, & doctissimorum ætatis nostræ uirorum Bembi ac Longolij (quorum ego ut olim dulcissima usus sum consuetudine, ita eorundem commemoratione incredibiliter delector) memoriam refricarent. Proinde nihil erat quòd negotia nostræ ueritus, metueres, ne uel molesta uel parum opportuna foret epistolæ tuæ interpellatio. Tanta enim est huiusmodi apud me amicorum autoritas, & gratia, ut horum causa serias etiam occupationes libenter postponã. Porro quòd te uerecundia impeditum fuisse scribis, ut epistola quam uerbis mecum agere malueris, quòd epistola non erubescat, non satis commodè potes prætexere, neque enim ignorare debebas, qui amicorum nostrorum uiro- rumq; tam eruditorum studia propius sequeris, eundem me fore erga te, qui erga illos literatosq; omneis hætenus fuerim. At ne quid de nostræ uoluntate postea dubites, in primis gratum habeo studium tuum istud in nos
prop

propensissimum, & quòd te ultro in amicitiam nostram, qua es dignissimus, tam cupidè insinuas, id sanè non tam tibi, quàm mihi fuisset ambiendum. Cæterum par meum studium erga te, malo ut re præsensq; , quàm ex literis meis cognoscas. De eximia præstantiq; tua eloquentia, nihil hic uolo commemorare. Allata iam antea ad me fuerant de Doletto nonnulla, quæ quidem ad laudem eius facere uiderentur, sed quæ minuerent, non adderent. Incesserat tamen mihi ex eo tempore, ita ut uix conquirere possem, mira quædam uidendi tui cupiditas, genusq; aliquod scriptorum tuorum uehementer desiderabam. Sed ubi epistolam illam tuam uidere contigit, in qua ilico ingenij tui acumen, dicendi grauitatem, orationis splendorem, reconditamq; doctrinam, non secus atq; ex unguibus leonem agnoui, magis etiam ardentiusq; sum incensus, uicit enim res ipsa longe de te conceptam opinionem. Quæ omnia hoc efficiunt, ut si ad nos breui accesseris, multo sis futurus gratissimus. Vale.

IOANNES PINVS, MINVTIO
PRAESIDI S.

EGO nisi planè compertum haberem, quantopere bonis artibus & præclaris hominum ingenijs studijsq; faueas, non scriberem ad te, nec rogarem, ut Stephanum Doletum, iuuenem rara & excellenti quadam ingenij bonitate præditum, commendatum haberes, eumq; in suis periculis summo isto tuo, & equissimo patrocinio defendendum susciperes: quod tamen minime factum iri despero, si hominis doctrinam, & eximiam eruditionem

cognoueris. Scio enim, te non minus, quàm me delectabit singularis & incredibilis eius ingenij dexteritas. Sic habet in promptu, sic uelut in numerato linguam Latinã possidet, ut ad quamcunq; rem si uerterit, ad eam potissimum & natus, & aptus uideatur. Nam si prosam orationem spectes, nihil aliud fecisse tota uita putabis. Dicendi grauitatem, acumenq; desideras? Epistole subtilitatem iucunditatemq; exoptas? Vtraque facultate illum ad antiquos accedere non negabis: quodq; magis mirum uideri solet, sic carmine excellit, ut nihil suprã queras. Idq; etiam uario metrorum genere, quod multo solet esse difficilius. Nempe si elegiacum tentet, Ouidium, aut Tibullum putes: si lyricum, Iambicum, aut hendecassyllabum scribat, Horatium tibi Catullumq; effingi censeas. Et tamen in tot uirtutibus, nihil abs te peto, nisi ut adolescentem simplicem & incautum, nec alienæ inuidiæ exponi, nec aduersariorum testimonijs obrui opprimiq; sinas, & hominis tam docti innocentiam à te omni studio propugnata uelis. Cœperant nuper inter hunc & Aquitanum nescio quem rhetoricæ contentiones literariæ quædam intercedere, quibus primum ego gaudebam, quòd ita utriusque & ali ingenium, & augeri facundiam putabam. Idq; iam olim clarissimos uiros etiam in senatu fecisse cognoueram, Ciceronem & Crispum Salustium, Messallam & Polionem Asinium: & paulo supra nostram ætatem, Valam & Pogium, Gazam & Trapezuntium, Gallectum & Merulam: quorum ingenij monimenta maximum posteris fructum attulerunt. Atque itidem ego de
his fut

his futurum sperabam. Verum, ut uideo, longe secus accidit. Nam illi factiosus partium suarum studijs incensi, facile à literis ad arma profilierunt. Sed in quibus nihil adhuc, ut audio, iniuriæ acceptum sit. Doletus tamen coniectus est in carcerem, communiq; suorum inuidia laborat & premitur, atque etiam grauissimo crimine contempti Senatus in discrimen uocatur. De quo nolim tecum pluribus agere, ne tibi molestiam afferam. Amicus iste noster, qui ad te literas meas tulit, faciet te de ea re quàm copiosissime certiozem. Vale. Ex lectulo nostro articulario.

IACOBVS BORDINGVS, STEPH.
DOLETO S.

ID quod nuper in congressu nostro à me postulaueras, Dolete Doctissime, ut tuis uerbis Ioanni Pino salutem dicerem, illiusq; amicitiam tibi conciliarem, feci id certe tui causa sedulo: at tu ipse multo commodius per epistolam tuam perfecisti: quæ cum fuerit ingenij, eruditionis, elegantiaq; plenissima, uniuersas illas meas de te laudes & obscurauit, & exhausit, meq; non minimo rubore perfudit, cuius tam frigida ieiunaq; amica tamen & beneuolentiæ plena, mea uirtutum tuarum præconia, epistolæ tuæ tam iniquè responderent. At feci equidem quod potui, idem quoque libenter in posterum facturum. Neque aliud profecto in causa fuit, cur hoc tempore minora, quàm tuæ laudes postulabant, præstiterim, quàm quòd tenuis atque arida nostra dicendi facultas uirtutum tuarum magnitudinem non posset asse

set assequi : ut ut est, nihil hinc sanè est detrimenti. Te profecto amo, mi Dolete, pudorisq; mei molestiam facile fero, dum & hinc auctas laudes tuas sentio. Certe ut id, quod res habet, amice uereq; dicam, apud Pinum non mediocrem gratiam inijssti, maiorem etiam eruditionis gloriam existimationemq; comparasti. Præclare de te & sentit, & prædicat, quòd q; tua nobis beneuolentia col-lecta sit, id uero serio triumphat, atque uix credas, quanta uidendi tui teneatur cupiditate. Quid (inquit) si coram audiam sua uerba sonantem? Quapropter & uenies quando uoles, uenies autem gratissimus, & gratiam doctrinaq; tuæ magnificam opinionem, quam absens peperisti, præsens non solum confirmabis, uerumetiam, si quid addi potest amplius, auctiorem facies. Vale.

ARNOLDVS FERRONVS, STEPH.

DOLETO S.

CVM Iulio Cæsare, Scaligero, uiro omni liberali doctrina politissimo, mihi summa familiaritas est. Tante enim cum eo mihi sunt causæ necessitudinis, ut coniunctiores, qua inter nos sumus, uix inuenias. Ad eum cum nuper literas dedissem, in quibus de tua singulari eruditione, eloquentia, humanitateq; fecissem mentionem, perbellè ille quidem & eleganter scripsit, non mihi se concedere, ut tui essem studiosior, qua ipse sit : se quoq; antea eloquentiam tuam nosse addidit, & illud à me uerbis multis contendit, homo alioquin minime ambitiosus, ut tibi salutem suo nomine dicerem : quod ego facio libentissime, tum illius causa, tum liberandæ fidei meæ gratia, quando id me illi præstaturū per literas recepi. Existimo
hominis

hominis eruditionem probare te, est enim ex numero uestrorum Ciceronianorum, & satis iam eruditus notus, ex oratione quam pro Marco Tullio edidit aduersus Erasmus Rotero damū. Illud simul gaudeo, oblatam mihi per eum ad te scribendi occasionem. Etenim, mi Dolete, quāti ego te faciam, semperq; fecerim, possum proferre multos testes, eosq; classicos & assiduos. Sed tamen quòd in ea Oratione, quam nuper in Pinachiū habuisti, sic Aquitaniā nostrā uexaris, uehemēter (quid enim amicū celem?) miror. Quippe qui nā uideā te ab ea unquā publice laesum. At à Pinachio (inques) laesit. Responderi homini poteris, & ab Aquitania abstinere: cōsiliij tui rationem melius nosti, & ego sanē te, nisi coactū & laesitum, ad ea descensurum nō fuisse credā. Ille tamen minime responsurus dicitur orationi tuæ, & qui nos in discrimē & flamam cōiecit, nunc in incēdio extinguedo, securus in utrāuis (quod aiunt) aurem obdormit. Ego quidē priusquam ad certamen descēderet, uires explorasset suas, uellem, uiddissetq; diligenter an te laesitum & obstitentē compri mere suo robore possēt. Huius tragœdiæ sum spectator, sed tamē haud scio, quā ex animi sentētia. Vereor enim, mi Dolete, ne dum studia uestra in diuersum rapiūtur, & undiq; subijcitur calori uestro materia, tu ira excandescas, ac ille aut fractus, aut uictus, perniciem tibi moliatur, uitæq; tuæ insidias tendat. Vale.

ARNOL. FERRONVS, STEPH. DOL. S.

Literas tuas, VI. Cal. Febr. scriptas, accepi à puero Ltuio, qui me ex intestinis laborantem, ad hæc de uia fessum decumbentemq; offendit: quæ mehercule ita me

k 5 delect

testes classici

na

delectarunt, ut morbum, qui aggrauescebat, à me protinus depulerint, subeunte etiam & occupante pectus nostrum mira alacritate. Ita duplicem habeo tibi gratiam, & quòd literis tuis è morbo recreatus, & quòd non uulgari uoluptate perfusus sum. Tam grata tibi esse officia mea, est certe, quòd plurimum gaudeam: tam te anxium esse de rependenda mihi beneuolentia, nolim: quippe qui cumulate relatam mihi gratiam existimem, modò ne tibi rationes tuas recognoscenti, inane nomen nostrum persuadeas, sed quòd exigere primo quoq; tempore possis. Deum mihi male propitium uelim, si unquam tua humanitas mihi ex animo excidet. Simul & illud sedulo enitar, ne in sterilem prorsus fundum, istam officij impensam fecisse uideare. Quod rogas ne te tot ornem laudibus, nec tibi eloquentis nomen tribuam, Budæo, longolio uè proprium, tibi nihil dum idoneum. Næ tu unus omnium ista ingenij magnitudine præditorum modestissimus es. Appa-ge mi Dolete, desine nos hoc nomine amplius appellare, atque beneuolentiam nostram traducere. Patere nos tuam eloquentiam admirari. Patere eruditionem, quam assequi diffidimus, celebrare. Hominis tibi amucissimi beneuolentissimiq; uoces plenas laudum tuarum patere. Nolim me tibi adblandiri, aut assentari putes. Emoriar, si præter te unum aliquem uideam, in quo possim imaginem antiquæ & Romanæ eloquentiæ agnoscere: quo fit, ut non solum mihi ipse spondeam, futurum te aliquando similem, Budæo, aut Longolio, aut Erasmo, sed etiam parem anti-quis illis linguæ Latinæ parentibus. Omnino ut paucis, quod sentio, dicā, siue tu mihi Longolium, siue Budæum,
siue

sive Erasmus Roterodanum obijcias, semper istud au-
 dacter profitebor, non nunorem te ex eloquentia aliquã-
 do laudem relaturum, quàm ipsi tot eruditis libris prome-
 ruerint. Habes testimonium hominis tibi amicissimi, de tua
 laude & eruditione : quod si uerum existimas, ut planè
 uerum est, pro iudicio : sin falsum, pro beneuolentia du-
 ces. Neque uero tantum putato apud Cæsarem Scalige-
 rum commendatam à me eloquentiam tuam. Commenda-
 ui, ò Dolete, commendauì inquam, apud homines mihi
 charissimos, quos habeo Burdegala ex senatus decuria
 plurimos, ob patrem qui eiusdem quoq; classis est. Quòd
 si ita aliquando rationes tuæ ferent, ut tibi Burdegala iter
 faciendum sit, cognosces eorum erga te studia. Illud de-
 muror, cur tandiu cessas luculentæ tuæ istius eruditionis in
 publicum specimen dare. Tu hac de re apud te statues, &
 tamen tuæ laudi ex ea re magnam uides futuram accessio-
 nem. Sed de his iam nimia, qui obliuiscar, ad quem scri-
 bam. Venio nunc ad eam epistolæ tuæ partem, in qua
 Aquitaniam nostram à te uexatam negas. Ostendis enim,
 quàm amanter nos præmonueris, causæ fuisse seruiendum.
 Equidem non dubito, quin à te hæc ex animo scribantur,
 præsertim cum iuratus id affirmes, cui ego uel iniurato li-
 bentissime assensurus essem. Sed tamen aut ego egregie
 fallor, aut Rhetorica sunt hæc uelamenta. Fingunt se non
 attingere, quem uel maxime lædunt : insignem contume-
 liam, & quam uix aures ferant, præmolunt leni præfa-
 ciuncula. Video te iam commoueri, sed necesse est, ut au-
 res mihi his deuorandis præbeas, nimirum perfricabo fron-
 tem, & audacter dicam, sensus omneis tui ingenij noui.

Dolebas

Dolebas Galliam tuam à Pinachio læsam, quod ne illi impune esset, Aquitaniam quoq; perstrinxisti, & idem illi reposuisti. Quo enim pertinebant illæ Vasconum nominis repetitiones? Qui sicarij? Vascones. Qui fures? Qui ad omnia flagitia proiecti? Vascones. Reliqua melius nosti, & ego propter Gallorum risum, quo tuas illas interrogationes excipiebant, pauca exaudiui. Tūc enim, ueluti chorus quidam, cum plausu tibi profuse arridebāt, identidem, credo, illud occinentes, Quàm bene Aquitaniam suis depingit coloribus. Id ego non scriberem hoc loco, nisi scirem ea parte orationis tuæ, quam modò retuli, ex nostris plurimos offensos, & à tuis nihil iucundius libentiusq; auditum. Quanto satius fuisset temperare ab Aquitania, & omnem eloquentiæ tuæ uim in hostem laceffentem deriuare? Risurum te nostrum hoc consilium scio, sed si putabis boni uiri & prudentis esse, modestia & grauitate, quàm contentionum & altercationum uicissitudine, uincere malle, tum demum intelliges, consultius multo, & è re dignitateq; tua fuisse, si nonnihil de iracundia illa remississes, aut certe si omnem in præsentem hostem effudisses: ita enim & Aquitanorum erga te studia conseruasses, & in hostem tuum eos concitasses. Ne hæc frustra à me dicuntur, sentio enim plerosq;, qui ante orationem illam tuam honorificè de te loquebantur, nunc à te plurimum abalienatos, tamen quin ex ijs quidam tibi arrideant, non dubito, quos si propius nosset, ingenuè amicos negares, qui tam asperis & iniquis sermonibus uiri doctissimi famam atterere studeant. In tua extinctione propugnanda, quàm ego tibi studiose operam præstiterim

præstiterim meam, sciunt ex Aquitanis pleriq̃; , ac iam ue-
 reor, ne me in tua castra transfugisse suspicentur, quem
 tui tam studiosum uident. Fremant tamen, licet, & furore
 disrumpantur, illud de me tibi polliceare uelim, nostrum
 studium in omni genere officij, beneuolentiæ, amoris,
 quod ad tuas laudes dignitatemq̃; pertineat, eximum &
 singulare futurum. Iam uero quod scribis Galliam non
 plus tibi iucundam, quàm sit Aquitania chara, uehementer
 gaudeo, & ita esse libenter mihi persuadeo. Tholosa pla-
 nè ueterem morū acerbitatem barbariemq̃; retinet, & cru-
 delitatis famam aucupatur: qua in re illi obijcienda con-
 silium semper probaui tuum, nec mihi quicquam iucūdius
 facere uisus es. De Pinachio autem quod quaeris, aut ego
 fallor, aut nunquam ille orationi tuæ est responsum, nisi
 forte, (ut animo leui, & inconstanti est) consilium mu-
 tet. Crede mihi, hastam iam abiecit, neque posthac in are-
 nam nisi explorare descensurus est. Dissipet ille, quan-
 tumcunq̃; uelit, frigide te orationi suæ respondisse, certe
 dum tacet, obrutum se copia argumentorū tuorū fatetur.
 Nō desunt tamē, qui illi ad cōtentionē magnopere auto-
 res sint. Quare an mutato consilio responsum sit, omni-
 no affirmare non ausim. Bene uale mi Dolete, & has no-
 stras ineptias boni consule, in quibus legendis pessime te
 collocaturum tempus non dubito. Sed cum principio epi-
 stolæ tuæ testatus sis, meum ad te scribendi laborem, tibi
 probari, neque esse iniucundum, quicquid ex his contra-
 hes molestiæ, tibi ipse adscribes. Huc accedit, eloquentiam
 ab eo non recte requiri, qui in Accursij, Bartoli, Baldi,
 cæterorumq̃; inconditorum legum interpretum libris, ob
 onus

onus ciuiliſ prælectionis totus eſt. Ad extremum unum eſt, quod à te impetratum uelim, ut quæ de tua cum oratore Aquitanico contentione ſcripſi, comprimas & recondas hoc tempore. Neq; enim æquum eſt, ut quæ uelut in ſinum tuum depoſui, ea pateant quibuſdam, nihil non ad calumniam trahentibus. Epistolam tuam petiuit à me Pinachius, cauſatus ſum eam me apud amicum reliquiſſe, nec eam cuiquam te inſcio lecturus ſum. Vale iterum, & me ama.

ARNOLDVS FERRONVS, STEPH.

DOLETO S.

NE mirare ex loquaciſſimo me tamdiu mutum factum. Accipe purgationem meam, quam ſi minus eloquenter tibi probauiero, ſuſcipe quæſo pauliſper parteis meas, & infantiam noſtram eloquentia tua ſubleua. Ego quominus antea literis tuis reſponderim, duæ fuerunt cauſæ. Vna quòd morbo grauiſſimo & periculoſiſſimo afficiebar. Altera quòd uerebar, ne ruſticitas literarum noſtrarum, tibi moleſta eſſet. Tu tamen ſic habeto, omnino me reſponſurum fuiſſe, ſi per ualeitudinem licuiſſet: id quando nò licuit, nunc mihi ipſe redditus, tecum ſuauiſſime agam. Quid ego audio tantus ne tuus in nos amor, ut is morbum noſtrum ſuperarit? Non magnitudo amoris, ſed eloquentiæ tuæ id præſtitit, & præſtitit ad tempus: attamen non tanta uis morbi fuit quin eloquentiæ tuæ elegantiaq; tuarum literarum ceſſerit: quibus ab oculis noſtris ſublatis, ruruſus me incautum ſic implicuit, ut nihil penè propius factum ſit, quàm me oppreſſerit. Nam cum pauci ſint morbi, quos temporis longinquitas non ſupe-

ret, noster hic tamen eius generis fuit, ut non solum non leniretur die, sed in dies etiam fieret acerbior: unde ipse mihi in eas angustias deductus uidebar, ut post Christum Opt. Max. consolationem tantum à libris peterem. Sanè sic angebar, sic frangebar, sic me ipsum abijciebam, ut prorsus iam de me actum putarem, cum subito adfertur posterior tua epistola, quæ rursus afflictum ita recreauit atque exexit, ut constantior illius lectione factus, & morbum facilius ferrem, & de salute minus desperarem. Quod iterum in tuis laudibus tam multus fuerim, non est cur mireris. Nam præter commune nostrum in doctos studium, ita raras ingenij tui dotes amplector, ut omnem nostram operam, curam, cogitationemq; ad extollendas tuas uirtutes conferam. Quod etiam scribis mirandum non esse, nihil à te hæctenus in lucem editum, cum lucubrationes tuas in nouum (ut ait ille) annum contineas, consilium tuum uehementer probo, & posthac desiderium tuarum commentationum minus grauatim feram, cum ea tarditate, maiorem tibi laudem accessuram uideam. Sententiam hanc ne muta. Video enim quàm ridiculi sint multi, qui corrogatis undiq; uocibus, & inepte consutis sententiarum centonibus, opera sua in publicum protulere, certe ueteris prouerbij obliti, Canis festinans cæcos parit catulos: quos tamen ipsos ita damno, ut quorundam cunctationem non admodum probem, qui uix duobus libellis longissimo tempore conscriptis, eruditissimorum uirorum nomen sibi insolenter arrogat. Perge itaque quæ plurima habes in manibus perpolire, totoq; pectore incumbere ad eam laudem, quam ex editione tuarum commentationum

tibi

tibi comparatum iri uides. Me quidem tuæ eruditionis admiratorem & laudatorem habebis. De Aquitania autem nostra, quod scribis de ea te & sentire & loqui honorificentissime, mihi pergratum est, & simul ea te culpa exoluo, quam in te pleriq; transferebant. Scito enim te multis eo nomine esse suspectum, tanquam omnium unus Aquitanorum hostis sis acerrimus. Plus certe ualet apud me unicum tuum testimonium, quam tot uanæ susurrorum suspitiones. Nec est quod ægreferas te satis antea, mihi non fuisse purgatum, cum patriæ immodicus amor prudentissimis constantissimisque; etiam uiris aliquando possit imponere: cuius amandæ & defendendæ igniculos ingenitos à natura additosque; animis nostris, nemo est qui dubitet. Stomachum multis te mouisse uideo, illos superiore tua epistola perbelle & affabre designasti, qui præfentes carmina tua admirantur, epistolas laudant, orationes commendant, à te mox digressi, nouis te pingunt coloribus. Gestit animus unum atque alterum ex illis nominare, sed non opus esse puto, ita mihi eos ipsos scite designasse uideris, qui ita tuum hostem amplexantur, sic efferrunt, sic extollunt, ut stomachum iam mihi faciant: quin me quoque præfente sic interdum nomen tuum contaminant, ut male feriatos homines conuitijs à me depellam. Rogabis, quo pacto eorum comprimam insolentiam. Inconstantiam leuissimis hominibus objicio, quos probo ex laudatoribus obrectatores nulla causa factos. Amusimus, mi Dolete, amusimus hoc tempore omnem non modo sinceram & fidelem amicitiam, sed uulgarem etiam candorem, & beneuolæ uoluntatis ostentationem. Eorum enim

mibi in mentem uenit, quæ isti ipsi apud me dudum de tuis epistolis, carminibus, orationibusq; prædicabant, qui tibi communem sensum uix modo tribuunt, tantum abest, ut eruditionis palmam laudemq; summam, iure optimo tibi debitam, concedant. Et ij multos iam reperiunt, qui sua assensione ineptam sententiam comprobent. Odij autem causam prætexunt, quòd Aquitaniam oppugnaris. Primùm à te oppugnata nego, id si non obtineo, te coactum, & inuitum ad criminationes uenisse assero. Nego Galliã Pinachij conuitijs lesam, facile defendi à te potuisse, nisi, quæ in tuos coniecta fuerant, in Aquitaniam retorsisses. Sed hos tibi nebulones contemnendos censeo, nec impuras eorum uoces pluris faciendas, quàm à Democrito factas memoriæ proditum est : à quo dictum ferunt, eodem sibi loco esse conuitia maleuolorum, quo uentre redditos crepitus : cum nihil intersit qua parte corporis, sursum an deorsum turpiter sonent. Contemne leuissimos homines, qui doctorum nomen eò aucupantur, quòd de eruditissimis uiris pessime & sentiant, & uerba faciant : qui si ex animo de te iudicium ferunt, indocti : sin aliud uident, & aliud loquuntur, improbi sunt & nefarij. Horum tu nebulonum ridiculas obrectationes negliges : inuidiam, quam in te excitare uolunt, apud doctos & eruditos uix excitabunt. Quid uero si apud quosdam excitent? inuidiã illam uirtute constatam, non inuidiæ, sed gloriæ loco habendam tibi censeo. Hos ne in me commoueam, obtestor te, suauis familiarisq; no ster sermo (quod polliceris) in alienas manus fac ne deueniat. De insciendis meis literis, res tui sit arbitrij : malim tamen eas asserues, ut tibi

l aliquando

aliquando renouent amici memoriam. Id de me tibi proponere polliceriq; potes, morte tantum meum erga te amorem extinguendum: cui meae beneuolentiae mutuo te respondere æquissimum est. Quare pro singulari nostra coniunctione à te petere non dubitabo, ut amicitiam nostram testatissimam reddas. Magnum quidpiam à te peto, nec tamen quid petam, intelligis. Paucis igitur aperiam. Ego, mi Dolete, audio ab eruditissimis uiris epigrammata tua multum probari propter raram quandam & inauditam facilitatem, ac carminum sonum non inamœnum. Pro ueteri nostra necessitudine à te impetrare uelim, in ijs commemorationem nostri ne omittas, quo posteritas intelligat, Ferronum eum fuisse, quem magnus Doletus amicitia non indignum existimaret. Potes id facere leui epigrammate edito. Equidem perfricui frontem insigniter, qui hoc ausim à te postulare. Tu tamen, queso, id adijce ad maximos cumulos tuorum erga me meritorum. Innumerabilia sunt tua in me officia, quæ omnia tamen uiceris, mihi si, quod à te peto, dederis. Debetur id quidem uel mutuo nostro amori, uel meae uoluntati in te propensissimæ. Obliga me tibi eo nomine. Ego bona fide quicquid id erit æris alieni expuncturum me confido, liberalem maxime nactus creditorem, & gratiarum cupiditate uacuum. Vale.

VIDVS BRELLAEVS, STEPHANO
DOLETO S.

Scribam aliàs ad te pluribus, nunc mihi per otium non licet. Hoc autem à te tantum peto, ut paucorum dierum, quibus forum & respublica nos distinebunt, silentium

silentium nostrum æquo animo feras. Nam quòd ad binas tuas literas nihil dum responderim, prorsus aliud causæ nihil est, quàm quod literis tuis uisus es suspicari. Sic enim mihi bene sit, ut ego nostram amicitiam tam honestis rationibus conciliatam nolim aliqua uel desidia, uel negligentia mea dissolui. Vt enim non soleo amicitiam leuibus causis, neque nisi uirtutis literarumq; societate contrahere, ita semel contractam summa cura atque studio ad extremum perduco, conseruoq; religiose. Quare à te postulo, quantum me amas, uel te iam potius ipse scis à me amari, ut breuissimè temporis usuram mihi condones, non molestus creditor. Qua ratione efficies, ut si posthac in hoc genere debitor sis, non ita grauem me creditorem habeas. Id quidem certe præterquam quòd bona fide tibi spondeo, more etiam ueterum, prædibus & prædijs, si uoles, eo nomine satisfidabo. Vale.

VIDVS BRELLAEVS, STEPHANO
DOLETO S.

Viuuit qui nuper obierat, Albertus Pius, elegantia certe carminis, quo illius obitum lugens, memoriam eius perennem posteris reliquisti. Itaque princeps omnino ille magnus, aut te laudum suarum præconem, aut alium tui similem habere debuerat. Nec id me putes tuis auribus dare, nam unà mecum ita sentiunt, quibus per me contigit, eos uersus legisse. Nihil est autem, quòd ad dubites illos in publicum proferre, legentur enim, crede mihi, uel Romæ non sine laude tua insigni, atque palam dicetur, quod reges Galli Alberto debebant, eius nomini per te fuisse persolutum. Sed de his satis. Illud moneri te
l 2 patiere,

patiere, ne tuorum scriptorum me posthac Aristarchum nominaueris. Nam cum illam personam in alienis scriptis legendis nunquam indui, tum minime omnium in tuis induero. Ego enim cui curæ priuatæ atque publicæ nullum otij tempus relinquunt, hoc solatio utor, ut cum tua, & aliorum præclare scripta interdum legam, & si diffidam eorum laudem assequi posse, ingenijs tamen studiosorum faueam. Atque adeo malim scriptorum elegantie fauorem me præbere, quàm quod pleriq; isti faciunt, ea uertio uertere, aut aspernari, quæ consequi minime possunt. Quare non possum te, mi Dolete, non adhortari, ut qua uia coepisti, illustre tibi nomen ad posteros pares. Elucet in te ingenij uehementia, quam non ijs natam temporibus, sed à Ciceronis antiquorumq; ætate deductã posteritas arbitrabitur. Me quidem tuæ laudis prædicatorem & defensorem, si non disertum & facundum, assiduam certe, atq; animosum habiturus es. Vale.

IACOBVS BORDINGVS, STEPH.

DOLETO S.

Accepi tuas ad me, & ad Budæum literas. Quas autem ad me dedisti, quæ permagnam habebant amoris erga me tui significationem, dubitare minime debes, quin & gratissimæ & iucundissimæ mihi sint uise. Quod tu etiam de reconciliata nostra gratia scribis, libenter equidem legi, sed utinam ea, mi dolete, nunquam fuisset immutata, tuq; ut iam coeperas perpetuo me amasses, neque tam leuibus maleuolorum quorundam hominum sermonibus, quàm bonorum uirorum, quiq; meum & ingenium & eximium erga te studium magis norant, te-

stimonijs

simonijs credidisses : nihil certe opus fuisset reconcilia-
tore Pino, cuius ego autoritate in alia quauis causa po-
tius quàm in hac uti maluissem. Sed hoc siue fortuna, siue
sinistro meo aliquo fato factum est, sic tecum cogitare li-
bet, amantium iræ, amoris redintegratio est. Gaudeo
me tuis literis fuisse prouocatum, ut uicissim ex meis
meum in te animum possis cognoscere. Ego quidem, mi
Dolete, ex quo te noui, te & amaui, & me abs te amari
credidi, semper te plurimi feci, tibiq; tantum tribui, quan-
tum me tribuisse nunquam pœnitebit. Si uoluntatem spe-
ctes, fateberis me tui fuisse amantiſſimum, si officium, ni-
hil à me dictum, aut commissum memini, quod esset con-
tra rem, uel existimationem tuam. Hoc meum de te iu-
dicium nequaquam tibi ignotum esse uolui, ut habeas per-
petuum amoris erga te mei testimonium, & intelligas
quàm sint uana locuti, qui te mihi immutare conati
sunt. Itaque quod in extremis tuis literis scribis, me à te
unice amari, id ego ita accipio, ut tibi nihil concedam,
neque is sim, qui abs te amore, studio, aut ullo officij
genere me patiar superari : quod si tamen fieri posse
putes, agedum, reliquum nunc nobis sit hoc amoris
& beneuolentiæ certamen, uter amando plus possit,
experiamur, quod si te conari intellexero, hoc, mihi
crede, nihil iucundius, aut optatius eueniet. Sed quo-
niam tibi me satis perspectum puto, teq; ita iam confir-
matum spero, ut longiore oratione confirmandus non
sis, superest ut tibi etiam gratuler istud oratorium mu-
nus, quo nunc es defunctus, tam feliciter tibi euenisse.
Non dubito quin omnia adeptus sis, quæ in eo genere

sunt laudis & gloriæ præmia : maluissimè omnia præsens spectasse & audisse, facilius tamen feram ea uoluptate & spectaculo caruisse, si mihi tandem illa legere contigerit, id quod futurum spero, fretus pollicitatione tua. Quare quod mihi munus promissisti, scito à me uehementer expectari. Tu uide, ne & promissi fidem, & amici expectationem fallas. Budæo literas tuas reddidi, quas ille libentissime legit, statimq; percunctari coepit, ubi esses, quid ageres, & cum quo: tandem roganti mihi nunquid ad te uellet, responsurum se recepit, idq; se facturum, postea rursus à me conuentus affirmauit. Sed causabatur, quòd tum occupatior esset, & ad literas scribendas pigrior, simul quòd hæc res accelerationem non postularet. Ego sæpe hominem commonefaciam, urgebo, efficiam saltem, ne tu frustra scripsisse uidearis. Quod à me petis, ut nunc familiarius de rebus meis, de eloquentiæ professoribus, de literarum statu ad te scribam. Literæ nondum suis calumniatoribus carent. Sunt adhuc qui clamitent, eas esse errorum uniuersorum fontes, & quæ impediunt bonos esse sophistas. Istorum stultitiæ etiam assentiuntur nonnulli, qui cum imperio sunt. Nuper restitutus fuit Beda, sed eius tempestatis initium paulo ante senseramus. Ioannes Copus nondum dictatura sua finita, ab urbe coactus est profugere, nisi ex uinculis causam dicere maluisset. Mox sæue & aspere cum plerisque actum est, quos singularis & probitas & eruditio commendabat: ij adhuc carcere premuntur, nec ullum exemplum publice editum est, quod dominante Beda expectamus.

Etamus. Ad professores literarum quod attinet, mihi paucos audire licuit, neque ita facile est de singulis iudicare. Magna omnium expectatio est de Italo nescio quo, quem tibi arbitror in Italia fuisse notum. Nam non ita pridem illinc regis docendi causa huc aduenit. Pollicetur homini rudi intra trimestre linguæ utriusque cognitionem, expeditamq; de re quavis dicendi ac scribendi facultatem. Regi hic amphitheatrum ædificat ad designanda memoriæ loca. Obrectatoribus suis, & ijs qui id fieri posse negant, dialogum scribit, quo rationem suam, celato tamen mysterio conatur probare. Venetijs, ut hic ab Italis quibusdam accepi, excuduntur commentarij Ciceronianæ locutionis, Marij Nizolij opus, illius amphitheatro non dissimule, qui omnem eloquentiæ rationem uelut nidulis coarctat. Tu si alterum aut utrumque nosti, quid ab ijs sperare possimus, primis, quæso, literis ad nos perscribe. Ego aliàs ad te plura, nunc illud à te peto, ut me ames, & Pino, per quem tu mihi es restitutus, diligenter commendes, eiusq; mihi beneuolentiam conferues & tueare. Erit hoc tibi facile, qui plurimum apud illum gratia ualeas & possis. Vale. Lutetiæ, VII. Calend. Febr.

G V I L I E L M V S B V D A E V S, S T E P H.
D O L E T O S.

Tertia iam hac hebdomade expectationem tuam frustror, ut ex literis tuis conijcio, nonnihil gestientis in scribendo animi præ se ferentibus. Quo fieri potuit, ut, nisi uir bonus esse, & uideri cuperem, die ut longiuscule

cule repetita, has meas subscriberem : quanquam rursus
 doli mali ab illo tuo amico conuinci possem, qui mihi tuas
 reddidit, illisq; ut responderem, instituit. Accedit ad pro-
 crastinationis exaggerationem, quòd eas ipsas literas in
 loco conspicuo cellæ commentariæ posueram, ut me scri-
 bendi identidem admonerent. Ita tuam epistolam, ne obli-
 uio surreperet, appellatricem habere quotidianam tam
 diu sustinui, operæq; tam parvæ exactricem. Id quod ne
 tu succensere mihi insistas, contemptionemq; tui existima-
 re, per me licet, ut ipsum mihi uitio uertas quoquomodo
 expiabili, modò ut aliud quiduis potius, quàm fastidium
 interpreteris. Translationis criminis tibi largam facultate
 tem permitto. Fac esse, si libet, desidiam, fac inertiam su-
 pinam, denique, quo nihil potest tibi in mentem uenire
 fœdus, fac literarum incuriam. Malim autem in opinio-
 nem me uenire literarum incuriæ, quàm hominum lite-
 ratorum. Principio ut noris qualis sim, hoc te scire oportet,
 nullum genus uacationis mihi gratius fere esse,
 quàm literarum scribendarum, duntaxat domi agenti,
 & aut lectioni, aut commentationi dedito. Quare qui
 morem meum nouerunt, & me literis laceffunt, cum
 in me hoc officium magnopere desiderent, non ideo
 tamen mecum expostulant, præsertim hoc tempore,
 hac ætate, hac œconomica ratione procuranda. Certe
 ut publicam functionem prætermittam, quantum mihi
 succisui laxamenti superesse censes, quod id genus
 scripttionibus iure tributum est? Quæ cum ipse lufio-
 num similes sint, hilaritatem utique iuuenilem, &
 stili lasciuiam postulant. Quid si illud addidero, non
 eundem

eundem iam me esse, qui pridem & olim fui? Nam ut philologiae diu mihi conuti, contubernali, concubinae, & omni genere necessitudinis deuinctae nuntium non remissem, amoris tamen insani uincula laxare coactus sum, consuetudinisq; exitialis corpori, retinacula longe liberiora habere. Quod tu mihi in eleganti & tersa epistola tua operam, studium, curam, defers officiosè, & ingenuè, id uero gratum mihi, atque iucundum, perinquam gratum fuit, ut debuit, uelimq; ut existimes, eo me animo erga te esse, ut pares officij uices refundere tibi statuerim, ad eundemq; modum benignitatis egregiaeq; uoluntatis atq; obsequiosae, idq; sine uaniloquentiae furo: tametsi doctrinam tuam ex literis tuis suspicari & iudicare, non etiam institutum uitae, & conditionem cognoscere potui. Vale, & quod à me contendisse literis tuis uidere, ut amicorum meorum numero te adscribam, huius epistolae fide abstulisse te tibi met ipse sine cunctatione sponde. Parisijs, nono Cal. Febr.

IACOBVS BORDINGVS, STEPH.

DOLETO S.

Tantum discesserat à me tabellarius, cui meas literas dederam, cum hae mihi ad te à Budæo darentur. Quod ille à me non fuisset factus certior, id erat causae, quod hominem tam crebro interpellare non audebam. Nam non ita multo ante conueneram, cum se non scripsisse, sed scripturum certò diceret. Præterea mihi ualde iam tum occupato, adire ad eum non erat facile. Vno enim tempore ad te, & alios multos erat mihi scribendum. Quae sit iam Budæi de te existimatio, quae proximo

l 5 congressu

congressu ab illo de tua eloquentia, & doctrina audiuerim, scribere nunc non possum, & ego malo te omnia ex ipsius epistola cognoscere. Vale. Lutetiae iij. Cal. Febr.

IACOBVS BORDINGVS, STEPH.

DOLETO S.

Eodem exemplo duas à te epistolas accepi. Nam in *E*utraque charta scriptionem reperi eandem. Probe quidem fecisti, qui quod uerbis coram receperas, re presteris. Sed illud ualde miror, cur potius bis pauca, quam semel multa scribere malueris, & mecum exemplarium magis, quam argumenti copia ludere. Mirum est te tam tui esse dissimilem, ut cum alioqui Ciceronis flumina & ubertatem sequaris, nunc, quia ad me scribis, omnino uoueris Laconica breuitate uti: quanquam nec illud quidem facias. Nam si Laconismi uim tenes, nihil aliud est, quam paucis uerbis multas res complecti: tua uero epistola adeo nihil habet rerum, ut mihi aliunde argumentum ducendum relinquas, quo hæc nostra scribendi uicissitudo constet. Multum, mihi crede, me fefellisti, mi Dolete. Nam dum te priorem scribere uolebam, sperabam textenti mihi telam à te suppeditatum iri, teque, si quid scribere uelles, latius id multo copiosiusque facturum. Nunc nescio, cur apud me dissimulas, ita succincte, ac ueluti punctis quibusdam, quæ scribis, proponis, ut nullam uicissim præbeant scribendi materiam. Hæc ut amice, ita liberius à me dicta sunt eò, ne tu in posterum mihi hac arte imponas. Quod ad me porro attinet, quid animi haberem, uerbis nuper declarauim. De constantia & assiduitate, nihil est, quod dubites. Sed si ad hoc pulcherrimum certamen, quod tecum suscepi

suscepi, pares uires nequeam adferre, enitar saltem, ne uel studio, uel contentione unquam uidear superari. Egregij aduersarij uirtus, quæ dimicatueros plerunq; solet pertere-
refacere, mihi etiam animum addit, perinde atq; Acheloo cum Hercule congressuro : cuius hic est uersiculus, Non tam unici turpe, quam contendisse decorum. Tu autem si modo & pactis stare, & amicitiae fidem seruare decreuisti, aduigila, ut uicissim pari non dico uirtute, sed diligentia, in praesens negotium incumbas, & si antagonistam robore ac lacertis imbecillio-rem nactus sis, caue hinc fias remissior, aut quicquam de contentione alacritateq; quam nuper uisus es ostendere, diminuas. Vale.

IACOBVS BORDINGVS, STEPH.

DOLETO S.

Literæ tuæ tametsi alioqui & iucundissimæ & optatissimæ, hoc certe nomine mihi fuere permolestæ, quod in ijs te ita commotum ostenderis, ut de amicitia propemodum actum esse uideretur, atque obiurgationem ita temperaris, ut grauiora etiam fueris dicturus, nisi pudor & modestia cohibuissent. Ego profecto amicum in te animum semper agnoui. Caterum hæc noua neque minus iniqua de me existimatio, quam & epistola & uultu refers, initio quidem uehementer me habuit perturbatum, postea uero, dum aliud ex alio cogito, in multas uariasq; sollicitudines cõiecit, ita ut uixdum adhuc queam decernere, quid tibi in mentem uenerit, ut epistolam nostram simplici quodam germanoq; candore conscriptam, tam sinistre detorqueres, ut in ea scilicet ingenij suauitatẽ constantiamq; à me desiderares, utpote qui pluris faci-

ciam

ciam orationis copiam literarumq; ubertatem (sic enim scribis) quam mutui amoris coniunctionem. Quasi uero amorem ilico abiecisset, qui amice hortatur, ut id quod facis, perpetuo facias, idq; etiam cumulatius & prolixius. Is nanq; est stilus scriptorum tuorum, ut his libenter acquiescam, atque ita impense delecter, ut nulla unquam me capere possit satietas. Et cum nihil aliud sit epistola, quam liberum ac dulce cum amico colloquium, maximum amoris argumentum esse puto, longo amici colloquio uelle frui. Sed quid ago, cum quod ego candoris ac beneuolentiae esse arbitrabar, tu ingenij leuitatem, & stomachum etiam (si dijs placet) interpreteris? At si tu istud ex animo dicis, mi Dolete, parum profecto me nosti, totoq; erras caelo. Ego qui mihi bene sum conscius, atque à stomachandi consuetudine alienissimus, nihil unquam memini scribere, quod uel uulgarem amicum, nedum te, potuisset offendere. Tu quoq; si epistolam probe excutias, atque in ea diligenter animum nostrum contempleris, nihil, credo, reperies, quod non à candido quodam pectore, ac nihil minus, quam stomacho possit uideri profectum. Nisi forte stomachi uitium fuisse dicas, quòd tecum de epistola laconissimo uisus sim ex postulatione uti. Hic si quid erratum est, equidem malo culpam agnoscere, quam tecum diutius altercando pertinacius quicquam excusare. Vnum tamen intelligas ueli... ut peccatum sit, imprudentia, non improbitate esse peccatum, neque enim ulla uel prouocandi, uel calumniandi libidine scripsi quicquam. Id nanq; facere me modestia mea indignum, & prorsus ab amicitia alienum semper duxi. Tantum quod scribenti mihi pri-

num occurrit, subito ac tumultuarie epistolæ inferui. Quocirca ut quid uel liberius, uel incautius mihi nec cogitanti exciderit, tua humanitas, meus erga te amor, tum mutua beneuolentia efficiet, ut eandem mihi ueniam decernas, quam in re simili facile tibi tribuerem. Nam ut iudicis officium sit, acrius seueriusq; in uitia animaduertere, amicum decet, non ita rigide censorem agere, sed ad delicta etiam subinde conuiuere. Libertate apud amicum multa facimus, non facturi, si cum alio res esset: non idcirco conuenit statim pro re quauis à sanctissimo fœdere resilire. Sed uides quò euaserim, mi Dolete, quàm anxie, uarieq; sim affectus. Proinde si nihil aliud est, quod te cruciet, quàm epistola ille scrupulus, non est, quod amplius de abijciendo scribendi consilio, deq; altius figendis aculeis cogites. Arctior sanè esse debet amicitia nostra tam pulchris auspicijs inita, quàm quæ ob res tam leuicis tam immaturæ debeat dissolui, huic ego fouendæ nūquam decro. Tu quo sis animo & quantum apud te gratia ualeam, si minus literis, saltem aliquo fac indicio ostendas. Nihil iam statueram ad te scribere, nisi hoc compulisset, ut falsam si quam de me concepisses opinionem, eruerem priusquam altius radices ageret. Vale.

STEPHANO DOLETO.

TE uinctum esse grauiſſime doleo, scio enim quantum molestiarum carcer afferat, neque ignarus sum istorum malorum. Verum tu hæc omnia feres æquo animo. Atque uti uirum fortem decet, quicquid sine culpa tibi acciderit, id deputabis in lucro. Hoc tempore communis est hæc calamitas omnium bonorum, ut nihil magis
nunc

nunc bonis optandum sit, quàm uitam cum morte commutare. De meo in te animo nihil est, quod dubites. Ego quæ ad tuam salutem pertinere arbitrabor, omnia diligenter curabo, faciamq; ut intelligas tuo amore nihil mihi in hac uita iucundius. Tu interim uirum te præbe, curaq; ut ualeas, & quid à me agi, aut curari uelis, scribe: dabitur sane opera, ut id diligenter à me fiat. Vale, x. Cal. Apr.

STEPHANO DOLETO.

Quod ad te nihil adhuc scripserim, nolim mihi adscribas, quando in ea re omni culpa uaco. Neque enim sciebam ubi gentium ageres, & uariis de te rumor ad nos perferebatur, alijs te Lugdunum, alijs Lemouicam profectum esse contendentibus: in tanta rerum tuarum uarietate què poteram scribere? nunc uero ubi primum ex tuis literis intellexi ubi esses, nihil duxi antiquius, quàm tuis literis respondere. In primis gratiata tibi habeo, quod nomen nostrum scriptis illustrare & celebrare uelis tuis. In qua re nihil magis uereor, quàm ne non digna sit materies facultate & copia tua. Nam de autoritate testimonij tui, eloquentia, grauitate, stilo, non est quod dubitem, tali enim te ingenio natura formauit, ut in dicendo nullus sit nostra tempestate, qui te superet, & pauci admodum, qui te æquare possint: quam ego laudem semper duxi maximam, neque ullos unquam fortunatiores putauì, ijs, qui se in literis feliciter exercuerunt. Quod cum tibi non mediocriter contigerit, habenda est Deo optimo gratia, qui quas in urbe nostra accepisti iniurias, minime tibi passus esset obtigisse, nisi magno tuo bono atque commodo. Ego aliquando isthæc omnia tibi usui fore confido. De rebus nostris

nostris quando hæc quoq; ad te scribi uis, scito te apud multos magnum desiderium tui reliquisse, nec paruus est numerus illorum, qui te diligunt, quiq; te abijsse permolesteste ferunt, maxime nobilissimæ honestissimæq; matronæ, apud quas non leuem ob illa tua in Drusacum epigrammata inijsisti gratiam. Ego, mi Dolete, si uellem meæ solum uoluntatis rationem habere, nihil sanè tuo discessu accidere posset mihi acerbius, sed cum tuæ rationes aliud postulent, neque te diutius nobiscum esse patiantur, non satis uiderer amicitia iura didicisse, nisi hanc meam tecum uiuendi consuetudinem tibi remitterem, rationemq; commodorum tuorum in primis haberem. Sequere igitur, quò te res tuæ uocant, fuge ingratis terras, fuge littus auarum. Lugdunum ubi ueneris, saluta meis uerbis Sebastianum Gryphium, quem ego unice amo, charumq; habeo. Cura ut ualeas. Nam cum hæc scriberem, narrauit mihi Clausanus tuus, te male habere, quod mihi sanè molestissimum fuit, quòd si mente recte ualeas, & corpore optime ualebis. Venit nuper ex Lutetia nescio quis Omphalius, cum magno eruditio nis nomine, hominem nondum uidi, ubi uidero, ad te scribam feram.

Vale.

Tholosæ, Idibus Iun.

STEPHANI

DOLETI CARMINI
NUM LIBER
PRIMVS.

Tricolon tetraastrophon.

DE SEIPSO.

CARMEN I.

*Vas Troia pugnæ pertulerit diu,
Et quos Achillis fregerit impetus;
Hector quot inuasit phalanges,
Classica dum fremere, tubæq;*

Quid contra fremdentes Agamemnonis

Exercitus, cum robore, tum dolo

Perfecerint, ducente Achille,

Atque dolos fabricante Vlysse.

Quid bellicosus Cæsar, & Annibal.

Tentarit atrox, quid'ue Themistocles,

Quid Roma, toto ut orbe nomen

Spargeret ipsa suum triumphis.

Scribat, cui Apollo suppeditat modos

Tantis pares conatibus, atque cui

Largitur ad uersus abunde

Calliopea melos amœnum.

Aut cui canenti Castalides deæ

Cinxere letæ tempora Pampino,
 Iussereq; ut nihil caducum,
 Nil ne humile, aut modicum creparet.

I pse ille ego, cui debili, ad ardua
 Montis bicornis culmina peruehi
 Non est datum, nec labra fontis
 Proluere Aonij liquore.

V tuncq; rauco gutture perstrepo
 Et destitutus dulcifona Lyra,
 Chordasq; nescius mouere.
 Præsto, quod exigua est Camœnæ.

I mpos per altum currere, repo humi,
 Non insolenter quicquam operosius
 Conans, nec antea Lacerto
 Non iterum atque iterum meo aptum.

V ates Homerus carmine scripserit
 Mirando, Olympi concilia, & graues
 Rixas, Achiuorumq; bella,
 Quæ peperit Paridis Libido.

N arrarit alto Vergilius pede,
 Teucris propago quæ freta, quas plagas
 Traiecit, ut fato iubente
 Dardanias renouaret arceis.

C antarit acri pectore Pindarus,
 Plus igne candens undique Pindarus
 Seu iungat audax dithyrambos,
 Seu canat ore decus deorum.

M ollis Tibullus uersu elegos breui,

Nec non iocosos hendecasyllabos
 Tractarit exacte Catullus,
 Lesbica quo bene culta uiuit.

I llic priores (alter ut altero
 Excellit) assumant sibi iudice
 Fama, & uelut magni efferantur
 Artis Apollineæ tetrarchæ.

Quid? tu negaris, Zoile, debitam
 Laudem Poëtis inferioribus
 Camœna Homeri altium loquentis,
 Vergilij ne tuba Canora?

P aruis sua est laus : nec penitus caret
 Fructu laboris, qui tenet ultimum
 Locum inter heroas Mineruæ,
 Si nequeat propius reponi.

P ræstat sepulto squallida inertia,
 Qui tantum id ex conamine colligit,
 Ut plus uigil dicatur olim,
 Quàm piger, & fugiens laboris.

C ollusimus, quæ si Criticus putat
 Ieiuna, componat Criticus ueru
 Exempta Critici, mihi ipse
 Concino, non Criticis probanda.

Quòd si hesperæ oræ me minus audiant,
 Nec me sciant uatem Ausoniæ scholæ,
 Testabitur tamen Poëtam
 Gallia chara suum Doletum.

Hendecasyllabi.

A D M V S A S.

C A R M E N 11.

MVsæ, sacra cohors, cohors beata,
 Cœlorum altitonantium alma proles,
 Quæ doctos niueo sinu fouetis,
 Per quas arte coli licet, quibusq;
 Inuitis nihil assequatur ullus:
 Huc conferte pedem sacrae sorores.
 Musæ, sacra cohors, cohors beata,
 Optanti mihi ferte opem rogatae.

Non iam uos pigeat uirentis Hemi
 Saltus, aut Aganippidi amnis undas,
 Rupis'ue Aoniæ specus latentes
 Nostra linguere flagitatione:
 Vestri me comitem iuuate cœtus,
 Vestrae me socium artis adiuuate,
 Et cinctum bene Laureis corollis,
 Fontis castalij irrigate lymphis.
 Ut qua pulcher Apollo uoce cantat,
 Et qua concinitis deo canenti,
 Dum per tempora flaua crine sparso,
 Spectato ordine ducitis choreas,
 Hic nunc carmina non inepta fundam,
 Andino eloquio elegantiora,
 Catulliç; iocis uenustiora.

O, si subsidio redibo uestro
 Auctus plus reliquis honore uictor,

O, quam,

O, quàm, Iuppiter, efferam dearum
 Nomen Pieridum, decusq; phœbi.
 Papè, quàm celebrabo diligenter
 Parnasi memoranda festa montis.

Huc conferte pedem sacrae sorores,
 Musæ, uestra labella mollicella
 Roris plena, tenella, delicata,
 Nostris horridulis modo admouete,
 Vestra ut quo linit ora melle Pytho,
 Fauces aridulas meas eodem
 Humectet dea nobilis liquore.

Quòd si hæc uota minus pudica quisquam
 Morosus putat, atque forte ocellos
 Vestros hispida barba nostra terret,
 Nec uos oris odor iuuat uirilis,
 Adspirate tamen sacrae sorores,
 Adspirate animo noui poëtæ,
 Et uestrum mihi pellat exta numen:
 Quod me tam faciet cito disertum,
 Quàm sum ipse ingenio rudi, atque agresti.

Tricolon tetraastrophon.

A D S Y M O N E M F I
 netium amicum.

C A R M E N III.

Non nos uoluptas, uita uel impia,
 Non nos uel indignum studium, aut scelus
 Coniunxit, hanc iucundus usus,

*V*sus amicitiam creauit.

*M*ores pares, parq; ingenij uigor.

*A*c uota pulchrè conuenientia.

*P*ar uita prorsus nos libentes

*F*œdere perpetuo ligauit.

*S*ic quondam amauit Scipio Lælium,

*H*æsitq; Orestes sic Pyladi suo,

*S*ic Castorem Pollux amisse,

*T*hesea Pyrithousq; fertur.

*N*on tempus ullum, iurgia'ue aspera,

*A*ut rixa dissoluet, quibus imperat

*V*irtute amor natus celebri,

*M*atre eadem assidue fouendus.

*V*itæ timebo perniciem tuæ,

*V*itæ timebis perniciem meæ,

*N*il charius tete ipso habebō,

*C*harius atque nihil me habebis.

*V*otum saluti ultro faciam tuæ,

*V*otum saluti ultro facies meæ,

*A*eternum ero tibi in medullis,

*T*uq; mihi usque eris in medullis.

*Q*uanuis Gades, uel terra remotior

*I*ncognitum me perferat aduenam,

*A*c tu ultimos uisas Britannos

*P*ostea, Hyperboreos ue saltus.

*V*otum saluti ultro faciam tuæ,

*V*otum saluti ultro facies meæ,

*A*eternum ero tibi in medullis,

*T*uq; mihi usque eris in medullis.

Diuos rogabo te erigi honoribus
 Diuos rogabis me erigi honoribus,
 Supplex uterque poscet, æuum
 Nestoris assequi utrunque posse.

Dicolon distrophon.

A D F R A N C I S C V M
 Valesium Regem Gallie.

C A R M E N I I I I I.

FRancisce non uno quidem, sed omnibus
 Rex digne regnis, qui sit, ut
 Oblivione livida Gallorum honos
 Impune carpatur latens?
 Et nocte longa huc usque pressus, lumine
 Caruerit: an quod defuit
 Gallis sua olim laus, uel ampli nominis
 Celebritas? an quod mari
 Terraq; non res gesserint perennibus
 Chartis reponendas? nihil
 Tale obstat, ut iungamur astris & polo:
 Nam siue laude uirium,
 Seu Marte prospero, uetusta secula
 Certent, feremus protinus
 Primas, nec ulla gloriae amplitudine
 Cedemus externis locis:
 Sed quando scriptorum elegantium manu
 Vatumq; caruimus sonis,
 Taciturnitas nostris meritis diu obstitit,

Idem superbæ Romuli
 Factura proli, ni quod egisset, modò
 Chartæ fideles proderent:
 Idem duci factura quondam Punico,
 Et bellicoso Cæsari,
 Ac forti Achilli, ni quod egisset, modò
 Chartæ fideles proderent.
 Solæ uetant Musæ mori, & celebrant
 Dignos sacra fama uiros:
 Nec interest, an tu uigil sis, an iners,
 Vt ut'ue uitam transigas,
 Ni lingua doctorum tenebris te eximat,
 Et posterorum annalibus
 Mandet, tibi quos spiritus uirtus dedit,
 Quos fregeris, quos uiceris:
 Quare faue musis, easq; amantibus,
 Vt nomen æternent tuum.

Dicolon distrophon.

A D R E G I N A M N A-
 uaræ Margaritam Valefiam.

C A R M E N

V.

PRoli suæ Pallas timens, & anxie
 Affecta, ne artium rudes
 Vulgusq; iners tractaret illos aspere
 Iniuriaq; lederet,
 Quos ingenio elegantiori nobiles
 Et perpolitos literis

Huc mitt

Huc mitteret doctarum ab antris uirginum,
 Te literatis obtulit,
 Cuius potenti autoritate & gratia
 Tegantur, atque commodè
 Et uim imperitæ plebis, & diras minas
 Vitent furentium hostium:
 Nil ergo mirum, si receptos in tuam
 Fidem rogatu Palladis
 Doctos, colas, ames, tueare, & libens
 Quibus potes rebus iuues.
 Ira iam iniqui frendeant, ira crepent,
 Laudi id tibi atque gloriæ
 Dari moleste qui ferunt, & detrahunt,
 Quo clara flores, nomini:
 Mirabitur te, & laude multa posteris
 Mandabit, illustris cohors
 Cohors alumnorum Mineruæ, cui hæctenus
 Præsto fuisti omni loco.

Dicolon distrophon.

AD GVILIELMVM

Budaëum.

CARMEN VI.

BVdæe Gallie decus præstabile,
 Dic, te rogo per liberos
 Charos tibi, & suauis utroq; plus oculo,
 Recte ne Gallum rideam
 Externa sic prorsus stupentem, ut negligat

m 5

Quicquid

Quicquid suo gignat sinu,
 Quicquid uel ornati, aut opimi Gallia
 Diues potensq; Gallia
 Et rebus, & uiris, ferat : quid ? num uides
 (Quod quidem dici pudet)
 Ut si uel ore blefo apud nos Italus,
 Vel prorsus infans balbutit,
 Hermem putemus nuntium notum poli,
 Interpretemq; numinum,
 Mandata nobis à Ioue alto exponere,
 Apollinisq; uti modis?
 Quòd si uel Arpinate erit facundior
 Gallus, uel Attico rhetore,
 Et digna musarum faciat uerba auribus,
 Ac melle longe dulcius
 Loquatur, artem barbaram nisi probe
 Ementiatur, & loquens
 Vtranq; buccam inflet, tumescatq; & crepet,
 Et ima crescant ilia,
 Suae iacebit Gallie, ac nullam auferet
 Laudem artis, aut eloquij.

Elegiacum.

IN ITALVM QVENDAM.

CARMEN VII.

ARdua promittis, solo uel mense disertos
 Cum te nos iuras reddere posse uiros,
 Promissum hoc nihil est, nihil est has fundere nugas,
 Est quoq;

Est quoq; nil *musas* uel superare nouem
 Id tibi cum multis commune est, Gallia centum,
 Qui facile id præstent Gallia mille dabit.
 Ast aliud nosti solus, quo *Pallada* uincis
 Quicquid & *Atlantis* scit uasfer ille nepos
 Vis dicam? nosti Reges emungere nummis:
 Est id, quo doctum uincere quenq; potes.
 Hos nobis astus tua si documenta recludent,
 Quis tibi pro tantis artibus astra neget?
 Maior eris *Phœbo*, quod si *Iouis* aula placebit,
 Tu *Ioue* depulso *Iuppiter* altus eris.

Dicolon distrophon.

AD FRANCISCVM VA-
 lesium Francisci Valesij regis
 Gallie filium.

CARMEN VIII.

REgis propago, quem manet regnum potens,
 Et uastus orbis expetit
 Sibi imperatorem, meis te uersibus
 Non fortè tanto numine
 Dignis saluto: sed suas quæ nunc tremens
 Exercet alas (ut tener
 Pullus columbæ, dum breuem nidum fugit)
 Audax uolabit postea,
 Tecumq; crescet nostra sensim *musula*:
 Dicet sonoris cantibus
 Quas tu domabis strennue oras prælio,

Et que

Et quæ trophæa Gallie,
 Victor triumphato hoste barbaro eriges,
 Dicet quibus terrori eris:
 Virtute macte perge multa gloria
 Nomen tuum diffundere.
 Ego tibi si sentiam probarier
 Nostros labores, & tuo
 Plausu foueri, adnitar euum ut posterum
 Te ipsum loquatur, & colat.

Dicolon Tetrastrophon.

FELICEM ESSE NOSTRAM
 etatem propter efflorescentia literarum
 studia, & eandem infelicem pro-
 pter indignorum quorum
 dam hominũ odia
 in literarum
 studiosos.

C A R M E N I X.

Optanda ò nimium tempora tempora,
 Lugenda ò nimium tempora tempora,
 Pallas diua quibus plus satis emicet,
 Et Pallas quibus algeat.
 Nulla ætas memorat tantam operam datam
 Præclaris studijs, nec magis agnitas
 Artis ullo atauim tempore, sed deest,
 Nunc regnum studijs suum.
 Mecœnasq; deest, qui ingenia excitet

Et donis

Et donis, ueluti calcare, languidos
 Vates exhilaret, ne abijciant onus,
 Aut fœde iaceant pigri.
 Est quod præterea frangat alacrium
 Conatus, reuocetq; à studio haud parum
 Multos : quo siquidem quisq; erit auctior
 Et cultus magis artibus.
 Hoc plus inuidia conspicias premi:
 Græcum si profiteri audeat, heus miser,
 Vulgi iudicio proximus hæresi
 Dicetur, uel iniquior.
 Lugenda heu nimium tempora tempora,
 Iam iam impune quibus non licet assequi
 Arteis, aut operam impendere literis
 Instanti absque periculo.

Iambicum anacræontium.

IN FORTVNAM.

CARMEN X.

Quo tibi dea atrox pectus
 Quo tibi furore candet?
 Quas tibi Megæra ex erebo
 Vibrat fâces ? quæ Erinnyis
 Mouet tibi sic bilem,
 Aeterno ut ipsa in doctos
 Feraris insana odio?
 Illosq; iugi inopia
 Premi uelis ? & rebus

Modicis

Modicis misellam uitam

Trahere lupino pastos?

Monstrum ferox, horrendum:

Quæ te leæna, tygris'ue

Sub rupe pauit quondam?

Quæ Syrtis, aut Scylla uorax,

Quæ te Charybdis ponto

Spumante, ceu tetrum aliquid

Expuit ad algam uilem?

Quod ebur tibi, quæ'ue filex,

Adamas'ue, durus'ue calybs

Ilia tibi uallauit?

Vt quos deiq; deæq;

Omnes ferunt in oculis

Sacros Mineruæ uates,

Tu sola semper quatias

Frendens, nec ullis unquam

Ornes bonis dea sæua?

Superum fidem: olim potuit

Orpheus lyra, atque arguto

Plectro mouere manes

Manes Auerni nigri,

Sistere quoq; Hebrum, & syluas

Ducere canendo, & canibus

Mixtos gregatim lepores,

Nec te dea atrox poterit

Pallas mouere, nec omnis

Montis chorus Pierij?

*Odium tam ut omne abijcias,
 Quo haftenus acerbe urgeri
 Libuit satis superq;
 Virtutis almam sobolem?*

Dicolon distrophon.

IN THOLOSAM.

CARMEN XI.

T*Urgete nostri iambi, & excitemini,
 Ardentiusq;, quàm gener
 Spretus Lycambem perfidum, conuellite
 Probris Tholosam barbaram.
 Vos plus ocellis diligam, & uita mea,
 Vestro omnia indulgebitis
 Vati, si in hoc cito mihi obsequemini:
 Præstate iambi, quod rogo.*

Dicolon distrophon.

IN THOLOSAM.

CARMEN XII.

S*I quisquam eo furore uiuat percitus,
 Vel forte sic abhorreat
 A' sanitate mentis, ut premi omnibus
 Malis uelit, carereq;
 Optabili uitæ statu, sæuam aduolet*

Tholosam

Tholosam, & artibus bonis
 Se deditum fingat, Iouem optimum, dolos
 Quos barbari gens oppidi
 Struet, quibus tuos sacer Phœbe opprimat:
 Pium, impium clamabit, &
 Culpa carentem, culpa abundare asseret,
 Insaniam ut suam expleat,
 Ac arbitrato exerceat doctos suo:
 Fortuna quem plena manu
 Bonis bearit, auxeritq; copijs,
 Conuicia accusabitur
 Fecisse cœlo, & Christianam spernere
 Persuasionem, quò ut reus
 Pendat miser poenas, & accipitribus
 Sit præda sanè opimior:
 At quos opum uis deficit, uel gratia
 Autoritasq; apud duces,
 Tragœdiæ, graui affici cernas nota
 Spectaculoq; publico:
 Teda manu ferre, & lacerna turpiter
 Tegi, lacerna propria
 Notæ ijs inurendæ, quibus nocet scelus
 Pallentq; mentes crimine:
 Ergo Tholosa literatis tam est parum
 Amica, quàm lupus gregi
 Ouium, canisq; leporibus, uel igni aqua,
 Pullis ue milui implumbus.

Monocolon Choriambicum.

IN EANDEM.

CARMEN XIII.

Quid? fulmen'ne tuū Iuppiter, aut dextera candicans
 Arceis qua iaculāre, & quatis orbē stupidū metu,
 Vrbi parceret iniquæ? exitium'ne incuties suis
 Dignum flagitijs? irā'ne atrox, crimina qua hæctenus
 Aequè uisus es urgere, resedit placido tibi?
 Mentem pone quietam, ac subito æther tonitru fremat,
 Absumatq; Tholosam igne uoraci, & cinere obruat.
 Non, quos Inarimes mole tegi post tua fulmina
 Iussisti, æquius arsere Typhoëi socij truces,
 Nec quos Deucalion Pyrrhaq; conspexit in æquore
 Mersos, ob scelera immensa, dederunt meritam magis
 Pœnā, quam dabit absumpta Tholosa igne sacro ætheris,
 Aut æquata solo, mersa'ue sub noctem Erebi caui.

Dicolon distrophon.

IN EANDEM.

CARMEN XIII.

LAude laborat omnis
 Excoli, nomenq; suum posteritatis æuo
 Nobile fama honesta
 Consecrare adnititur: olim alma fuit potenti
 Troia manu, atque bello.
 Roma latis imperij finibus. arte multa
 Ingeniosæ Athenæ

n Floruerunt

Floruerunt : Massiliæ laus quoque nata quondam est
Integritate vitæ.

At Tholosæ non eadem sunt studia, aut labores
Posteritatis auras

Aucupandi : nomina qui clara alijs parauit,
Perpetuamq; laudem

Famæ amor puræq; secundæq;, uelut uenenum
Odit acerbe, & arcet

Nilq; quicquam plus Getica antiquius hercle ducit
Asperitate morum,

Palladis quæ omnem sobolem iure suo fatiget:
Urbs nimium sinistris

Structa fati, dignaq; nullo nisi inauspicato
Nomine, quod nepotes

Vocibus diris lacerent, ac misere execrentur.

Tricolon tetraastrophon.

I N D R V S A C V M V V Læ
garem poëtam Tholosanum, qui librum
in fœmnas scripsit.

C A R M E N

X V.

Porcus furens ex lentre Epicurea,
Abdomini uir natus, ubi usque eo
Distenta sensit exta, & aluum,
Vsu ut esse sibi nequirent
Ad scorta, mox in fœmineum genus
Ore impudenti feruidus irruit,
Genus profecto, cuius ante

Mancipium

Mancipium fuerat, cum amaret.

- P** ermitte telum nunc puer arcui
 Seniq; cano ignem inijce, ut ardeat
 Amore, nec quæ extinguat ignem
 Fœmina sit, nisi pœnitentis.
- D** onecq; abunde laudibus effêrat,
 Quarum decus tot diminuit probris,
 Et labe fœdauit nefanda,
 Fœminea minor ipse laude.
- A** ut si dedisse forte parum hoc modo
 Pœnam arbitraris tam nihili uirum,
 Plectatur, ut qui nomen olim
 Tyndaridis temere eleuauit:
- I** uno simul, tuq; alma Venus, dei
 Summi quibus nil non cupide offerunt,
 Et sponte donant, si ulla cura
 Vos muliebris honoris urget,
- V** triq; coniunx brachia dum implicat
 Collo, & labellis oscula suauiâ
 Figit, frequenti tum rogatu
 Numina sacra mouete blandæ.
- V** t, qui genus uestrum impetiit procax,
 Succedat umbris, quas domus ignea
 Orci tegit, seuisq; pœnis
 Eumenides cruciant cruentæ:
- R** ostrumq; diræ perferat alitis,
 Quæ carpit immortale iecur Tityi,
 Aut Tantalî siti prematur,
 Tormine uel grauiore si ullum est

D onec *superbis* laudibus *efferrat*
Quarum decus tot *diminuit* *probris*
Et labe *foedavit* *nefanda,*
Fœminæ minor ipse *laude.*

Dicolon distrophon.

I N E V N D E M D R V.
facum naturæ profopopœia.

C A R M E N X V I.

S At *superq;* iam *scio,*
Quid præbuit *causam* tibi, *ut* tam *acerbis*
Vocibus genus *meum*
Stulte *laceffas,* *fœminasq;* *tantis*
Obruas *supra* *modum*
Conuitijs ; *quam* *forte* *deperibas*
Virginem, *aut* *lupam* (*ut* *solent*
Te *illæ* *mage* *oblectare,* *quas* *lupanar*
Spurcum *habet)* *caper* *tuus*
Caper *tuus* *fugauit* *euomentem,*
Concitoq; *pectore,*
Vt *quos* *odor* *teter* *maris* *repellit:*
Vel *mephite* *terrata,*
Putri *ore* *quam* *exhalas,* *tibi* *superbe*
Obstitit, *gulamq;* *acrem,*
Ventremq; *distentum,* *atq;* *pituitam*
Nare *pendulam* *tua*
Obiecit, *et* *uultum* *rubore* *foedo*
Lucidum, *simul* *genas*

Lippas,

Lippas, caputq; iandiu sepulchro
 Proximum : hinc tragœdiæ
 Illæ, hinc tragœdiæ repente motæ,
 Fœminæ quibus decus
 Traducis, infamasq; iners poëta.

Dicolon distrophon.

I N E V N D E M.

C A R M E N X V I I.

Mirum est sagacem in omnibus naturam, eo
 Errore lapsam, dum tibi
 Formaret ingens corpus, ut qua oportuit
 Parte esse guttur, podicem
 Locauerit : nam non loqui te quispiam
 Ore arbitretur, sed potius
 Cacare, ita obscœnè loqui mauiis quidem,
 Quàm quo decet castum modo,
 Ac aptiora culo uerba fundere
 Studes, quàm honesto gutturi.

Dicolon tetrastrophon.

I N E V N D E M D R V S A C V M.

C A R M E N X V I I I.

Si tuum quisquam neget esse prorsus
 Utilem librum, temere loquatur,
 Nempe tergendis natibus peraptus
 Dicitur esse.

Nemo nec iurat piperi tegendo
 Commodum, aut scombris, quibus officinæ
 Par tuo seruant operi uolumen
 Vno obolo emptum.

Dicolon distrophon.

IN EVNDEM, QVOD
 uxori nuncium remisit.

CARMEN XIX.

DE te improbè loquuntur, & rectè parum,
 Qui non satis probabili
 Causa remissum nuncium à te predicant
 Vxori : erat cur nuncium
 Posses remittere, & iugali expellere
 Thoro, nam honestis moribus
 Et castitate nobili, nullo queas
 Herere pacto foeminae
 Emersus ex lustris luparum ganeo.
 Quare lupam domi foues,
 Foedissimumq; scortum, ut hereas pari,
 Vxore casta posthabita.

Dicolon distrophon.

IN EVNDEM DRVSACVM.

CARMEN XX.

SEd quid camœnam defatigo abs re meam
 Dum tot te iambis obruo?

Dicam

Dicam semel, quod sentio de te, & breui:
 Tanto quidem es scelestior
 E' tetrior tetrīs scelestisq; omnibus,
 Quanto est polus terra altior.

Phaleucium.

AMICI AD STEPH.

Doletum in eundem Drusacum.

CARMEN XXI.

Tergendis natibus tuum libellum
 Aptum dixerat optimus poëta
 Blanditus tibi credo tunc poëta.
 Nam nullus natibus suis Drusace
 Dignum iudicat hunc tuum libellum
 Injulsū, lacerum, asperum, proteruum,
 Incultum, rigidum, parum pudicum
 Et duris salebris ineptiorem,
 Atque ipsis natibus magis lutosum:
 Quare tergere podicem uolentem,
 Chartas ut fugiat tuas monemus,
 Ni uult surgere foediorē culo.

Dicolon ditrophon.

IN TOPINATIVUM

uirum maledicum.

CARMEN XXII.

Non quòd non grauius mihi
 Commoris stomachum, uersibus asperis
 n † Constans

Constans abstineo modo:

Sed quòd tam nihili es, tamq; parum potens,

Idem ut sit tuus impetus,

Ac morsus culicis, fusa Lycambeo

Conatu mea carmina

Compesco, tibi ne obsistere censear

Imbelli ualidus nimis:

Robustus si elephas, uel leo debilem

Vulpem uiribus obterat,

Vel si Pumiliùm frangat Achillea

Dextra, aut Hectoreæ manus,

Quæ laus excipiet tam leue prælium?

Victori ecquod erit decus?

Quare ignaue canis perpetuo latra,

Cornu non prius horridum

Tollam in te, mihi quàm morsibus excites

Bilem, qua tumeat iecur:

Non latratus aprum, nec strépitus mouet,

Quantumcunq; crepet nemus,

Stantem uulnificus deus nisi læserit:

Quòd si uim placido afferas,

Instabit rabidus, qui modo conticet.

Tricolon tetraastrophon.

I N D A M P M A R T I N

iudicem Tholosanum.

C A R M E N

X X I I I .

N Vllum me scelus in uincula conijci
 Poscebat, neq; per compita turpiter

Duci,

- Duci, ut qui impius ense
 Patris fuderit ilia:
 Vel qui diri aliquid criminis improbus
 Admisit, ueluti qui patrios lares
 Auro sollicitante
 Furtim prodidit hostibus:
 Nullum tale scelus carcere me tegi
 Iussit, sed (tua quæ est barbara mens) uiam
 Omnem exquiris, ut angas
 Prolem nobilem Apollinis.
 Mors te communuat ridiculum caput:
 Insani Rabiem pectoris abijce,
 Gnatæ discce tuæ ausus
 Et mentem placidam sequi:
 Quæ mœchos uocat, atque excipit, & suum
 Corpus prostituit, prostibulum elegans,
 Quæ inquam prostituit se
 Mœchis, rem Veneri sacram:
 Quin tu iam potius furcifer eneca,
 Vxor quos tua, dum nox filet undiq;
 Et stertis mero abundans,
 Perfert, ac satiat procos.

Dicolon distrophon.

DE OBITU CRISTOPHORI Longolij.

CARMEN XXIIII.

Longolij ò utinam potuisset lingua docta tantum
 Apud rapacem mortem, acreisq; parcas,

n s Quan

Quantum olim ualuit dicendo, uoce dum disertæ
 Romæ cateruas flecteret stupentes:
 Viueret incolumis, nec funere concidisset atro,
 Dignus perenni temporum recursu.
 Sed uiuit, neque morte ulla extinguetur, arce tectus
 Famæ nucantis, nominisq; magni.
 Aere perennius exegit monumentum, ad astra late
 Laus cuius ingens & loquax uolauit
 Quod non annorum series, nec flatus impotentis
 Austri, nec imbres diruent edaces:
 Sydera dum cœlo hærebunt, ac ursa obibit axem,
 Cursuq; tardo per polum meabit,
 Longolio Hesperij, quiq; ortum solis intuentur,
 Omnes uicissim gloriam uouebunt.
 Hinc igitur procul, hinc procul absint neniæ sepulchri,
 Luctusq; turpes, quos anus refundunt.

Tricolon tetraastrophon.

AD IOANNEM PINVM.

CARMEN : XXV.

L Audent auari, uel stupeant, quibus
 Tanto bonorum mens studio furit,
 Spreta ut salute peruagentur
 Carpathium Siculumq; pontum,
Ac barbarorum Sauromatum plagas,

Vel

Vel si quid ultra est indica climata,
 Ut tandem opum suarum aceruos
 Pyramidum tumultis adæquent.

Laudentur & qui magna palatia
 Regum terunt, ut splendidi honoribus
 Vivant superbe, uel perinde ac
 Semidei à rudibus colantur.

Te Pine laudo, quòd modicum putes
 Magnum, serasq; id quod minus est, ut id
 Quod plus & amplum est: nempè auaros
 Non animos satiant bona ampla.

Vitam quietam ducis, & omnibus
 Curis solutam, seruida nec tibi
 Instat libido honorum opum'ue
 Terq; quaterq; beate præsul.

Talis decet te uita, boni Dei
 Cui ultro dederunt altum animum, & grauem,
 Et negligentem sordium orbis,
 Quas humiles animi sequuntur:

Non te fugit mox tempora cedere,
 Lucem alteram mox trudier altera,
 Ac nos uoracem subter orcum
 Præcipitare diebus arctis.

Contentus ergo, quæ superest, age
 Vitam, nec angat canicem senis,
 Quæ annis uirentem te nequiuit
 Sollicitare cupido cæca.

Phalæn

Phaleucium.

AD IOANNEM LANGIACHUM
Episcopum.

CARMEN XXVI.

Nobis xenia quòd perampla donas
Ex tantis opibus, quibus fatiscit
Arca ingens, nihilo uidere maior:
Es magnus genere atque mente celsa,
Magnus consilio, bonisq; magnus,
Es magnus quoq; quòd plagas obisti,
Quot quot cingitur orbis ipse uastus,
Afros, Hesperiam, Hercules columnas,
Anfractus Asiae, ac Scythas feroces,
Et quos Oceanus pater potenti
Ambit margine, terminatq; fluctus,
Transisti celeri frequenter alno.

Non qui secula multa uidit olim
Nestor, Dulichius uè dux Ulysses
Annus qui secuit freta alta multis,
Te rerum superarit omnium usu:
Vis dicam? magis hoc uidere magnus,
Quòd te nemo quidem est in orbe maior.

Dicolon distrophon.

IN PETRUM PINACHIVM
Vasconem.

CARMEN XXVII.

Curbitarium caput, stipes rudis,
Tam plenus insolentiae,

Quàm nullius doctrinæ homo, Pinachius,
 Illam sibi primum uiam
 Ad nomen æternum decusq; fecerat,
 Vt impudenter de artibus
 Quibuslibet ferret suam sententiam,
 Ceu quondam Athenis Gorgias:
 Si forte quisquam uerba de eloquentia
 Fecisset, hic se rhetorem
 Fingebat, & tenêre dicendi modos
 Omneis, perinde ac unguium
 Numerum: quid hic quæris? stupendo gloriæ
 Studio perustus, sedulo
 Famam aucupabatur, quibuscunq; Hercule
 Locis licebat: ast ubi
 Nec de eloquentia loqui docte potuit,
 Nec de arte quapiam bene,
 Sententiam mutauit, & cum illi decus,
 Viriq; docti laus, parum
 Succesit ex uoto, procacis nomine
 Famam perennem quæsiit
 Tandem sibi, illustrarierq; adnexus est
 Vtcunq; turpitudine.

Dicolon Distrophon.

IN EVNDEM PINACHIVM.

CARMEN XXVIII.

Vulgus ridiculum atque iners
 Primas nescio cui grammatico uiro

Dat

Dat, Demostheni ut alteri:

Ipsum illum in manibus sic habet, & fouet,
Sic am̄ lectitur, & colit,

Ad Demosthenis ut fulmina proxime
Adspirasse putent, leui

Multi iudicio : at non mediocriter
Vulgus labitur, hunc quidem

Doctus nemo putat, uel bene noscere
Vim Demosthenis, & patris

Nomen tam egregij, fulmina tantum abest
Vt Demosthenis assequi,

Dicendi ue modum reddere gnauiter
Possit rustica bellua:

Quòd si accesserit ex parte aliqua ad senem
Nullis sat celebrem modis,

Sanè accedit eo nomine, quòd uigil
Tam ipse est, quàm pater ille erat,

Et quod noctu oleo non minus utitur:
Vnum illud tamen interest

Horum inter studium, falsaq; lumina
Somno, grato oculis Deo:

Quòd tantis olei sumptibus alteri
Mirandum eloquij genus

Quæsitum est, modo quo nobilis & nitens
Heret syderibus Iouis:

Infomneis alius conterit alea
Noctes, & uenere, & gula.

Lucerna utitur ad putide olentia
Scortilla, & ganeæ lupas

Spectandas

*Spectandas propius : talis eum labor
Exercet uigil hinc uigil.*

*Passim fertur, & ad rhetoris optimi
Laudem accedere dicitur,*

Laudem, crede mihi, haud omnibus obuiam.

Elegiacum.

AD SYMONEM VILLANO-
uanum defunctum.

CARMEN XXIX.

O Mihi quem probitas, quem uitæ candor amicum
Fecerat, O, stabili fœdere iuncte mihi,
O, mihi quem dederat dulcis fortuna sodalem,
O, mihi crudeli morte perempte comes:
Iam ne sopor te æternus habet, tenebræq; profundæ,
Tecum ut nunc frustra carmine mœstus agam?
Quod nos cogit amor, surdo tibi forte canemus,
Sed nimij officij non pudet esse reum.
Chare uale, quem plus oculis dileximus unum,
Et iubet, ut mage te semper amemus, amor
Tranquillæ tibi sint noctes, somnusq; quietus,
Perpetuoq; sile, perpetuoq; uale.
Et si umbris quicquam est sensus, ne sperne rogantem,
Dilige, perpetuò cui quoq; charus eris.

Dicolon

Dicolon tristrophon.

EIVSDEM EPITAPHIVM.

CARMEN XXX.

C*umulata dederant omnia nato
Genitrix rerum hominumq; alma parens, et
Animos quæ eximie moribus ornat pulchra uirtus,
Modo qui præpropere morte diem obiuit:
Rapidis usque adeo annis adolescens
Merito iure quidem funere non abripiendus.*

EIVSDEM PROSOPO=
pœia ad lectorem.

SALVE LECTOR, ET ANIMVM HVC
PAVLVM ADVERTE. QVOD MISE=
RVM MORTALES DVCVNT, FELI=
CISSIMVM CITO MORI PVTO.
QVAMOBREM ET MIHI MORTVO
MORTEM GRATVLARE, ET QVESTV
ABSTINE, MORTE ENIM MORTA=
LIS ESSE DESII. VALE, ET MIHI
QVIESCENTI BENE PRECARE.

Dicolon distrophon.

DE EODEM.

CARMEN XXXI.

Q*uousque tandem expleris atroces minas,
Dirumq; plus satis tuum*

In nos

In nos furorem, fors supramodum fera?
 Furor ne adhuc deferbuit?
 Num iam quiescit bilis immanis tibi,
 Dum res quatis mortalium
 Vt cunq; uis, durisq; uersas casibus?
 Quod quisque perfert fortiter:
 Nam scimus auferri tuas nobis opes.
 Sed quis ferat, quem non dare
 Potes fidelem amicum eumq; ipsum intimum,
 Tuo eripi iussu, & nece
 Nimis cita ex amplexu amici iam abstrahi?
 Erant, quibus iunctis minus,
 Amantibusq; non ita admodum probe,
 Infligere id damni grauis
 Posses, sed ipsum me tibi uisum est mali
 Tanti ferire iniuria.
 A meq; subducti uirum, quem me magis
 Amabam, amore non leui
 Ad diligendum adductus, idq; mutuo,
 Sic me premis monstrum ferox?

Iambicum anacreontium.

NOBILIS ADOLESCENTIS

Petri Anglerij, Epitaphium.

CARMEN XXXII.

REdijt ad ipsum certe
 Illum locum, unde aliquando
 Furtim insalutata alma

O

Matre,

Matre, & choro pierio
 Repserat in hunc inum orbem.
 Palladis alumnus charus:
 Suo quem abesse amplexu
 Diutius gnatum, ægro
 Animo tulit diua parens:
 Ingemuit omnis etiam
 Cohors sororum Aonidum,
 Suauia solita non à se
 Pueri labellis figi,
 Pulchrè ubi sedebat
 Pytho, & Latina & Græca.

Hoc hercle desiderio
 Motæ deæ impotenter,
 Et, quàm satis profecto est,
 Studio acriore incensa
 Pallas uidendæ prolis,
 Abripuit hinc rarum olim
 Orbis decus futurum:
 Quo fit parum ut non dubitem,
 Habeam ne gratiam illi,
 Quæ ultro dedit uidere
 Numen poli augustum aliquod,
 An potius æquum omnino
 Videatur, ut procaci
 Lingua laceßi libeat,
 Omniq; probro obruier,
 Cuius opera est perfectum,
 Virtutis ut tanto opere

Non

*Non sine dolore acerbo
Omnes repente careant.*

Monocolon. iambicum hip=
ponacteum.

PETRI ALLESTI AD=
uocati facundiss. Epitaphium.

CARMEN XXXIII.

INuidit orbi fors iniqua, morsq; atrox
Quem sidera exceperere, non uulgariter
Multa arte doctrinaq; præditum uirum:
Non tot micant ignes quidem certe polo
Causas quot ille dixit, eloquentia
Peritiãq; legum inaudita omnibus.

Sensit cliens persæpe, quàm esset efficax
Bonusq; patronus, frequentes id rei
Nouere, quos tutatus est, ac crimine
Statim absolutos gratulanti protulit
Affinium cohorti, & expectantibus
Saluum parentem liberis saluum dedit.

Suo tamen functus die est, dira nece
Tandem occidit, cuius disertã lingua tot
Exemit à letho, minisq; iudicium:
Sed nunc, quibus uiuus tulit prompte ille opem
Iam mortuo precamini bene & feliciter.

o 2

Elegiacum.

Elegiacum.

A M I C I C V I V S D A M

Epitaphium.

CARMEN

XXXIII.

Quid uelut extinctum luges, quem funere nullo
 Funere mors nullo mergere dira potest?
 Desine facta queri, corpus iam lumine cassum
 Condat humus, lucet fama decusq; uiri
 Lucet honos, nullo mortis uiolabilis ictu,
 Et dubitas luctum ponere? pone precor.
 Liquit inexhaustæ laudis monimenta, uetustas
 Quæ carie nunquam conficiet ue situ.
 Non simul absumpto pereunt cum corpore, uirtus
 Clara quibus nomen tempus in omne parat.
 Fama loquetur anus, celebri quàm nomine uixit,
 Qua uirtute fuit, fama loquetur anus.
 Iuris amor, mens pura doli, mens nescia culpæ,
 Laude effulgebit perpetuoq; sua
 Orbis tecta diu coluit, nunc lucida diuûm
 Regna, uiris claris debita regna tenet.
 Iuppiter hunc terris inuidit iniquus honorem,
 Hac uoluit tandem luce micare polum.
 Hoc comite exultant diui, & letantur ouantes,
 Hocq; diu socio se caruisse dolent.

Tricolon

Tricolon tetraſtrophon.

IOANNIS ANDROADOES
leſcentis nobiliſſimi, Epitaphium.

CARMEN XXXV.

Cui forma erat tam pulchra, quàm Apollini eſt,

Fuitq; quondam Dardanio proco,

Cui ſic decenti erant colore

Labra, roſis rubor ut uenuſtus:

Cui Pallas, artis quicquid habet, manu

Non parciori contulit, aut minus

Libenter & prolixè, ea ullum

Quàm coluit cupide poëtam.

Mortis peremptus legibus occidit,

Exaruit flos tam tener & decens,

Nec forma atrox fatum genis ue

Purpureis potuit moueri,

Diem ut uel unum, aut alterum, ei adderet

Ad certa mortis tempora proximæ:

Iacet ſepultum corpus, antehac

Tam egregium, lepidum, elegansq;.

Hinc euolauit ſpiritus ocior,

Vnde ante ad ima hæc præcipitauerat:

Seruat polus ſuum, tueri

Quem nequijt putris ipſa tellus.

0 3

Eiuſdem

DOLETI CARM.
EIVSDEM PROSO.
popœia ad lectorem.

DESINE LECTOR VEHEMENTIVS
QVERI, SPECTATAM FORMAM, VA=
LIDOS LACERTOS, ET, QVAE MIHI
OMNIA NATVRA NON ITA PRIDEM
COMM DATO DEDERAT, EIVSDEM
IVSSV PRAEMATVRE SVBLATA. RE=
PETIT ENIM QVISQVE IVRE QVI=
DEM, QVOD SVVM EST. VALE, ET
DORMIENTI MIHI NE OBSTREPE.

Phaleucium.

ALBERTI PII CARPO=
rum principis, Epitaphium.

CARMEN XXXVI.

Mersit funere mors nimis prophana,
Mors damnosa nimis uirum interemit,
Aeternum decus omnium uirorum:
Cui quid præripuere laudis illa
Illa antiqua patrum superba secla
Tot belli ducibus, uirisq; doctis?
Aut quid nostra quidem negarit ætas?
Quod si forte stupes, minus ue credis,
Id tu plus stupeas, negesq; profusus,
Hunc & Marti operam dedisse semper,
Et musis studium negasse nunquam:

Vt nullum

Vt nullum arte parem huic putet Minerua,
Nec Mars laudibus anteponat ullum:

Qua morum integritate uixit, omnis
Quàm purus uitij, ore quàm modesto:

O, quo robore pertulit sinistros
Casus, quo subiit pericla uitæ:

Quem ne Galle minus tuo remotum
Aspectu memores, & ipse iusto
Complectaris amore, scito causa
Neglexisse tua, quibus bearat
Fortuna hunc aliquando rebus amplis:

Sed quod non tibi sit graue, aut molestum,
Pro tantis studijs, quibus per orbem
Gallorum cupijt decus uagari,
Morti, qua ceciãit, precare mortem.
Et uotis onera polum, ut labores
Post tot, tantaq; damna, totq; curas
Cœlo tandem aliquando conquiescat
Posuit amicus.

Monocolon iambicum hip- ponacteum.

IACOBI PINI, EPITAPH.

CARMEN XXXVII.

LAtet sub huius marmoris breui cauo,
Cuius decus nomenq; multum nobile
Vix coepit olim uastus orbis, aut fretum:
Nunc corpus, ut par est, tegit pridem putre

O A

Tellus,

Tellus, at ut cum maxime, huius mortui
 Laus famaꝫ; elucet, uolatꝫ; nobilis
 A solis ortu longe ad Hesperos agros,
 Cessura nulli edacitati temporum.

Is ipse certe est, quo acrius nemo scelus
 Peius'ue prorsus odit, & quo ornatioꝝ
 Virtute nemo erat, magis'ue omnino amans
 Vitæ integræ & probæ: quod unum, illum usq; eo
 Euexit, ut multis honoribus potens
 Vitam egerit, cum prospere, tum splendide.

O quo labore & diligentia diu
 Adiuuit hic domi, & foris rempublicam.

O quæ simul mandata regis Gallici
 Exhaustit, haud sine obstupenda gloria:

Quot sæpe militum cohortes sub suis
 Duxit manipulis, quotq; clade barbaras
 Turmas humi strauit, ducis fungens uice?
 Quotq; hostium arces diruit sæuo impetu?

Testetur hoc, qui cessit huic fractus Ligur,
 Dicatq; quanto robore arma exercuit:

Domus quibus prospexit, ætheri preces
 Fundant, ut accumbat poli alti heroibus.

Dicolon distrophon.

DE CVIVSDAM OBITU.

CARMEN XXXVIII.

Iam nihil est, qd' mergi erebi quisquã horreat tenebris,
 Ut unq; uitam duxerit nocentem,

Fecerit

Fecerit & cœlo conuicia, nulliusq; culpæ
 Sit purus : orci nempe nox profunda
 Quendam hominis pestem obtexit modo , quem quidem,
 ut peræquum est,
 Sanctæq; leges, iusq; iure poscit,
 Dum torquent stygij manes cruciatibus uicissim,
 Umbrae quiescunt cæteræ, flagello
 Nec quenquã Eumenides quatiūt : nã prorsus occupatas
 Multumq; fessas detinet scelesti
 Et scelus, & crimen face nulla quãlibet flagrante
 Tandem expiandum : nunc quibus reatu
 Corq; , animusq; tremens pallet, securo adite fronte
 Plutonis antrum, uosq; per uagantes
 Immiscete umbras, orcus dum totus obstupescit
 Ac intuetur tam nouis & amplis
 Criminibus monstrum differtum : elato adite uultu
 Plutonis antrum, uosq; per uagantes
 Immiscete umbras, orcus dum totus obstupescit:
 Dies abibunt, interimq; tempus
 Cedet, & umbris mox aduectis qui preest notandis,
 Oblitus illuc qua appulistis hora,
 Nomina uestra recensere addubitabit illis,
 Reos auerni qui suo arbitrato,
 Aut leuiori pœna plectunt, aut acerbiorè,
 Ut crimen atrox postulat, iubetq;.

Dicolon distrophon.

D E E O D E M A D
Charontem.

C A R M E N X X X I X.

Cymbam quære nouam senex,
Non qua tu hæctenus umbras tenui rate
Vexisti, facile feres,

Quæ nudata graui corpore, te modo
Ad ripas anima euocat:

Tanto criminibus mehercule onustior,
Quanto aër leuior solo est.

Cymbam quære nouam squallide portitor,
Heu ne fide tuæ charon:

Merget, crede mihi, uel media styge
Te, nec non animam grauem

Et pressam nimio pondere criminum
Quam si forte Ioui nigro

Sistas incolumem, ò te quater, ac quater
Felicem : tibi tam uberes

Fructus non peperit iure tuo datum
Naulum, quàm ampla tibi Deus

Orci dona libens pro hac anima dabit.

Scazon, siue iambicum hipponactium.

E I V S D E M E P I T A P H.

C A R M E N X L.

Cuius cupiditatem bonorum extinguere
Bona nulla poterant, mors quidem extinxit sexox:

illum

*Illum quoq; expleuit, quem honores antea
 Explere nulli, adeo nec ipse orbis satis
 Fuit, nec omnes fumi honorum, cui breue
 Satis est modo sepulchrum, & ossa tegens lapis.*

S T E P H A N I

D O L E T I C A R M I =
 N V M L I B E R
 S E C V N D V S.

Hendecasyllabi.

AD IOANNEM BOYSSONEVM.

CARMEN I.

NOn quòd nostra tibi uelim negata,
 Nostra hæc carmina tamdiu negaui:
 Sed quæ leto animo mihi sorores
 Dant sacræ, male tersa sæpe scripta,
 Non abs re pudet, ut uenusta, promi.

Mecum multa solutius iocatur,
 Colluditq; Heliconis alma turba
 Paulo liberius suo cum alumno,
 Quæ non ipsa uelit, simulq; nolim
 Emanare uelut stipenda quædam.

Id, ne mox precibus tuis putarem
 Parendum, obsistit acriter diuq;:
 Verum dum memini meas amico

Nugas

Nugas mittere, gnauiter pudoris
Fines transfiliij timore nullo.

Nam nauos in amico amicus ultro
Nullos non probat, ac deosculatur:
Laudabis, quæ alienus improbaret,
Admittes, quæ obelis notaret alter:
Versus, quos nihili extimet seuerus,
Tu uel Vergilij pares camœnæ
Credes: præ me etiam tibi Catullus
Peligniç; poëtæ amœna musa,
Et quot quot tulit ipsa Pallas olim,
Frigebunt. ita cæca uis amoris,
Nil non, cui studet, impudenter addit.

Sed tu per tuum, & utriusq; amorem,
Nugas hæc meas amore tantum
Complectare, nec efferas inani
Opus laude, rude, & modò inchoatum:
Ne, qui hæc iudicio acriore posthac,
Emendare uolet, tibi parum æquus,
Sitq; asper nimium, mihi dum inurat
Labem, & censeat omnibus minorem,
Quem tu carmine docto & eleganti
Maiorem omnibus esse ubique certas.

Monocolon choriambicum.

A D E V N D E M.

C A R M E N I I.

DOctos nemo stupet tã esse Tholose acri odio, canes
Quàm sunt tũ lepori, tũ lupus agnis: siquidẽ pbat
Miraturq;

Miraturq; libens quisq;, quod antehac bene nouerit:
 Captus lumine, Zeusim, uel Apellis Venerem, aut opus
 Rarum quoddam aliud, uel nihili, uel minimi extimet:
 Nec sane id mage mirum, quam asinis barbiton, & lyrã
 Sordere, apposito ad rustica tantum & tribulos gregi:
 Verum plus reliquis hoc stupeam, ex urbe rudi artium
 Te tandem exilijisse, usque adeo barbariæ asperum,
 Ac, quas peius & angue, & cane uitat rudis urbs tua,
 Te nil charius amplecti & amare artibus omnibus:
 Quare quo pede cepisti iter hoc confice strennue,
 Ut qui te manet æternus honos, te excipiat breui,
 Et fructus capias ex studijs, quos parit hic labor.
 Nec frangant animum, consilium ue excutiant tibi,
 Vulgi ridiculi & plebis ineptæ strepitus leues.
 Fert cautes facile uim maris, & fluctibus integra
 Obstat, quamlibet & spumet, & undæ tumidæ fremant:
 Quæ fex quædam hominũ mente carens, egregie scyphis
 Exhaustis maledicet tibi, ride, neque contrahe
 Frontem, libera curis, grauioriq; molestia
 Sit semper tibi mens, teq; modo orna bene literis,
 Fac, quem penè tenes celsi Heliconis quoq; uerticem
 Iam cernas propius: fide labori, ex animo id cadet,
 Gaudebuntq; deæ Castalides te celebri choro
 Vatum laurigerorum adijciet, tum uiolis nouum
 Sparget quæq; Poëtam, & uarijs cantibus efferet.

Dicolon

Dicolon distrophon.

DIFFICILEM ESSE GLORIAE

*custodiam, ac fortunam insidiatum uenire dum
nimum adblanditur.*

CARMEN III.

FVere Troes, Iliumq; altum fuit,
Fuit superba Græcia:
Vi armisq; quondam Roma cunctos terruit,
Et quot quot aurea coma
Titan suis illustrat oras ignibus,
Subegit illa patruo
Fauente Marte. sed nec id mars præstitit
Nepotibus, nec Ilio
Sic adfuit Venus suo, ut contrarij
Vi numinis non protinus
Sit Roma, magnum & Ilium pessum datum:
Troia libido adulteri
Ferrumq; flammamq; adtulit, qua corruit.
Romam domesticus furor,
Ac impotentes ciuium discordia
Strauere pugnis tristibus.
Sic nescio quo uel sinistro sydere,
Vel (quam deam stulti locant
Cælo) iubente ac imperante numine
Sortis, manet nihil diu
Felix, uel integrum sua potentia,
Et gloria, qua floruit

Primum

Primum : uenitq; usu ferè, ut quo charius
 Iucundiusq; amplectitur
 Fortuna quenquam à primo, eò crudelius
 (Si quando uultum obuenterit)
 Illum prematq; exerceatq; incommodis,
 Durisq; uerset casibus.
 Quò Cæsaris uictorias ? quo Pompeij
 Bella & triumphos ? quo ducis
 Lusci uel ausus, uel secunda prælia?
 Quò Aeschinis artem rhetoris,
 Demosthenisq; fulmen, & linguæ decus?
 Quò Tullij eloquentiam
 Fortuna perduxit ? reseruauitq; atrox,
 Ecquem dedit famæ exitum?
 Similis sui semper, dea inconstans, quibus
 Ultra modum leui pede
 Concesserat, quò poscerent, mox erigi,
 Concusit inclementius,
 Et tandem acerbo fato, & indigna nece
 Permisit illos opprimi.
 Nunc fide fortunæ miser, qui suspicis
 Colisq; , tanquam altum Iouem
 Fortunam, & illi numen adscribis sacrum,
 Nec non preces offers gemens,
 Si quid uel horres, deprecaris ue, aut petis
 Res ut tuæ fluant tibi
 Ex uoto & optato : deæ tuæ medium
 Ostendet unguem, uel laqueum

Mandabit

*Mandabit, in sese omnia omnino qui habet,
Et mente sana est præditus.*

Tricolon tetraastrophon.

EXPETENDAM ESSE
mortem.

CARMEN

IIII.

CVM morte uitam quis nisi planè iners,
Et mente nulla, uel stupidum pecus
Mutare nolit? quis leuari
Corpore, quis miserum arbitretur?
An usque eo insanimus, ut opprimi
Semper uelimus carcere squallido?
Aut, ut carina austro furente,
Hic uarijs subigi procellis?
Heu heu nimis ridendum hominum genus:
Quid non mali adfert posterior dies?
Quid non molestiæ, ac acerbæ
Solicitudinis undiq; addit?
Cuiquam benignus Iuppiter omnia
Concedat: ut uult, res cupido fluant,
Quem porro titillat uoluptas,
Mollibus illecebris lique scat.
Eccui tamen tum fors sua non graui
Fastidio sit? peruigiles trahit
Noctes auarus, huic recursat
Immoderata libido semper.
Sed nec uoluptas mollicie sua

Plus

Plus grata primo est, plus quoque blandiens,
 Quàm noxia ad extremum, & ægra,
 Plenâq; tabifici doloris.

E xoptet annos fluxâq; secula
 Annis retexi perpetuis senex,
 Mustum ac nouum toties regustet,
 Rex Pylius quoties bene hausit.

S eni senectus longa quid adferet,
 Præter & uultum dissimilem suis
 Frontemq; ruga hiulcam,
 Atque genas carie sepultas?

Quid præter effectum, occidum, & tremens
 Corpus, caputq;? quid nisi sensibus
 Truncum carentem? ac palati,
 Ingenij, & ueneris stuporem?

N unc ergo uitam quò insipiens cupis?
 Quò corpus optas omnibus obuium
 Morbis malisq;? quò precare
 Perpetuas tibi stulte pœnas?

N e mortis horre spicula, quæ dabit
 Sensu carere, uel melioribus
 Locis tegi, & statu esse læto,
 Elysij est nisi spes inanis.

Dicolon distrophon.

DE SEIPSO.

CARMEN

V.

F Rustra uenus mihi iecur tentas nouo
 Igne, ad tuas obdurui

p

Flammas,

Flammæ, nihil tecum mihi isto tempore
 Commune certe est: impetus
 Cæcæ iuuentæ dum ferebat, & calor
 Aetatis effrenæ, tuis,
 Plus forte, quàm castum decebat, parui
 Iussis, fuit gratum improbo
 Amore uinci. at alter ignis iam occupat,
 Diu nimis qui canduit.
 Incendio tuo, alter ignis me occupat
 Ignis pudicæ Palladis
 Sanctusq; literarum amor, decens amor:
 Mihi furit, furit mihi
 Ille in medullis Palladis decens amor.
 Quem nec pharetratus puer,
 Nec tu dolis ullis repelles, ut locum
 Spurcis relinquat lusibus.
 Abi in malam crucem dea impudica, abi
 Mortalium pestis fera:
 Quòd nunc nisi actutum uspiam te conferas,
 Ac desinas laceffere,
 Erit tibi res cum cruento Gorgonis
 Vultu, quem habet tectum ægide
 Pallas. quid? an uim numinis tanti feres
 Imbellis & mollis dea?

Glyconici

Glyconici cum pherecratio.

DESCORTO FOR
mæ iam decreſcentis.

CARMEN VI.

O Lupæ Veneris genus
 Fornix quas alit abditas
 Ridete, ò Veneris genus,
 Vestræ facta fororis.
 Scortum nobile, & omnibus
 Mentulis bene cognitum,
 Infanum modo desipit,
 Omne negligit inguen.
 Omne inguen nisi diuitum:
 Mutones nihili facit
 Pauperum, licet arrigant
 Vel plus sesquipedales:
 Vultu dum poterat Iouem
 Formoso, & roseis genis
 Mouere, ut solium poli
 Linqueret graui amore,
 Tum illi mentula nulla erat
 Inuisa, æsq; minus lupam,
 Quam lumbi ualidi, & rubens
 Pœnis ipse mouebat.
 At dum pulcher abit color,
 Et frontem modò rugæ arant,
 Numos, ut futuat, petit
 Olido plena ueterno:

p 2

Sed errat

Sed errat grauius quidem
 Mœcha, si libuit dare
 Pro uulua pretium noua,
 Emit nemo uetustam,

Dicolon distrophon.

IN COMATULOS ET
 inepte amantes.

CARMEN VII.

O Peræ quidem pretium est genus quoddam hominū
 hic nunc
 Perstringere, illud scilicet
 Nomine tenus tantum quod est uirili ore,
 Cetera muliebri prorsus est.
 Heu quàm tuos Persi cachinnos, quàm inuitus
 Tuos Horati reprimas,
 Hos si comatulos odoribus sparsos
 Spectes uolare per sacras
 Aedes, gradumq; identidem leui motu
 Suspendere, ut pauo rotans;
 Non tot colores, non tot assumit formas
 Proteus, draco dum est, ac atrox
 Leæna, tygris ue truculentæ subito, & sus
 Frendens, ut eludat probè
 Quæsitæ, quot species coloris & uultus
 Comatuli hi uariant, dum aliquam
 Inambulando oculis (uclut uenatores

Ceruum

Ceruam notatam) seduli
 Sectantur : ò quàm sæpe collum obuertunt, &
 Digito fricant uno caput?
 Quàm sæpe referunt gressum ab imis ad celsa,
 Mœchæq; formam suspiciunt,
 Quàm sæpe mungunt, tussiuntq; , quàm sæpe
 Vestis manum sentit leuem,
 Dum nimio amore feruidi, animo non possunt
 Constare, male sani proci:
 Suspiria trahunt pectore ex imo tristes
 Tam multa, quam est magnus numerus
 Libysse arene, & quàm polo sydus crebrum
 Micat, tacet dum nox nigra.
 Currunt, recurrunt, & nihil non conantur,
 Petita præda ut in suos
 Casses cadat : sæpe ad fores cubant noctu
 Scortilli amati : sed nihil
 Succedit ex animo, operam perdunt omnem,
 Et fábula sunt garrula
 Plebis ineptæ, ac sermo communis uulgi.
 Miserum genus mortalium,
 Inane pondus terræ, alga magis uiles,
 Fex spurca, & umbra mortua,
 Perditi homines, frugesq; consumere nati,
 Aliquando non libet sapere?

Monocolon iambicum.

AD GVILIELMVM SCAEVAM.

CARMEN VIII.

TE iure laudant multi ob eloquentiam
 Atque eruditionem inauditam & nouam,
 Hec iure multi prædicant, ego quibus
 Assentior libens: sed est aliud tamen
 Quo te magis laudem, probem, atque diligam:
 Grata est mihi illa suauitas morum, & decens
 Candor, tibi quo uel truces possis Scythas
 Et barbaros Getas cito coniungere.

Monocolon iambicum.

IN QVENDAM, QUI
 qui cucullum abiecerat.

CARMEN IX.

QVid profuit pullum cucullum ponere,
 Cum, quæ cucullus tum docet, tum adfert suis
 Mentem profanam, callidam, & sensus uasri
 Plenam, scelestam, omniq; consutam dolo
 Tam diligenter, quàm antea serues tibi?
 Te spes fefellit primum, & illa opinio,
 Quæ cum cucullo duplici mores tuos
 Possè-abijci prorsus putabas duplices.
 Ac nos simul pulchre fefellisti, quia
 Cum ueste deiectam arbitrabamur lucem
 Vestis, minusq; cauimus tum à te, prius

A quo

A quo cauebamus cucullato plano.

Heroicum dactylicum.

DE MULIERE QUADAM QVAE
ludos literarios Tholose constituit.

CARMEN X.

QVOD muliebre mihi nomen, quod uultus & ora
Fœmineum planè referunt genus.

Quod muliebri animo uirtutis cura negetur,
Cultaq; conueniat facies magis.

Quid tum? uirtutis ne mihi illecebrosa uoluptas
Præripuit studium studio sui?

Plus ne mihi, mihi plus ne sinus, plus candida forma,
Quàm bene culti animi placuit nitor?

Non ita: displicuit comptus nimia arte capillus,
Displicuit roseus rubor in genis:

Labra nec infecere mihi conchilia, fūco
Displicuere madentia tempora.

Non placuit collo pendere monilia, pectus
Gemma nec excoluit patulum mihi.

Et segmentatæ uestes, & hiantina, & ostrum
Charius haud uirtute mihi fuit.

Diuitiæ iacuerè mihi, uirtusq; probata est,
Præ studio iacuerè mihi omnia.

Præ studio iacuerè mihi materq; puerq;
Mater amoris, & idalius puer.

Te solum, solum te Helicon, doctasq; puellas
Collibuit generoso animo sequi,

p 4

Nec tunc

Nec tantum Aonias colimus, dum uescimus aura,
 Perpetuò monumenta rei manent.
 Ecce suus musis honor est solennis, & olim
 Non minor his erit aut honor, aut decus.
 Aeternum ingenijs posui certamen, alumni
 Carmena quæq; sui ut celebret dea.
 Utq; theatri luao tua gloria Phœbe
 Syderibus magis ac magis hæreat.
 Et me nunc animo clamet caruisse uirili
 Inuidus inuidiæ face percitus.

Monocolon Trochaicum archilochium.

L V T E T I A E P A R I =
 siorum laudes.

C A R M E N X I.

Diuæ quæ turmam gubernas uirginum Lybethridū,
 Tuq; dux collis uirentis semper, ò uatum pater
 Sume, age argutam chelim, atq; à sede Farnasi huc pedem
 Conser, & chordis novos cantus moue, & carmen nouū:
 Oppido huic assurge, quod turre superbae muniunt,
 Amne quod pulchro sequana undosa præterlabitur,
 Et quod ingens ambitus muro tuetur triplici:
 Ver quod aeternum, sereniq; aura cœli temperat,
 Ac diei autor fouet Titan amoco sydere.
 Non sua huic urbi Lyæus, non Cybelle munera,
 Non Napeæ floridos campos negarunt, nec comas
 Arborum, quæ uim caloris subleuent, dum fruidus
 Sol magis

Sol magis candet, sitiq; agri dehiscunt aridi:
 Huic simul, quæ fontibus præsumt, puellæ Naiades
 Fontium huic urbi dederunt, non lutosos alucos.
 Hanc sibi musæ domum olim uendicarunt, artium
 Nobilem cultu, boniq; æquiq; seruantissimam,
 Atque eo illustrem senatu, qui catonum moribus
 Tetricis non cedat, aut cuius se uero iudici.
 Plura quid dicam? quibus floret uiris non barbara
 Aut agresti mente, sed quos ipsa Pallas sub specu
 Aonis fuit uelut charos alumnos molliter?
 Heu quàm Athenæ cesserint fama libenter, si decus
 Huius urbis sentiant astris poli addi: quàm libens
 Roma cedit nomine excelso, et uetusta gloria,
 Si fretum terramq; laude huius crepare exaudiat.

Hendecasyllabi.

AD SYMONEM VILLANOVA-
 num, de nimio quodam scriptorum nostri
 temporis admiratore.

CARMEN XII.

Monstrum quoddam hominis leue atque ineptum,
 Expers artis homo elegantioris,
 Cui tam barbaries placet, Latini
 Quàm sermonis honos parum probatur,
 Autores nihili facit uetustos.

Tricas, quisquiliæ recentis æui
 Miratur, uelut ardui poli ignes:
 Et si huic aut Ciceronis, aut ab illo

p 5

Cuiusquam

Cuiusquam bene docti, amanter artem
 Commendes, cecinisse te arbitrere
 Surdo, qui fidibus lyrae moueri
 Nec possit, nec amet fides canoras
 Sensuq; arteq; destitutus omni.

Quòd si forte studes inire paruo
 Sumptu gratiam ab hoc tenebrione,
 Nil non iudicio huius, idq; abundè
 Largire, ac Latiae manus peritos
 Linguae, praereliquis in astra fertor:
 Quot quot secula tulere prisca patres
 Patres eloquij, negato laude
 Dignos, cedereq; asseras nepotum
 Nugis, Iuppiter, ad tenebrionis
 Quam pulchre facies inepta uota.
 Ne sim, ni te oculis ferat sinuq;
 Crassum crassa adeo uiuant, inertì
 Sic infantia foeda, tetra, cordi est.

Extra haec est aliud, quod impudentem
 Impellat nebulonem, ut in disertos
 Insurgat ferus, arteq; ut carentes
 Ornet plus nimio sua camocna:
 Illorum siquidem eruditionem
 Quòd nullo queat assequi labore,
 Atque hos quòd facili negotio omneis
 Speret posse sequi rudes magistròs.

Monosticha

Monosticha heroica.

AD PHOEBI OPEM IMPLO

randam, quibus usus est Doletus, dum in pu
blico quodam literario certamine,
uersu contenderet.

CARMEN XIII.

ME quoniam duci libuit per culmina sacri
Montis, & indulgentem arti se turba Aganippes

Præbuit ipsa meæ, licuitq; fauente Minerua
Semper inexhausto quiduis deducere uersu,
Nunc ne mihi, nunc Phœbe mihi, nunc Phœbe uetabis
Numen adesse tuum? Aonio cui labra liquore,
Tempora cui lauro, lauro cui tempora letus
Iussisti spargi, dura sub mole iacentem:
Nunc (cum res agitur famæ) ridebis alumnum?
Te dictante puer, quicquid iam nostra mouebit
Musa, olim excepi, uatem quem uatibus optas
Adiunctum, iam Phœbe iuuua, iam uiribus auge.

Quod quondam tentabat opus, uel robore dextro,
Vel cursu, cum alti ludos sequeretur Olympi,
Nobilis Alcides, sociorum ut frangeret ausus,
Et fama cœlum quateret terramq; fretumq;
Id nos præsidio diuûm conamur alacres
Cominus arte sequi: classem sic soluere nauta
De portu properat regis præsentè tridente,
Insanum quamuis tumeat mare, magnaq; fluctus
Murmura dent, alte rapti stridentibus austris:

Sic dux

Sic dux, Gradiui auxilio, maioribus obstat
 Sæpe minor, monituq; Dei securus ad arma
 Fertur, & exuuijs uictor redit ille superbus.

Scilicet ex uoto Phœbus si carminis orsum
 Sponte mihi fundat, facili certamine palmam
 Num referam? ingenyq; mei conamine uicta
 Docta cohors iuuenum, sperata laude triumphi
 Num me exornatum Aonia spectabit in arce?

Adsint tantum animo, nostris conatibus adsint
 Dijq; deaq; omnes, quorum sub nomine regnat
 Doctorum decus atque illustris gloria uatum,
 Guttare me pleno uictorem præco crepabit.

Elegiacum recitatum à Doletio in
 eodem certamine.

DE LAUDIBVS IVDICVM
 certaminis.

CARMEN XIII.

ANNUA solenni redeunt spectacula pugne,
 Misceriq; suo Pallas ab arce iubet.
 Non tuba terribili sonitu, non classica rauca,
 Non quenquam ad bellum mars truculentus agit.
 Clamat io Pallas, magnoq; hæc intonat ore,
 Huc, precor, huc uates docti inhibete ratem.
 Vocibus his Phœbus fauces exercet anhelas,
 Vocibus his doctos turba nouena uocat.
 Huc omnes huc ferte gradum, quos fouimus ultro,
 Quisq;

Queisq; datum est sacro tingere labra lacti.
 Ludite securi, quorum non carnuna liuor,
 Nec rabido frendens Zoilus ore petet.
 Ludite, quos præter laudem, nomenq; superbum,
 Non uilis merces, dona sed ampla manent.
 Ludite iudicibus tetrica grauitate probandi,
 Iudicij exacti ludite digna choro,
 Vatibus immensum est calcar, non iudice surdo
 Aure nec agresti, fundere uoce modos
 Acrius insurgit ualidus luctator in hostem,
 Quem spectatorum lumina multa notant.
 Gaudet equus cursu, cursum mirante magistro,
 Exultansq; leui fertur in astra pede,
 Ad ducis aspectum miles commotior arma
 Arma capit multis sæpe futura neci.
 Nescio quos stimulos nostris conatibus addit
 Censoris uirtus lance probanda grauis,
 Ergo agedum, quicquid docuit uos artis Apollo,
 Audiat hæc grauibus cincta corona uiris.
 Quas Veneri quondam Paridis sententia primas
 Detulit, hoc coetu docta Minerua tenet
 Non Iuno'ue, Venus'ue genas bene culta sinumq;
 Aufret hinc fucio laureaserta suo.
 Hic sola hic regnat Pallas, uirtusq; decora.
 Vatibus hæc tantum laudis aperta uia est.
 Huc quos tangit honos, quos gloria tangit, adeste.
 Vatibus hæc tantum laudis aperta uia est.

Dicolon

Dicolon distrophon.

AD MVSAM: QVOD CAR-
men à Doletio lusum est secunda
certaminis die.

CARMEN X V.

TE quæcunq; mihi comitem
Adiungi cupisti
Musa, incepto operi adspira:
Nobis penè uoratum
Iam medium est iter, ei age
Vires collige fessas,
Actutumq; mihi fer opem;
Nunc fer musa opem anhelò.

Non procul hinc metam premere est,
Quo nos tandem aliquando
Progressos, quanto excipiet
Pulcher Phœbus honore?

Nauta reus uoti nunquam
Votum tam studiose
Soluit ad aras Neptuni,
Saluus dum rate salua
Appulit optatis oris,
Quàm flores tibi spargam,
Cantaboq; tuas laudes
Dulci carminis orsu,
Si quo cœpisti studio,
Adsis nunc quoq; nobis:

O' cui

O cui perpetuò charites
 Mulcent pectus & ora.
 O mea musa tuum, quæso,
 Nunc ne desere uatem:
 Quod nostri reliquum est operis
 Constanter peragamus.
 Ne uiuam, nisi quo est grauior
 Huius cura laboris,
 Gratius hoc erit hinc parta
 Nobis gloria posthac.
 Non tum, quæ modo nos urunt
 Insomnesq; fatigant
 Curæ, animo obuersabuntur:
 Cinget tempora laurus,
 Nos:rum nomen in astra ferent
 Celsis cantibus omnes.
 Tum meminisse quidem cura
 Falsas iuuerit horas,
 Laude ut tanta efferrremur
 Aeternoq; triumpho.

Monocolon choriambicum.

AD PVELLAS THOLOSÆ:

quod in eodem certamine
recitatum est.

CARMEN XVI.

S At uos iam sat hyems, satq; superq; acris hyems donat
 Tristes detinuit, segnitiam expellite uirgines,

Nunc

Nunc expellite curas, maciem quæ ingenerant genis,
 Et tetro ora colore inficiunt, membraq; turpiter
 Fœdant : uos sat hyems, satq; superq; acris hyems domi
 Tristeis detinuit, segnitiam expellite uirgines.

Nunc cum parturiunt uere nouo agri, ois & arboris
 Frondes dum folijs luxuriant, ac uiridi coma,
 Ornatæ bene uultumq; sinumq; abijcite ocium,
 Et gressu celeri ad rura uolate obsita floribus.
 Nam quæ uos casta Diana tuetur sinus integri,
 Non abstrusa latet sub salebrosis specubus modo.
 Iamdudum caput eduxit in auras placido Ioue,
 Per syluas uaga sternit iaculis fulmineos apros,
 Festas ordine pulchro choreas cum strepitantibus
 Ducit uirginibus, quas ubi sudor nimius rigat
 Immensaq; siti guttur hiat, non gelidi procul
 Sunt fontes, quibus extincta sitis labra minus coquat,
 Et lymphis liceat proluere artus tepidos adhuc:

Tum stratæ uiridis tegmine sub fagi, auium omnium
 Cantus dulcisonos auribus acri studio hauriunt,
 Et quo luget Ithim mater amœno strepitu, notant,
 Certantq; canentes, ut Olympus modulus tonet:
 Thyrsis tempora cingunt hædera,serta leui manu
 Intexunt hyacintho uario, & purpureis rosis.

Nec uos tanta mouët, ut libeat ruri agere, & chorum
 Dianæ comitari, hæ modo quem delicia iuuant?
 Indulgete iocis, uitam hilarem ducite, dum licet,
 Fertq; ætas, & ad id uos uocat anni facies noua.

Dicolon

Dicolon tetraastrophon.

DE LAVDIBVS VIRGILIS
nis Mariæ.

CARMEN XVII.

ME'ne Parnasi moderator alme,
Me tuum lingues modo Phœbe uatem,
Dum decus cœli Mariam sacratis

Laudibus orno?

Me'ne, quas uernans Heliconis umbra
Solis à uultu calido tuetur,

Me'ne rideri libet, ò sorores

Magna secutum?

Iam satis uestro auxilio Poëtæ,
Martis horrendos cecinere motus,
Iam satis scripsere iocos diones

Carmine molli.

Nunc iuuat paulo grauiora uestris
Cantibus dici, iuuat ad canoram
Barbiton, laudes Mariæ decusq;

Iungere cœlo.

Quæ tuos Titan prior horret ortus,

Quæq; te ponto tegit occidentem

Terra, certatim Mariæ uerendum

Numen adorat.

Qui plagam Rhœni colit, aut Iberum,

Quos rigat Mæotidos unda ripæ,

Huius agnoscunt celebrantq; nomen

q Poplite

Poplite flexo.

Huius ad nutum micat omne sydus,
 Huius ad nutum tumidae procellae,
 Et mare insanum filet, atque dira
 Murmura ponit.

Hæc Dei gnatum peperit, salutis
 Hæc ducem nostræ tulit alma uirgo,
 Hæc ab inferni tenebris, ad auras
 Extulit omnes.

Quid? quòd hæc in nos superum furorem
 Et minas cœli altitonantis arcet,
 Rebus ut nostris mala nulla spirent
 Numina læsa?

Ergo selectos per aprica rura
 Colligat florum cumulos iuuentus,
 Colligat flores hyacinthi, & aras
 Virginis ornet.

Lilij thyrsis niueis ligustra
 Implicet, textatq; amarantho amomum,
 Quæq; uim afflatus referunt Sabæi,
 Gramina carpat.

Ac ubi multo sacra templa flore
 Sparsa spirabunt uarios odores,
 Virginis tali prece quisq; pro se
 Vellicet aurem.

O pijs uotis uia læta, spesq;
 O reis certum miseris leuamen,
 O quies præsens, statioq; fessis
 Tuta carinis.

Per tui

Per tui foetus uteri pydici
 Per tuæ nomen sobolis beatæ,
 Per sinus è queis Deus ipse quondam
 Lac bibit infans.

Per tuum nomen dea summa, per te
 Virgo, quæ nostros studiosa questus
 Et preces audis, per amœna tempe,
 Quæ pede calcas.

Huc ades Regina poli, secundo
 Huc ades gressu, populiq; uota,
 Vota clamantis pia Virgo leto
 Suscipe uultu.

Sit procul bellum, procul hinc aberret
 Pestis, & matrem Cererem Lyæus
 Vincere ubertate uelit, cadosq;
 Impleat uuis.

Plura quid? stamen fera dum secabit
 Atropos, celsi pateant Olympi
 Tum fores nobis, referetq; magnam
 Clauiger aulam.

Dicolon tetraastrophon.

DE LAVDIBVS EIVSDEM.

CARMEN XVIII.

Quantum laudis abest uatibus optimis
 Rem si forte leuem carmine pessimo
 Enarrent, nec opus plebeium & leue
 Possint uiribus assequi?

Contrà quàm minimum dedecus obterit
 Laudem perpetuam uatis, ad ardua
 Qui aggressus labat, & robore debili
 Molem ferre nequit grauem?

Nemo Vergilij, dum Priami canit
 Casus, non facile dissimulet deam
 Clion, sæpe locis pluribus opprimi
 Victam quandoq; cedere.

Nemo magni etiam carmen Homeri amet
 Miretur ue minus, si, dum ab eo Ilias
 Cantatur, graue quicquam exuperet modos
 Vatis principis omnium.

Et quisquam dubitet parcere risui,
 Si, dum Christiparæ uirginis effero
 Laudes, carmina me nulla satis iuuent,
 Atque impar oneri cadam?

Illa est, illa poli quæ imperium tenet,
 Illa est, quam haud celebris Pallas, Apollo ue,
 Quam non ipse Helicon cum Aonidum choro
 Dignis cantibus effèrat.

Dicolon Distrophon.

AD MVSAM: QVOD CARMEN
 ultimum fuit à Doletto cantatum
 in certamine.

CARMEN XIX.

I Am mea musa satis
 Factum sit : ad sanctos specus

Iq̄, referq̄; pedem,
 Et nuntia musis suum
 Carmine me uario
 Lusisse uatem : sed quæ erunt
 Præmia, si cupiant
 Audire, responde, ut fuit
 Auribus eximijs,
 Et iudice auditus graui,
 Præmia iam referet:
 Sed forte si surdis data est
 A me opera, & cecini
 Modo auribus duris, putent
 Atque operam, atque oleum
 Hic perditum omnino mihi.
 Quis siquidem moueat
 Doctis carentes auribus?
 Quod tibi sit reliquum.
 Verbis salutem dic meis
 Palladi, & Aoniæ
 Turbæ sororibus nouem:
 Scilicet ut faciant
 Votum uicissim omnes, ut hic
 Munera si capiam
 Optata, nunquam mihi minus
 Sors cadat ex animo.
 Sed quod uorauī spe decus,
 Si mihi non liceat

Hinc nunc referre, quandoq;
Dent meliora Dei,
Et lenius flet sors bona.

F I N I S.

E R R A T A.

- Pag. 5. lin. 14. lege, præfractè
Pag. ea. lin. 21. lege, putet'ue
Pag. 7. lin. 6. lege, gentium
Pag. ea. lin. 25. lege, maledicendi
Pag. 10. lin. 22. lege, probent
Pag. 11. lin. 13. lege, ad brutā ne
Pag. 15. lin. 1. lege, An nos
Pag. ea. lin. 24. lege, sodalitatis
Pag. 16. lin. 7. lege, cuius
Pag. 20. lin. 4. lege, par erat, amore
Pag. ea. lin. 11. lege, impudenter
Pag. 32. lin. 8. lege, molestiam
Pag. 38. lin. 24. lege, uiri amplissimi
Pag. 39. lin. 18. lege, initium dedi, egregij certe
Pag. 43. lin. 4. lege, muneris
Pag. 44. lin. 12. lege, ecqui portus
Pag. 50. lin. 12. lege, insinulasse doleres
Pag. 51. lin. 8. lege, in audiendo diligentiam
Pag. 52. lin. 4. lege, assentictur
Pag. 62. lin. 1. lege, miserere iacui
Pag. 63. lin. 6. lege, ea cāsa

- Pag. ea. lin. 9. lege, infirmata ? cui
 Pag. ea. lin. 17. lege, incolume
 Pag. 69. lin. 8. lege, aut monebo, aut rogabo?
 Pag. 76. lin. 19. lege, amoris abundantia
 Pag. 83. lin. 25. lege, comprimam, hac meum
 Pag. 96. lin. 6. lege, ponderis homo grauiſſimum
 Pag. 102. lin. 27. lege, insolenter non obtundant
 Pag. 116. lin. antepenul. lege, ludis acturus
 Pag. 127. lin. 11. lege, uale, ruri
 Pag. 131. lin. 5. lege, uidear imitari
 Pag. 134. lin. antepenul. lege, ac concessum
 Pag. 141. lin. 21. lege, si quam copiosissime
 Pag. 143. lin. 12. lege, ruri etiam nunc ago
 Pag. 146. lin. 17. lege, egrefeſſendos
 Pag. 150. lin. 4. lege, se uerterit
 Pag. 152. lin. 18. & lin. 24. lege, quam
 Pag. 153. lin. 10. lege, qui non uideam
 Pag. 159. lin. 8. lege, erexit
 Pag. 171. lin. 6. lege, uinci
 Pag. 172. lin. 22. lege, laconismo
 Pag. 173. lin. 17. lege, immature
 Pag. 174. lin. 16. lege, gratiam
 Pag. 175. lin. antepenul. lege, scribam. iterum Vale
 Pag. 178. lin. 3. lege, nil ue humile
 Pag. 191. lin. 1. lege, iam
 Pag. 192. lin. 17. lege, apud duces
 Pag. 199. lin. 3. lege, &
 Pag. 200. lin. 20. lege, dens
 Pag. 225. lin. 12. lege, occiduum
 Pag. 227. lin. 24. lege, Penis

D O L E T V S.

Durior est spectatæ uirtutis, quàm
incognitæ conditio.

